

TERI PRAČET

KRILCI

U POČETKU...

...beše velika robna kuća braće Arnold, osnovana 1905. godine

Služila je kao dom množini od nekoliko hiljada nouma - oni su sebe tako nazivali - koji su odavno odustali od življenja u prirodi i nastanili se ispod podova čovečanstva.

Mada, naravno, noumi nisu imali nikakve veze sa ljudskim bićima, koja su velika, spora i glupa.

Noumi žive brzo. Za njih, deset godina je ceo vek. Pošto su stanovali u Radnji više od osamdeset godina neprekidno, odavno su zaboravili pojave poput Sunca, Kiše i Vetra. Postojala je samo Radnja - koju je stvorio legendarni 'Arnold Bros (osn. 1905)'. Radnja je postala jedino ispravno mesto za noumski život.

Onda su u Radnju banuli, iz Spoljašnjosti za koju noumi-radnjaši nisu ni verovali da postoji, Masklin i njegovo malo pleme. Njima je bilo veoma dobro poznato šta su vetar, sunce i kiša. Zato su i nastojali da se sklone od ta tri elementa.

Sa sobom su doneli Stvar. Godinama su verovali da je Stvar nekakav talisman ili amajlija za sreću. Tek u Radnji, blizu elektriciteta, Stvar se probudila. Saopštila je noumima, ali samo nekima, odabranima, stvari koje su oni jedva mogli razumeti...

Saznadoše: da su prvobitno došli sa zvezda, nekom vrstom broda; i da, negde gore, na nebu, taj brod čeka već hiljadama godina, spreman da ih vrati KUĆI...

Sznadoše, takođe, da će Radnja biti srušena kroz tri nedelje.

Kako je Masklin morao da vara, da preti i da ubeđuje noume da bi krenuli iz Radnje i kako su oni ukrali jedan ogroman kamion i njime bežali - to je opisano u knjizi 'Kamionci'.

Stigli su do jednog starog kamenoloma. Onda su stvari, jedno kraće vreme, išle dobro.

Ali kad si deset centimetara visok u svetu punom ogromnih ljudskih bića, stvari nikada ne idu veoma dobro veoma dugo.

Otkrili su da ljudi nameravaju da ponovo otvore taj kamenolom.

U isto vreme, našli su list iz novina sa slikom Ričarda Arnolda, unuka jednog od dvojice braće Arnold, osnivača Radnje. Kompanija započeta tom Radnjom sada je bila velika, međunarodna, a Ričard Arnold - pisalo je u tim novinama - ide u Floridu da posmatra lansiranje svog prvog komunikacionog satelita.

Stvar je saopštila Masklinu da bi mogla pozvati brod ako bi prvo bila poslata u svemir. Masklin je odlučio da povede nekoliko nouma na aerodrom, u nadi da nekako stignu do Floride i podignu Stvar na nebo. Što je, dabome, bilo nerazumno, a i nemoguće. Međutim, Masklin to nije znao, pa je ipak pokušao.

Smatrajući da je Florida udaljena osam kilometara i da na svetu živi nekoliko stotina ljudskih bića, kao i ne znajući kuda tačno da pođu i šta da rade kad tamo stignu, ali rešeni da pođu i to urade, Masklin i njegovi drugari krenuli su na put.

Oni noumi koji su ostali u kamenolomu borili su se protiv ljudi, a to je opisano u knjizi 'Buldožerci'. Branili su svoj kamenolom sve dok su mogli, a onda su pobjegli Džekubom, velikom, žutom mašinom za kopanje.

Ali ovo je Masklinova priča...

1.

AERODROM: Mesto gde ljudi dođu žurno, pa onda čekaju.

Iz 'Naučne enciklopedije za radoznalog, mladog nouma'. Autor: Angalo De Šeširi

Neka oko vaše mašte bude kamera...

Ovo je Vaseljena, svetlucava lopta galaksija. Izgleda kao ukras na nekoj nezamislivoj novogodišnjoj jelki.

Nađite jednu galaksiju...

Zum.

Ovo je jedna galaksija. Ona se vrtloži kao krem u šoljici kafe, a svaka svetla tačkica je jedna zvezda.

Zum

Ovo je jedan sunčev sistem, gde se planete valjaju po mraku oko središnjeg ognjišta koje je Sunce. Neke planete su se primakle zagrljaju, pa je na njima dovoljno toplo da se olovo topi. Neke plove daleko, tamo gde se rađaju komete.

Nađi plavu...

Zum

Ovo je planeta. Većim delom pokrivena je vodom. Zove se Zemlja.

Nađi jednu državu...

Zum

...plavetnilo, zelenilo i smeđilo pod suncem, a ono bledo pa oblo tamo je...

Zum

...aerodrom, betonska košnica za srebrne pčele, u njemu...

Zum

...zgrada puna ljudskih bića i galame...

Zum

...u njoj dvorana svetlosti, žurnog prometa i...

Zum

...kanta puna otpadaka i...

Zum

...par okica...

Zum

Zum

Zum

Škljoc!

Masklin obazrivo kliznu niz plastičnu kutiju u kojoj je nekad neko nosio hamburger.

Posmatrao je, već neko vreme, ljude. Stotine i stotine ljudi. Počelo mu je postajati jasno da ukrcavanje u mlaznjak nije isto što i krađa kamiona.

Angalo i Gurder ukopali su se mnogo dublje u otpatke. Tamo su pokunjeno jeli ostatke jednog hladnog, masnog, prženog krompirića.

Ovo je šok za sve nas, razmišljao je Masklin.

Eto, neka za primer posluži Gurder. U Radnji je bio Iguman. Verovao je da je Arnold Bros stvorio Radnju za noume. Još i sad veruje da negde postoji nekakav Bros koji odozgo gleda šta mi radimo, zato što smo mi baš važni. Međutim, evo nas ovde; otkrili smo da noumi nisu uopšte važni...

Pogledaj, onda, Angala. Nikad nije bio religibrosno nastrojen, ali mu prija da veruje da Bros postoji samo zato da bi on mogao istrajno ne verovati u njega.

Pogledaj mene.

Ni sanjao nisam da će biti ovako teško.

Mislio sam da su mlaznjaci samo kamioni sa više krila, a manje točkova. Ovde ima više ljudskih stvorova nego što sam ikad video. Kako možemo naći Unuka Ričarda 39, na ovakvom mestu?

Nadam se da će ona dvojica ostaviti za mene bar parčence krompirića...

Angalo diže pogled.

"Jesi ga video?" upita ironično.

Masklin slegnu ramenima. "Ima mnogo ljudova sa bradama", reče on.

"Meni izgledaju svi isti."

"Pa rekao sam ti", reče Angalo. "Samo slepom verom nikad se ništa ne postiže." On besno pogleda Gurdera.

"Možda je već otputovao", reče Masklin. "Mogao je proći tik pored mene."

"Onda, da se vratimo", reče Angalo. "Nedostajaćemo narodu. Uložili smo određeni trud, videli smo aerodrom, desetinama puta je malo nedostajalo da nas neko ili nešto zgazi. Sad treba da se vratimo u stvarni svet."

"Šta ti misliš, Gurdere?" upita Masklin.

Iguman mu uputi dug, očajan pogled.

"Ne znam", reče. "Stvarno ne znam. Nadao sam se..."

Njegov glas se stišao do nestajanja. Izgledao je toliko snužden, da ga čak i Angalo potapša po ramenu.

"Nemoj to primati tako teško", reče mu. "Nisi valjda stvarno verovao da će nekakav Unuk Ričard 39 da se sjuri s neba i da nas ponese u Floridu, a? Vidi, pokušali smo. Nije uspelo. Idemo kući."

"Naravno da nisam to mislio", reče Gurder razdražljivo. "Samo sam mislio da bi, možda, na neki način... mogao postojati neki način."

"Svet pripada čovecima. Oni su sve napravili. Oni svim stvarima upravljaju. Mogli bismo to najzad priznati", reče Angalo.

Masklin pogleda Stvar. Znao je da ona sluša. Iako je to bila samo mala, crna kocka, nekako je izgledala budnija kad je slušala.

Na nesreću, progovarala je samo kad je za to bila raspoložena. Svaki put im je pomogla, ali samo koliko je najneophodnije. Činilo se da neprestano testira Masklina.

Pitati Stvar šta da se sada radi - to je kao da priznaješ da više nemaš ideja. Ali...

"Stvari", reče on, "znam da me čuješ, jer u ovoj zgradi sigurno postoje ogromne količine elektriciteta. Nalazimo se na aerodromu. Ne uspevamo da pronađemo Unuka Ričarda 39. Ne znamo ni kako da počnemo da ga tražimo. Molim te da nam pomogneš."

Stvar ostade nema.

"Ako nam ne pomogneš", reče Masklin tiho, "vrtićemo se u kamenolom i suočićemo se sa ljudima, ali to tebi neće ništa značiti, jer tebe ćemo ostaviti ovde. Stvarno hoćemo. I nikada te više neće naći nijedan noum. Druge ovakve prilike neće biti. Izumrećemo, više neće postojati noumi, ni jedan jedini. To će biti zbog tebe. Onda će prolaziti godine i godine, a ti ćeš biti sasvim sama i beskorisna i mislićeš ovako: 'Možda je trebalo da pomognem kad je to Masklin od mene zatražio', pa ćeš zatim misliti: 'Kad bih mogla da se vratim u ono vreme, svakako bih mu pomogla'. E, pa, Stvari, zamisli da se sve to desilo i da ti se želja magično ostvarila. Pomozi nam."

"To je mašina!" prasnu Angalo. "Ne možeš ucenjivati mašinu..."

Jedna tačka crvene svetlosti upali se na crnoj površini Stvari.

"Znam da umeš da otkriješ šta druge mašine misle", reče Masklin.

"Međutim, možeš li otkriti šta noumi misle? Pročitaj moje misli, Stvari. Ako ne veruješ da govorim ozbiljno. Želiš da noumi postupaju inteligentno. Evo, ja postupam inteligentno. Dovoljno sam inteligentan da mi bude jasno kad mi je potrebna pomoć. Potrebna mi je tvoja pomoć sad. A ti je možeš dati. Znam da možeš. Ako nam ne pomogneš, ostavićemo te ovog trenutka i zaboravićemo da si ikad postojao."

Upali se i druga tačka svetlosti, vrlo slabo.

Masklin ustade i klimnu glavom drugoj dvojici.

"Dakle, idemo", reče im.

Stvar se oglasi slabim elektronskim zvucima koji su bili mašinski ekvivalent nounskeg pročišćavanja grla.

"Kako mogu asistirati?" upita.

Angalo se isceri Gurderu.

Masklin opet sede.

"Nađi Unuka Ričarda Arnolda 39", reče on.

"Za to će biti potrebno puno vremena", reče Stvar.

"Aha."

Nekoliko tačkica svetlosti poče se kretati po površini kocke. Onda ona reče: "Locirao sam jednog Ričarda Arnolda starog 39 godina. On je upravo ušao u čekaonicu za prvu klasu leta 205 za Majami, Florida."

"Pa nije ti trebalo dugo", reče Masklin.

"Tri stotine mikrosekundi", reče Stvar. "To je dugo."

"A nisam baš ni razumeo sve", dodade Masklin.

"Koje delove nisi razumeo?"

"Praktično nijedan", reče Masklin. "Nije mi jasno ništa posle reči 'ušao u'."

"Neko ko se tako zove nalazi ovde i sedi u jednoj naročitoj sobi i čeka da uđe u jednu veliku, srebrnu pticu koja leti po nebu i koja će ga odneti na mesto zvano Florida", reče Stvar.

"Kakva sad velika, srebrna ptica?" upita Angalo.

"Hoće da kaže, mlazni avion. Izražava se ironično", reče Masklin.

"A, je l'? A kako on zna sve to?" upita Angalo podozrivo.

"Ova građevina je puna kompjutera", reče Stvar.

"Takvih kao što si ti?"

Stvar postiže da izgleda uvređena. "Oni su veoma, veoma primitivni", reče.

"Ali ja uspevam da ih razumem. Ako razmišljam dovoljno usporeno. Njihov posao sastoji se u tome da znaju kuda koje ljudsko biće ide."

"To ni većina ljudskih bića ne zna", reče Angalo.

"Možeš li naći način da stignemo do njega?" upita Gurder, ozarena lica.

"Sačekaj, sačekaj", ubaci Angalo. "Nemojmo brzati sa time."

"Došli smo ovde da ga nađemo, zar ne?" upita Gurder.

"Jesmo! Ali šta treba stvarno da uradimo?"

"Pa, naravno da, ovaj... treba... mi..."

"Ne znamo ni šta je čekaonica."

"Stvar kaže da je to soba gde ljudi čekaju da uđu u avion", reče Masklin.

Gurder pritisnu optužujući prst Angalu u prsa.

"Plašiš se, je li tako", reče mu. "Plašiš se da ćemo videti Unuka Ričarda, a to će značiti da stvarno postoji Arnold Bros i da sve vreme nisi bio u pravu! Isti si kao tvoj otac. Ni on nikad nije mogao da podnese da ne bude u pravu!"

"Plašim se ja za tebe", reče Angalo. "Jer sad ćeš videti da je Unuk Ričard samo jedno ljudsko biće, kao što je bio i Arnold Bros. Zapravo, Bros, to znači 'braća'. Bilo ih je dvojica. Dva brata. Podigli su Radnju za ljude. Nisu ni znali da postoje noumi! A što se mog oca tiče, njega izostavi iz ovoga."

Stvar otvori jedan mali poklopac na svojoj gornjoj strani. Ponekad je to radila. Kad su ti poklopci bili zatvoreni, nisi mogao videti gde su, ali kad god se stvarno zainteresovala za nešto, Stvar je otvarala je jedan i ispužala srebrnasti tanjirić na štapu, ili složeno raspoređene cevčice.

Ovog puta, komadić žičane mreže na jednoj metalnoj šipki. To počeo polako da se okreće.

Masklin podiže kocku.

Dok su se Gurder i Angalo svađali dalje, on tiho reče: "Znaš li gde je ta čekaonica?"

"Znam", reče Stvar.

"Onda, da krenemo."

Angalo se osvrte.

"Hej, kud si zapeo?" upita on.

Masklin ga je prenebregao. On reče Stvari: "A znaš li koliko vremena imamo do njegovog odletanja za Floridu?"

"Oko pola sata."

Noumi žive deset puta brže nego ljudi. Teže ih je videti nego najbržeg miša.

To je jedan od razloga što ih većina ljudi gotovo nikad ne uoči.

Drugi razlog je to što ljudi, po pravilu, vrlo slabo primećuju ono za šta znaju da ne postoji. Pa, pošto razumni ljudi znaju da ne postoji narod deset centimetara visok, noum koji ne želi da bude viđen verovatno neće ni biti viđen.

Zato niko nije video tri pokretne mrljice koje su jurile po podu aerodromskog terminala. Mrljice su vrdale da izbegnu teške točkove prtljažnih kolica. Proletale su između nogu ljudskih bića, čiji su pokreti, za njih, bili kao usporeni film. Zaokretale su oko stolica i pri tome su proklizavale pomalo. U jurnjavi kroz dugački hodnik, pun jeke, postajale su gotovo nevidljive.

Onda su nestale iza jedne biljke u saksiji.

Nekad je neko rekao da sve, svuda, utiče na sve drugo. Ovo može biti istina.

Ili je, možda, svet samo pun obrazaca.

Primer: na jednom drvetu, četrnaest i po hiljada kilometara daleko od Masklina, visoko na planinskoj kosini zaogrutoj oblacima, postojala je jedna biljka nalik na veliki cvet. Rasla je uklinjena u račvu grana; njeno korenje

visilo je u vazduhu, ne bi li iscrpilo bar malo vlage iz okolne izmaglice. Tehnički govoreći, bila je to epifitna bromelida, ali biljci nije mnogo smetalo što to ne zna.

Voda se kondenzovala u baricu, u središtu cveta.

Tu su bile i žabe.

Male, malecne.

Njihov životni ciklus bio je tako malen da je na sebi još imao točkiće kao 'dubak' za bebe.

Lovile su insekte, između latica. Polagale su jaja u središnju baricu. Punoglavci su rasli i postajali nove žabice. I pravili nove punoglavce. Posle nekog vremena žabica umre, potone i postane deo plodnog blata na dnu barice; a to blato, zapravo, doprinosi ishrani biljke.

Sve je to tako išlo već odavno - koliko god pamćenje ovog žabljeg naroda seže u prošlost. [Oko tri sekunde. Žabe nemaju dobro pamćenje.](#)

Osim što je, danas, loveći muve, jedan žabac zalutao, provukao se oko jedne od najprikrasnijih latica i video nešto što nikad ranije nije.

Vaseljenu.

Tačnije, ugledao je granu koja se protezala u maglu.

I, nekoliko metara dalje, blistav od kapljica vlage u usamljenom snopu sunčevih zraka, drugi cvet.

Žabac je seo i zagledao se netremice.

"Hinn-puffff! Hinn-puffff! Hiiiiinn-puffff!"

Gurder je, oslonjen na zid, dahtao kao pregrejani pas na letnjem danu.

Angalo je bio gotovo isto toliko bez daha, ali i sav crven u licu, jer se upinjao da to sakrije.

"Što nam ne reče!" uzviknu on.

"Suviše ste se udubili u nadvikivanje", odvrati Masklin. "Zato sam znao da

mogu samo na jedan način da vas pokrenem - a to je da potrčim prvi."

"Hvala ti... hiiiiin! ... onoliko", reče Gurder.

"A što nisi i ti zaduvan?" upita Angalo.

"Navikao sam da trčim brzo", reče Masklin, izvirujući iza biljke. "O-kej, Stvari. Šta sad?"

"Ovim hodnikom", reče Stvar.

"Pa pun je čoveka!" zacijuka Gurder.

"Sve je puno ljudi. Zato i radimo ovo", reče Masklin. On zastade načas, pa nastavi: "Vidi, Stvari, zar ne postoji neki drugi način da se prebacimo tamo? Gurdera umalo da zgaze maločas."

Obojena svetla pođoše u složenim obrascima preko površine kocke. Onda Stvar reče: "Šta hoćete da postignete?"

"Moramo naći Unuka Ričarda 39", reče Gurder, još zadihan.

"Ne. Važno je otići u Floridu", reče Masklin.

"Nije!" reče Gurder. "Meni se ne ide ni u kakvu Floridu!"

Masklin je oklevao. Onda reče: "Sad verovatno nije pravi trenutak da ovo kažem, ali nisam bio sasvim iskren sa vama dvojicom..."

Onda im ispriča o Stvari, o kosmosu i o Brodu na nebu. Oko njih se nastavljala beskonačna tutnjava zgrade pune ljudi koji nekud žure.

Posle nekog vremena Gurder reče: "Ti uopšte ne pokušavaš da nađeš Unuka 39?"

"Mislim da je on, po svemu sudeći, veoma važan", reče Masklin žurno. "Ipak, istinu si kazao, ne pokušavam. U Floridi ima jedno mesto gde imaju jedan kao mlazni avion koji ide pravo uvis i posle ostavi na nebu radio-stvari koje čine biip-biip."

"Ma nemoj!" reče Angalo. "Ne možeš tek tako ostavljati stvari po nebu! Popadale bi na zemlju."

"Taj deo ni ja ne razumem", priznade Masklin. "Ali, ako odeš dovoljno

visoko, onda dole više ne postoji. Valjda. U svakom slučaju, od nas se samo traži da odemo u Floridu i ukrucamo Stvar u jedan od tih uspravnih mlaznjaka, a ona će ona sama obaviti ostalo."

"To je sve?" upita Angalo.

"Ne može biti teže od krađe kamiona", reče Masklin.

"Ne predlažeš da ukrademo avion?" upita Gurder, sad već potpuno užasnut.

"O-hooo!" reče Angalo, čije oči zasijaše kao da se u njima uljučio neki unutrašnji izvor energije. On je voleo vozila svih vrsta - a naročito ona koja idu brzo.

"To bi ti hteo, a?" reče mu Gurder optužujućim tonom.

"O-hooo!" ponovi Angalo. Izgledao je kao da pomno gleda neku sliku koju jedino on može videti.

"Ti si lud", reče Gurder.

"Niko nije pominjao krađu aviona", reče Masklin brzo. "Nećemo ga ukrasti. Samo ćemo se voziti u njemu, nadam se."

"O-hooo!"

"Ali nećemo pokušavati njime da upravljamo, Angalo!"

Angalo slegnu ramenima.

"Neka ti bude", reče on. "Ali pretpostavimo da sam ja tu, a vozač se razboli; onda ću ja morati da preuzmem posao. Ipak, znaš, vozio sam kamion valjano..."

"Stalno si naletao na nešto!" reče Gurder.

"Učio sam. U svakom slučaju, na nebu nema na šta da se naleće, osim na oblake, a oni izgledaju prilično meki", reče Angalo.

"Postoji i zemlja!"

"Zemlja neće biti problem. Biće suviše daleko."

Masklin kucnu po Stvari. "Znaš li gde je taj mlaznjak koji će u Floridu?"

"Znam."

"Onda nas vodi tamo. I gledaj, koliko je moguće, da izbegavaš ljudske stvorove."

Padala je blaga kiša, a pošto se već spuštalo več, svetiljke počеше da se pale širom aerodroma.

Uopšte niko nije čuo tihi zvek jedne male ventilacione rešetke koja je otpala sa jednog od spoljašnjih zidova.

Tri obličja zamućena od brzine spustila su se do betona i odjurila.

Prema avionima.

Angalo diže pogled. Onda ga diže još više. Ali bilo je još mnogo, mnogo da se diže. Na kraju je stajao sa glavom zabačenom sasvim unazad.

Bio je maltene u suzama. "O...hooo..." ponavljao je.

"Preveliko je ovo", gundao je Gurder, nastojeći da ne gleda. Kao i većina nouma rođenih u Radnji, mrzeo je pogled uvis koji se ne završava tavanicom. Angalo je bio isti takav, ali je sporo kretanje mrzeo više nego bivanje Napolju.

"Viđao sam ih kako se dižu u nebo", reče Masklin. "Oni zaista lete. Časna reč."

"O-hooo!"

Nadnosio se nad njih, tako ogroman da si morao da uzmičeš da bi video koliki je. Kiša je blistala na njemu. Aerodromske svetlosti stvarale su razmaze belih i zelenih cvetova na njegovim bokovima. Nije bio stvar, nego uobličeni deo neba.

"Naravno, izgledaju manji kad su daleko", progundā Masklin.

Piljio je i on u avion. Nikad u životu nije se osećao sitniji.

"Želim jedan ovakav", zaječa Angalo, stiskajući pesnice. "Posmatraj ga. Izgleda kao da ide prebrzo čak i kad stoji!"

"I kako da uđemo?" upita Gurder.

"Možeš li da zamisliš lica u kamenolomu, ako bismo se pojavili sa ovim?" upita Angalo.

"Mogu. Mogu, sa užasnom jasnoćom", reče Gurder. "Nego, kako da se mi ukrcamo?"

"Mogli bismo..." poče Angalo. Posle kraćeg oklevanja, nastavi: "Što si morao to da pitaš?"

"Postoje rupe kroz koje su točkovi ispruženi napolje", reče Masklin. "Mislim da bismo se tu mogli uvući."

"Ne", reče Stvar. "Ne biste mogli disati. Morate ući u pravu unutrašnjost. Tamo gde avioni lete, vazduh je razređen."

"Ja mislim da i treba da bude redak", reče Gurder stameno. "Zato i jeste vazduh."

"Ne biste mogli disati", ponovi Stvar strpljivo.

"Ja bi' mog'o", reče Gurder. "Uvek sam mogao disati."

"Imaš više vazduha kad si bliže zemlji", reče Angalo. "Čitao sam ja to u jednoj knjizi. Ima vazduha i vazduha, kad si dole, a samo malo vazduška, kad si gore."

"Zašto?" upita Gurder.

"Nemam pojma. Valjda se plaši visine."

Masklin pođe kroz barice na betonu, željan da vidi onu drugu stranu aviona. Nedaleko od njih dva čoveka utovarivali su, pomoću neke mašine, velike kutije u jednu rupu na boku aviona. Masklin se vrati, obiđe oko ogromnih gumenih točkova, zatim žmirkavo osmotri dugačku cev koja je, kroz visine, vodila od građevine do aviona.

Pokaza im je prstom.

"Mislim da onako utovaruju ljudske stvorove", reče.

"Šta, kroz cev? Kao vodu?" upita Angalo.

"Bolje tako nego stajati ovde i kisnuti", reče Gurder. "Ja sam već mokar do kože."

"Postoje stepeništa, žice i tako dalje", reče Masklin. "Ne bi trebalo da bude suviše teško popeti se tamo. Sigurno ima i neka rupa gde se mi možemo provući." On šmrknu. "To uvek postoji", dodade, "kad ljudi nešto grade."

"Idemo, idemo!" reče Angalo. "O-hooo!"

"Ali", reče Masklin, "ti nećeš pokušavati da ga ukradeš."

Pomogli su punašnome Gurderu da uhvati zalet. Posle toga su trčali svi naporedo. "Ionako ide tačno na mesto gde mi hoćemo..."

"Ne gde ja hoću", stenjao je Gurder. "Ja hoću kući!"

"...a nećeš pokušavati ni da upravljaš njime. Nema nas dovoljno za to. Svakako očekujem da je složeniji od kamiona. Ovo se zove... Stvari, znaš li kako se ovaj avion zove?"

"Konkord."

"Eto", reče Masklin. "Zove se Konkord. Šta god to značilo. Moraš obećati da nećeš pokušavati da ga ukradeš."

2.

KONKORD: Ide dvaput brže od puščanog metka, a unutra dobiješ dimljenog lososa.

Iz 'Naučne enciklopedije za radoznalog, mladog nouma'. Autor: Angalo De Šeširi

Provlačenje kroz rupu na ljudskoj cevi za pešačenje u avion nije bilo teško u poređenju sa snalaženjem u onome unutra.

Podovi u šupama u kamenolomu bili su gole daske ili nabijena zemlja. U aerodromskoj zgradi bili su od kvadrata glatkog, sjajnog kamena. Ovde,

međutim...

Gurder se bacio potrbuške. Zagnjurio je lice u pod.

"Tepih!" reče on, maltene u suzama. "Tepihu moj! Nisam mislio da ću te ikada više videti!"

"Ej, ustaj, ej", reče Angalo, postidjen što se Iguman tako ponaša pred nekim ko, ipak, ma koliko prijatelj bio, nije rođeni radnjaš.

Gurder ustade trapavo. "Pardon", promumla, otresajući prašinu sa sebe. "Ne znam šta mi bi. Bacilo me u prošlost, eto. Pravi tepih. Nisam tako nešto video već mesecima."

Izduvao je nos bučno. "Imali smo mi predivne sagove u Radnji, znaš. Predivne. Na nekima od njih postojale su šare."

Masklin pogleda duž cevi. Bila je kao jedan od hodnika u Radnji, ali bleštavo osvetljena.

"Idemo", reče on. "Ovde smo suviše izloženi. "Stvari, gde su svi ti ljudi?"

"Oni će uskoro doći."

"Kako ova Stvar zna?" žalio se Gurder.

"Sluša šta govore druge mašine", reče Masklin.

"Ima mnogo računara i u ovom avionu", reče Stvar.

"Eto nečeg zgodnog", reče Masklin neodređeno. "Imaćeš s kim da pričaš."

"Veoma su glupi", reče Stvar i postiže da izrazi prezir, nemajući pri tom na raspolaganju baš ništa čime bi se prezir mogao izraziti.

Metar-dva dalje, hodnik se otvarao u neko novo prostranstvo. Masklin je video zavesu i nešto što je ličilo na krajičak stolice.

"U redu, Angalo", reče Masklin. "Povedi nas ti. Znam da želiš."

Dva minuta kasnije, sva trojica sedela su ispod jednog sedišta.

Masklin nikad nije stvarno razmislio o unutrašnjosti aviona. Dane je provodio na litici iznad kamenoloma, gledajući njihovo uzletanje. Naravno,

pretpostavio je da su u njima ljudi. Ljudi se svuda uvuku. Ali nikad nije stvarno razmislio o unutrašnjem izgledu. Ako je ikad postojalo nešto što izgleda kao da je sačinjeno samo od spoljašnjih površina, to je avion u letu.

Gurdera je okolni prizor sada savladao. Suze mu potekoše.

"Električna svetlost!" cvileo je. "I još tepiha! Pa sedišta, velika i meka! Čak imaju salvete na svakom! A blata nigde, ni traga! Postoje čak i natpisi!"

"Dobro, dobro", reče Angalo bespomoćno, tapšući ga po plećima. "Bila je ono dobra Radnja, znam." On diže pogled ka Masklinu.

"Moraš priznati da je uznemiravajuće", reče on. "Očekivao sam... pa, žice i cevi i uzbudljive poluge i tako to. A ne nešto nalik na Odeljenje nameštaja kod Arniolda Brosa!"

"Ne bi trebalo da ostanemo ovde", reče Masklin. "Uskoro će ovde sve vrveti od ljudi. Imajte na umu šta je Stvar rekla."

Pomogli su Gurderu da ustane, a onda su potrčali lakim trkom ispod redova sedišta. Gurder je trčkarao u sredini. Ovo ovde se na jedan važan način razlikuje od Radnje, uvide Masklin. Nema mnogo skrovišta. U Radnji je uvek postojalo nešto pogodno da se zavučesh iza, ili ispod, ili provučesh kroz...

Već je čuo daleke zvuke. Na kraju nađoše prazninu iza nekakve zavese, u jednom delu aviona gde nije bilo sedišta. Masklin se uvuče četvoronoške unutra, gurajući Stvar ispred sebe.

Zvuci više nisu bili daleki. Bili su veoma blizu. On okrete glavu i vide ljudsku nogu, samo dvadesetak centimetara daleko.

U zadnjem delu tog njihovog prostora bila je jedna rupa u metalnom zidu, kroz koju behu provučeni neki debeli kablovi. Preostalo je taman dovoljno prostora da prođu Angalo i Masklin, a zatim i uplašeni Gurder kad su ga obojica dobro povukli za ruke. U novom kutku nije bilo mnogo mesta, ali ih bar niko nije mogao videti.

Zato ni oni nisu mogli videti ništa. Ležali su zbijeni u mraku i pokušavali

da se udobno nameste na žicama.

Posle nekog vremena Gurder reče: "Sad se osećam malo bolje."

Masklin klimnu glavom.

Odasvud je dopirala buka. Odnekud, iz dubina, dođe niz metalnih treskanja. Onda tužno mukanje ljudskih glasova, pa trzaj.

"Stvari?" šapnu on.

"Da?"

"Šta se dešava?"

"Avion se priprema za realizaciju vazduhoplovne aktivnosti."

"Aha."

"Znaš li šta to znači?"

"Ne. Ne baš."

"Leteće po vazduhu. Vazduhoplovno znači: ploviti po vazduhu. Vazduhoplovno."

Masklin začu Angalovo disanje.

Namestio se najudobnije što je mogao, između metalnog zida i svežnja kablova, i zapiljio se u pomrčinu.

Noumi su se ućutali. Posle izvesnog vremena osetili su blagi trzaj, a onda kretanje.

Ništa drugo se nije desilo. Nedešavanje ničeg drugog nastavilo je da se dešava.

Nešto kasnije, Gurder, glasom uzdrhtalim od straha, reče: "Da li je prekasno da siđemo ako, ako...?"

Iznenadna tutnjava u daljini dovršila je rečenicu umesto njega. Tutnjava od koje se sve oko njih zatreslo, ne veoma, ali vrlo čvrsto.

Onda je nastala jedna teška pauza, nalik na onaj trenutak koji lopta mora osećati između prestanka kretanja uvis i početka padanja. Sledećeg trena nešto je dohvatilo svu trojicu. Kliznuli su na jednu uskomešanu hrpu, a zid je

pokušao da postane pod.

Uhvatili su se jedni za druge, pogledali jedni drugima lice i počeli da vrište.

Nešto kasnije, prestali su. Nije se činilo da ima mnogo razloga da nastave. Osim toga, ponestalo im je i daha.

Pod je, malo-pomalo, opet postao pravi pod; nije pokazivao dalje sklonosti da se bavi zidosanjem.

Masklin odgurnu Angalovu nogu sa svog vrata.

"Mislim da letimo", reče on.

"Je l' to bilo to?" upita Angalo nejakom. "Pa nekako gracioznije izgleda kad se posmatra sa zemlje."

"Ima li povređenih?"

Gurder sede uspravno.

"Ja sam sav u modricama", reče on, otresajući prašinu sa sebe. Onda, pošto noumsku prirodu nije moguće promeniti, reče: "Ima li negde nešto za jelo?"

Na hranu nisu ni pomislili.

Masklin se zagleda iza sebe, u tunel sa žicama.

"Možda nam neće ni biti potrebno", reče on neodlučno. "Stvari, koliko nam je vremena potrebno da stignemo u Floridu?"

"Kapetan je maločas rekao, šest časova i četrdeset pet minuta", reče Stvar.

Približno dva i po dana za jednog nouma.

"Pocrkaćemo od gladi!" reče Gurder.

"Možda bi se moglo nešto uloviti?" upita Angalo punonadežno.

"Ne verujem", reče Masklin. "Ovo mesto ne izgleda mišasto."

"Ljudi će imati neku hranu", reče Gurder. "Ljudi uvek imaju neku hranu."

"Znao sam da ćeš to reći", reče Angalo.

"Razumno je."

"Pitam se da li bih mogao gledati kroz prozor?" upita Angalo. "Zanima me

koliko brzo idemo. Drveće fijuče pored nas i tako to?"

"Čujte", reče Masklin, nastojeći da mu stvari ne izmaknu iz ruke. "Da mi prvo malo pričekamo, a? Da se svi smirimo. Mali odmor. Onda ćemo, možda, potražiti nešto za jelo."

Rasporedili su se opet udobno. Ovde je, bar, bilo toplo i suvo. U doba kad je stanovao u rupi u zemljanom nasipu, Masklin je toliko vremena provodio prozebao i mokar, da sad nije mogao dići nos pred prilikom da zaspi u suvom i toplom.

Zadremao je...

Vazduhoplov.

Vazduhom... ploviti... Možda na stotine nouma stanuje u avionima, kao oni nekad u Radnji. Možda žive svojim životom, ispod nekog tepiha i poda, a avioni ih prebacuju do svih mesta na onoj mapi, jedinoj koju su noumi ikada našli. Bila je to mapa sveta u jednom džepnom kalendaru, a imena dalekih mesta ispisana na njoj bila su kao magija - Afrika, Australija, Kina, Ekvator, Štampano u Hong Kongu, Island...

Možda nijednom nisu pogledali kroz prozor. Možda nisu ni saznali da putuju.

Zapitao se da li je to ono što je Grima htela da kaže pričom o žabicama u cveću. Pročitala ju je u nekoj knjizi. Provedeš ceo svoj život u nekom zakutku, a veruješ da je to ceo svet. Na nesreću, on je tad bio ljut. Nije hteo da sluša.

Sad je, sumnje nema, iskočio iz svog cveta...

Žabac je doveo još nekoliko mladih žaba na to mesto između latica, na samom rubu sveta njihovog cveta.

Netremice su gledali granu, svi. Tamo se nalazio ne samo jedan cvet, nego

desetine cvetova, ali žabe to nisu mogle povezati, zato što žabe ne umeju da broje dalje od broja jedan.

One vide ovde jedno, tamo jedno, mnogo jednih.

Zurile su, sada, u te jedne. Zurenje je jedna od malog broja stvari u kojima žabe imaju uspeha.

Razmimišljanje nije. Bilo bi lepo reći da su žabice razmišljale dugo i naporno o novom cvetu, o životu u starom cvetu, o potrebi da se istražuje, o mogućnosti da je svet veći od jedne barice okružene laticama.

Ali one su, zapravo, mislile samo ovo: 'Mipmip. Mipmip. Mipmip'.

Ali osećale su da je svet odveć veliki da bi stao u jedan cvet.

Pažljivo, polako, nemajući pojma zašto, skočiše jedna za drugom dole, na granu.

Stvar je učtivo zapiskutala.

"Može vas zanimati", reče ona, "da smo probili zvučni zid."

Masklin se umorno okrete ostalima.

"Dobro, da čujem", reče on. "Ko je od vas dvojice to učinio?"

"Ne gledaj mene", reče Angalo. "Ja nisam ništa ni pipnuo."

Masklin dopuzi do ivice njihove rupe i pogleda napolje.

Tamo su bila ljudska stopala. Ženska, činilo se po izgledu. Među ljudskim stvorovima, ženke su najčešće one koje nose manje praktičnu obuću.

Mnogo se može saznati o ljudima na osnovu njihovih cipela. Noum ionako, u većini slučajeva, samo taj deo čoveka može da vidi. Ostatak je uglavnom par nozdrva, viđenih sa pogrešnog kraja, veoma daleko u visini.

Masklin ušmrknu.

"Tu negde ima hrane", reče on.

"Koje vrste?" upita Angalo.

"Nije bitno koje vrste", odvrati Gurder, odgurnuvši Angala i puzeći

napred. "Kakva god da je, ja ću je pojesti."

"Beži nazad!" odseče Masklin, dodavši Stvar Angalu. "Idem ja! Angalo, ne daj mu ni da makne!"

Istrčao je i munjevito kliznuo iza zavese. Nekoliko sekundi kasnije, pomakao se samo koliko je bilo neophodno da bi izvirio jednim okom i jednom namrštenom obrvom.

Ova soba bila je nekakvo mesto hrane. Ljudske ženke vadile su poslužavnike sa hranom iz zida. Noumsko čulo njuha možda je oštrije i od lisičjeg; Masklin se jedva suzdržavao da mu ne pođe voda na usta. Morao je priznati - dobro je loviti, dobro je odgajati hranu, ali učinci takvih poslova nisu ni blizu onoj hrani koje uvek ima oko ljudskih bića.

Jedna od ženki stavila je poslednji poslužavnik na kolica i poterala ih pored Masklina. Točkovi su bili visoki maltene kao on.

Dok su cijukavo prolazila, on je izletao i uskočio, a sledećeg trena se zavukao među boce, svestan da čini glupost, ali glupost koja je ipak za nijansu bolja od tavorenja u jednoj rupi, sa dvojicom idiota.

Redovi i redovi cipela. Neke su crne, neke smeđe. Neke imaju pertle, neke ne. Znatan broj cipela bez nogu unutra: mnogi ljudi su se izuli.

Dok su kolica lagano napredovala, Masklin izviri da pogleda malo više.

Redovi i redovi nogu. Neke u suknjama, ali većina u pantalonama.

Masklin pogleda još više. Noum retko vidi čoveka u sedećem položaju.

Redovi i redovi tela, a na vrhu svakog tela po jedna glava sa licem pričvršćenim napred. Redovi i re...

Masklin se naglo uvuče nazad, među boce.

Unuk Ričard gledao je pravo u njega.

Bilo je to ono lice iz novina. Moralo je biti. Ta bradica, ta osmehnuta usta sa mnogo zuba unutra. I kosa koja izgleda kao da je dramatično izrezbarena iz bloka nekog sjajnog materijala, kao da nije naprosto izrasla na glavi.

Unuk Ričard 39.

To lice gledalo je ka njemu jedan trenutak, a onda okrenulo pogled ka nečem drugom.

Nije me mogao videti, reče Masklin u sebi. Ja sam ovde skriven.

Šta će reći Gurder kad mu ovo kažem?

Poludeće, eto šta će.

Mislim da ću ovo zadržati za sebe, neko vreme. Eto ideje koja bi mogla biti zapanjujuće dobra. Imamo ionako dovoljno briga.

39. Ili ima 38 drugih Unuka Ričarda, a ja ne verujem da to znači to, ili ljudske novine na taj način sažeto kažu da je on 39 godina star. Gotovo polovina starosti Radnje. A radnjaši kažu da je Radnja stara koliko i čitav svet. Ja znam da to ne može biti istina, ali...

Pitam se kakvo je osećanje kad živiš maltene večno?

On se uvuče dublje među stvari na polici unutar kolica. Uglavnom su to bile boce, ali bilo je i nekoliko kesa sa nekim čvornovitim predmetima, samo malo manjim od Masklinove pesnice. On izvuče nož, iseče na hartiji rupu dovoljno veliku i izvuče jedno to.

Slani kikiriki. Jedno zrno. Dobro; i to je neki početak.

Masklin dočepa celu kesu, ali u tom trenutku jedna šaka posegnu u kolica.

Tako blizu, da ju je on mogao dodirnuti.

Tako blizu, da je ona mogla dodirnuti njega.

Video je crvenilo tih noktiju, dok su klizili pored njega, stezali se oko druge kese kikirikija i izvlačili je napolje.

Tek kasnije je Masklin skontao da ga ženka što daje hranu verovatno nije mogla videti. Ona je samo zavukla ruku da napipa nešto za šta je već znala da se tamo nalazi, a u to Masklin, gotovo sigurno, nije bio uključen.

Kasnije je do tog zaključka došao. Ali u onim trenucima, dok ga je jedna

ljudska šaka maltene dodirivala po glavi, sve je izgledalo znatno drugačije. Masklin se bacio sa kolica, pri padu na tepih se zakotrljao, a onda je šmugnuo pod najbliže sedište.

Nije čekao ni da uhvati dah. Iskustvo ga je naučilo da u onom času kad staneš da uhvatiš dah, nešto drugo naleti i uhvati tebe. Pojurio je od sedišta do sedišta, izbegavajući nožurde divova, ostavljene cipele i torbe, ispuštene novine. Preko praznog prostora između prvog sedišta i zavese preleteo je tako brzo da je čak i po noumskim merilima bio samo mrlja zamućena od brzine. Na ulazu u rupu nije stao. Samo se bacio. Uleteo je unutra, ne dodirnuvši nijedan zid.

"Jedan kikiriki?" upita Angalo. "Na nas trojicu? Pa to nije ni po zalogaj!"

"A tvoj predlog je - šta?" upita Masklin gorko. "Da stanemo pred ženku što daje hranu i da je obavestimo da su ovde dole trojica gladnih?"

Angalo je zurio u njega. Masklinu se vratio dah, ali mu je lice i sad bilo veoma crveno.

"Znaš šta, to bi se možda moglo pokušati", reče on.

"Šta?"

"Pa, da si ti ljudsko biće, da li bi očekivao da vidiš nouma u avionu?" upita Angalo.

"Naravno da ne bih..."

"Kako bi se samo zapanjio kad bi ipak video jednog, a?"

"Ti predlažeš da se namerno pokažemo jednom ljudskom biću?" upita Gurder podozrivo. "To još nikad nismo uradili, znaš."

"Ja zamalo da uradim sad", reče Masklin. "Ali neću žuriti da to ponovim!"

"Ne, nego ćemo se opredeliti da umremo od gladi, grickajući jedan kikiriki, je li?"

Gurder čežnjivo pogleda kikiriki u Masklinovoj šaci. Jeli su oni kikiriki i u

Radnji, dabome. Oko Božićnih praznika, kad je Dvorana hrane čvrsto nabijena onim vrstama hrane koje se u drugim dobima godine normalno ne viđaju, kikiriki je mogao biti zgodan završetak nekog obroka. Možda čak i fini uvod u obrok. Ali ne obrok sam.

"Da čujem plan?" upita on.

Jedna od ženki što daje hranu upravo ju je spuštala sa police, kad je neki pokret navede da digne pogled. Ona okrete glavu veoma sporo.

Nešto malo, crno, spuštalo se kroz vazduh, nadomak njenog uha.

Zabilo je male palčeve u svoje male uši, zatalasalo prstima i isplazilo jezik.

"Tvrriiiiiiiiiiiiiiiii", reče Gurder.

Poslužavnik koji se nalazio u rukama ženke tresnu na pod ispred nje. Ispustila je otegnuti zvuk nalik na neku sirenu za maglu, ali visokog tona; ustuknula je, dižući ruke do usta. Konačno se okrenula, vrlo sporo, kao stablo koje se sprema da padne, i pobegla između zavesa.

Kad se vratila, sa još jednim ljudskim bićem, ona mala prilika više nije bila tu.

A ni glavnina hrane.

"Ne znam kad sam poslednji put jeo dimljenog lososa", reče Gurder srećno.

"Mumblm-mm", odvrati Angalo.

"Ne treba tako jesti", reče Gurder strogo. "Ne valja nabiti u usta najviše što možeš, a onda odseći višak. Šta će narod misliti?"

"N-ma ovd n-rod", reče Angalo nerazgovetno. "S-mo ti i M-skln."

Masklin odseče vrh jedne posude sa mlekom. Bila je velika otprilike kao noum.

"Ovo već liči na nešto, a?" upita Gurder. "Prava hrana, prirodna, iz

konzervi i drugih stvari. Ni govora o nekom skidanju slojeva prljavštine, kao u kamenolomu. Osim toga, ovde je i lepo i toplo. Jedino ovako treba putovati. Hoće li neko ovo?" On im ćušnu prstom jedno jelo, ne baš siguran od čega se sastoji.

Ostala dvojica odmahnuše glavom. To jelo bilo je od nečeg svetlucavog, što se njihalo i podrhtavalo; bilo je ružičasto, a na vrhu je imalo višnju. Uspevalo je da izgleda kao nešto što noum ne bi pojeo ni kad bi mu posle nedelju dana izgladnjavanja bilo prineto na poslužavniku.

"Na šta te podseća ukus?" upita Masklin videvši da je Gurder uzeo jedan zalogaj toga.

"Na ružičasto", reče Gurder. *Nešto pihijasto, sa ružičastim ukusom, u svakojakim tanjirićima i zdelicama, pojavljuje se u gotovo svakom obroku na svakom aerodromu. Razlozi za ovu pojavu su nepoznati. Pretpostavlja se da su verske prirode.*

"Hoće li iko ovaj jedan kikiriki, za kraj?" upita Angalo i isceri se. "Neće? Onda da ga bacim, a?"

"Ne!" reče Masklin. Pogledaše ga. "Pardon", reče on. "Hteo sam reći, ne treba to da uradiš. Nije u redu upropašćavati dobru hranu."

"To je zlo", reče Gurder spremno.

"Mmm. Ne znam da li je zlo", reče Masklin. "Ali jeste glupo. Zapakuj ga. Nikad se ne zna kad može zatrebati."

Angalo počeo zevati i protezati se.

"Sad jedno dobro umivanje, prijalo bi", reče on.

"Nigde nisam video vodu", reče Masklin. "Verovatno negde postoji neki lavabo ili toalet, ali ne bih znao gde da počnem da ga tražim."

"Kad pomenusmo toalet..." reče Angalo.

"Niz onaj drugi kraj cevi, molim", reče Gurder.

"Ali gledaj da izbegneš žice", progovori Stvar sama od sebe. Angalo

zbunjeno klimnu glavom, pa otpuza u mrak.

Gurder zevnu i proteže se.

"Zar nas neće ljudke što daju hranu tražiti?" upita ona.

"Pa, ne verujem", reče Masklin. "Kad smo živeli Napolju, pre nego što smo našli Radnju, siguran sam da su nas ljudi i ljudke neki put videli. Mislim da oni, zapravo, ne veruju svojim očima. Ne bi pravili one ludačke baštenske kipove da su ikad videli pravog nouma."

Gurder posegnu pod odeždu i izvuče sliku Unuka Ričarda. Čak i pri mutnoj svetlosti lule, Masklin prepoznade da je to onaj sa sedišta. Doduše, na sedištu nije imao bore od presavijanja načetvoro, niti se sastojao od stotina tačkica, ali, ako se to izuzme...

"Šta misliš: da li je on tu negde?" upita Gurder čežnjivo.

"Mogao bi biti. Mogao bi", reče Masklin, sa osećanjem da čini nešto bedno. "Nego, vidi, Gurdere... možda Angalo preteruje, ali možda je i u pravu. Možda je Unuk Ričard samo još jedan ljudski stvor, znaš. Verovatno je da ljudi jesu podigli Radnju samo za sebe. Vaši preci su se uselili naprosto zato što je bilo, hm, toplo i suvo. Pa..."

"Ne slušam te, znaš", reče Gurder. "Neće meni niko govoriti da smo mi tek nešto poput miševa i pacova. Mi smo naročiti."

"Stvar je kategorično rekla da smo došli sa nekog drugog mesta, Gurdere", reče Masklin pokorno.

Iguman presavi sliku. "Možda jesmo. Možda nismo", reče on. "To nije bitno."

"Angalo misli da je važno, ako je istinito."

"Ne vidim zašto bi bilo važno. Postoji više vrsta istine." Gurder slegnu ramenima. "Mogao bih ja i ovako da govorim: vi ste samo hrpe kostiju, praha, soka i dlaka. I to je istina. Ali bih mogao i reći: vi ste ono nešto što je u vašoj glavi sada, ali što ode kad umrete. I to je istina, takođe. Pitaj Stvar."

Obojene svetlosti zatreperiše na površini Stvari.

Masklin je izgledao šokiran. "Nikad joj nisam postavljao pitanja te vrste", reče on.

"Zašto ne? Ja bih prvo to pitao."

"Kocka bi verovatno rekla nešto ovako: 'Ne može se izračunati', ili 'Parametri neoperativni'. To kaže kad nešto ne zna, a neće da prizna da ne zna. Stvari?"

Stvar nije odgovorila, ali se obrazac svetlosti na njoj promenio.

"Stvari?" ponovi Masklin.

"Monitorišem komunikacije."

"Eh, time se često bavi kad joj je dosadno", reče Masklin Gurderu. "Samo tako, sedi i sluša nevidljive poruke iz vazduha. Obrati pažnju, Stvari. Ovo je važno. Želimo..."

Svetlosti se pomeriše. Mnoge postadoše crvene.

"Stvari! Mi..."

Stvar načini ono sitno kvrcanje koje je bilo ekvivalent pročišćavanja grla.

"Jedan noum je viđen u pilotskoj kabini."

"Čuj, Stvari, mi... Šta?"

"Ponavljam: jedan noum je viđen u pilotskoj kabini."

Masklin se divlje osvrte.

"Angalo?"

"Verovatnoća da je on ekstremno je velika", reče Stvar.

3.

LJUDI-PUTNICI: krupna noumolika bića. Mnogi ljudi provode mnogo vremena putujući sa jednog mesta na drugo, što je čudno, jer obično ima previše ljudi i na onom mestu u koje su se zaputili. Videti i odrednice:

ŽIVOTINJE; INTELIGENCIJA; EVOLUCIJA; SENF.

Iz 'Naučne enciklopedije za radoznalog, mladog nouma'. Autor: Angalo De Šeširi

Glasovi Masklina i Gurdera odjekivali su uz i niz cev dok su se njih dvojica pentrali preko kablova.

"Pomislio sam ja da se on predugo zadržao!"

"Nije trebalo da ga pustiš samog! Znaš kakav je oko voženja ma čega!"

"Nije trebalo jaaa da ga pustim?"

"Nema on osećaj za... Na koju stranu sada?"

Angalo je ranije rekao da je očekivao da će unutrašnjost aviona biti sva od žica i cevi. Dobrim delom je bio u pravu. Sad su se noumi provlačili kroz jedan uzani svet, sav od okačenih kablova, ispod poda.

"Suviše sam ja mator za ovo! U životu svakog nouma nastupi trenutak kad više ne treba da puzi po unutrašnjosti strašnih, letećih mašina!"

"Koliko si puta to ranije radio?"

"Jedan put previše!"

"Približavamo se", reče Stvar.

"Eto šta bude kad se pokažemo! Ovo je Presuda", reče Gurder.

"Čija?" upita Masklin, pomažući mu da se popne.

"Kako čija?"

"Presudu mora neko da izrekne!"

"Mislim, presuda, onako uopšte!"

Masklin stade.

"Kuda sada, Stvari?"

"Poruka je bila upućena ženama što daju hranu i glasila je da se neki čudni mali stvor nalazi na pilotskoj palubi", reče Stvar. "To je ovo gde smo sada. Ovde ima mnogo kompjutera."

"Oni ti se obraćaju, a?"

"Pomalo. Oni su kao deca. Uglavnom slušaju", reče Stvar samozadovoljno.
"Nisu mnogo bistri."

"Šta da preduzmemo?" upita Gurder.

"Pa, sad ćemo..." Masklin zastade. Reč 'spasavati' uzdizala se negde u rečenici ispred njega.

Dobra, dramatična reč. Čeznuo je da izgovori baš takvu. Na nesreću, malo iza nje čekala je druga, mnogo gora.

Glasila je: 'Kako?'

"Ne verujem da će oni pokušati da mu učine nešto nažao", reče Masklin, nadajući se da je to istina. "Možda će ga staviti negde. Treba da nađemo neko mesto odakle možemo gledati šta se dešava." On bespomoćno osmotri gomile žica i složenih komada metala, zamršene ispred njega.

"Onda prepusti da ja vodim, biće bolje", reče Gurder, tonom kao da saopštava najobičnije, normalne činjenice.

"Zašto?"

"Ti si možda veliki majstor na otvorenim prostorima", reče Iguman i progura se pored njega. "Ali mi, u Radnji, znadosmo sve o kretanju oko unutrašnjih stvari."

Protrljao je šake.

"Dobro", reče on, podiže jedan kabl i kliznu kroz pukotinu čije postojanje Masklin do tad nije ni primetio.

"Kako sam samo ja ovo radio kad sam bio dečko", reče Gurder.

"Svakojake vragolije smo mi izvodili."

"Da?" upita Masklin.

"Ovamo dole, predlog je moj. Pazi na žice. Da, da. Uz i niz otvore za lift. Ući u glavnu tablu telefonske centrale, pa izići..."

"Ti si, čini mi se, uvek govorio da su nastupila neka vremena kad klinci

provode suviše vremena jurcajući uokolo i praveći opšti džumbus?"

"A, pa, da. To je danas maloletnička delinkvencija", reče Gurder strogo. "Ni po čemu nalik na našu mladalačku preduzimljivost. Da probamo ovde."

Provukoše se između dva topla metalna zida. Ispred sebe primetiše dnevno svetlo.

Legoše potrbuške i počеше se polako primicati otvoru.

Prostorija je bila nekog čudnog oblika i ne mnogo veća od kabine njihovog prvog kamiona. Poput te, i ova kabina bila je, zapravo, samo mesto gde se ljudi-vozači uklapaju u mašineriju.

Koje je ovde bilo u velikim količinama.

Njome su bili pokriveni i zidovi i plafon. Svetiljke i prekidači, poluge i broјčanici. Masklin pomisli: da je Dorkas ovde, nikad ga ne bismo odvukli iz aviona. Angalo jeste tu negde. Njega moramo odvući.

Dva ljudska stvora klečala su na podu. Pored njih je stajala jedna od ženki što daju hranu. Čulo se mnog raznog mukanja i režanja.

"Ljudski govor", reče Masklin. "Kamo sreće da ga možemo razumeti."

"Vrlo dobro", reče Stvar. "Budi spreman da slušaš."

"Ti si sposoban da razumeš ljudsku buku?"

"Svakako. To je samo noumska buka, usporena."

"Šta? Šta? To nam nikad nisi rekao! To nam nikad ranije nisi rekao!"

"Postoji mnogo milijardi stvari koje vam nikad nisam rekao. Odakle da počnem?"

"Za početak mi kaži šta oni govore sad", reče Masklin. "Zamolio bih te?"

"Jedan od ljudi je upravo rekao: 'Mora da je bio miš ili tako nešto', a drugi je odgovorio: 'Pokaži mi miša koji nosi odelo i ja ću se složiti da je bio miš.' A davateljica hrane je kazala: 'Ono što sam ja videla nije bio miš. Namerno mi je pokazao šipak. Uzvik.'"

"Šta je šipak?"

"Malo crveno voće, plod, Hypanthium Rosae."

Masklin se okrete Gurderu.

"Šipak?"

"Ja? Pokazao neko voće? Nisam. Ja da sam imao voće tamo, pojeo bih ga. Samo sam joj kazao 'tvrrr'."

"Jedan od ljudi je upravo rekao: 'Osvrnuo sam se, a ono je bilo tu, zurilo je kroz prozor.'"

"To je Angalo, jasna stvar", reče Gurder.

"Sad je onaj drugi čovek, što kleči, rekao: 'Dobro, šta god da je, nalazi se iza ove ploče i ne može nikud pobeći.'"

"On skida deo zida!" reče Masklin. "Oh, ne! Pruža ruku unutra!"

Čovek muknu.

"Čovek je rekao: 'Ujelo me! Mali đavo me ujeo. Uzvik'", reče Stvar tonom običnog razgovora.

"Jeste. Angalo je", reče Gurder. "I otac mu je bio takav. Borac, kad ga sateraju u ugao."

"Ali oni ne znaju sa čime imaju posla!" reče Masklin smeteno. "Videli su ga, ali je pobjegao! Raspravljaju se o tome! Ne veruju stvarno u noume! Ako možemo da ga izvučemo pre nego što bude uhvaćen, sigurno će zaključiti da je ipak bio miš ili tako nešto!"

"Verovatno bismo mogli naći put do njega okolo, kroz zidove", reče Gurder. "Ali to bi trajalo suviše dugo."

Masklin je očajno bacao poglede tamo-amo po kabini. Pored troje ljudi koji su pokušavali da uhvate Angala, bila su tu još dvojica, napred. Vozači, sigurno, pomisli Masklin.

"Ni jednu jedinu ideju nemam", reče on. "Stvari, možeš li ti smisliti nešto?"

"Praktično ne postoji limit broju stvari koje ja mogu smisliti."

"Hoću da kažem, postoji li nešto što bi ti mogao uraditi da nam pomogneš da spasemo Gurdera?"

"Da."

"Onda bi dobro bilo da to uradiš."

"Da."

Sledećeg trenutka začu se duboka zvonjava alarma. Svetlosti počеше sevati. Vozači nešto povikaše, nagnuše se napred i počеше nešto raditi prekidačima.

"Šta je sad pa ovo?" upita Masklin.

"Moguće je da su ljudi uznemireni zbog činjenice da ovom mašinom više ne upravljaju oni", reče Stvar.

"Ne oni? Nego ko?"

Glatki talas svetlosti razli se preko Stvari.

"Ja."

Jedna od žabica pade sa grane i tiho iščeze u lisnatom svodu, daleko dole. Kako veoma male, lake životinje mogu da padnu sa velike visine, a da se ne povrede, sasvim je verovatno da je ostala živa u šumskom svetu ispod drveta i da je imala drugo (po stupnju zanimljivosti) iskustvo koje se ikad ijednoj žabi drvarki dogodilo.

Ostale žabice puzile su dalje.

Masklin pomože Gurderu da se popne uz još jedan metalni kanal pun žica. Čuli su, iznad sebe, gruvanje ljudskih koraka i bučanje ljudskih stvorova u nevolji.

"Ne bih rekao da im se mnogo sviđa", reče Gurder.

"Ali sad nemaju vremena da tragaju za nečim što je verovatno miš", reče Masklin.

"Nije miš. Angalo je!"

"Ali će oni kasnije misliti da je bio miš. Koliko ja znam, ljudi ne žele da znaju ono što bi ih uznemirilo."

"To mi zvuči veoma noulmski", reče Gurder.

Masklin pogleda Stvar koju je držao pod miškom.

"Da li ti stvarno upravljaš ovim Konkordom?" upita.

"Da."

"Mislio sam da se upravlja tako što se okreću volani, pomeraju poluge i tako to?"

"Sve urade mašine. Ljudi gnječe dugmad i vrte volane samo da bi mašinama rekli šta treba da rade."

"A šta radiš ti?"

"Ja sam", reče Stvar, "na vlasti." Masklin je slušao prigušenu grmljavinu motora.

"Je li to teško biti?" upita on.

"Nije, samo po sebi. Međutim, ljudi uporno pokušavaju da se umešaju."

"Ako je tako, mislim da bi trebalo što pre da nađemo Angala", reče Gurder. "Hajde."

Pođoše centimetar po centimetar kroz još jedan tunel za kablove.

"Trebalo bi da nam budu zahvalni što puštamo da naša Stvar radi njihov posao", reče Gurder svečano.

"Meni se ne čini da oni to tako sagledavaju", reče Masklin.

"Letimo na visini od 55.000 stopa, brzinom od 2.176 kilometara na sat", reče Stvar.

Pošto nisu ništa uzvratili, Stvar nastavi: "To je veoma visoko i veoma brzo."

"Eto nečeg finog", reče Masklin, shvativši da se od njega očekuje da kaže nešto.

"Vrlo, vrlo brzo."

Dvojica nouma jedva se protisnuše kroz pukotinu između dve metalne ploče.

"Brže od metka, dakako."

"Zapanjujuće", reče Masklin.

"Dvaput brže nego što zvuk putuje kroz ovu atmosferu", nastavi Stvar.

"Aaa-uh."

"Pitam se, mogu li to iskazati na drugi način", reče Stvar, uspevajući da zazvuči malčice iznervirano. "Na taj način bi Konkord stigao od Radnje do kamenoloma za manje od petnaest sekundi."

"Baš dobro što nam nije naišao u susret, onog dana", reče Masklin.

"Ma, prestani da ga zadirkuješ", reče Gurder. "On, ili ona, hoće da čuje od tebe da je dobar dečko... da je dobra Stvar", ispravi se on.

"Neću", reče Stvar, nešto hitrije nego obično. "Samo sam ukazivao da je ovo visoko-specijalizovana mašina, koja zahteva visoko-stručnu kontrolu."

"Ako je tako, možda ne bi trebalo toliko da pričaš", reče Masklin.

Stvar zatalasa svojim svetlim tačkama ka njemu.

"To ti je bilo odvratno", reče Gurder.

"Pa, evo već godinu dana radim sve što mi Stvar naredi, a niko ni 'hvala' da mi kaže", reče Masklin. "Uzgred rečeno, koliko je visoko to, tih 55 hiljada stopa?"

"Oko šesnaest i po kilometara. Dvostruka radnje od Radnje do kamenoloma."

Gurder stade.

"Uvis?" upita on. "Mi smo toliko visoko?"

On spusti pogled ka podu.

"O-ou", reče.

"E nemoj mi sad ti počinjati", reče Masklin brzo. "Imamo i sa Angalomom

dovoljno muke. Prestani tako da se držiš za taj zid!"

Gurder je postao beo.

"Nema šta, sigurno smo jednako visoko kao one meke, bele, oblačne stvari", reče on.

"Nismo", reče Stvar.

"Hm, to je ipak utešno", reče Gurder.

"Svi oblaci su duboko ispod nas."

"O-ou."

Masklin dočepa Igumana za mišicu ruke.

"Angalo, pamtiš?" upita on.

Gurder lagano klimnu glavom i pođe malo-pomalo napred. Pridržavao se za stvari, ali oči nije otvarao.

"Ne smemo izgubiti prisebnost", reče Masklin. "Čak i ako jesmo toliko visoko." On pogleda ispod sebe. Metal, sasvim stamen. Morao si da upotrebiš maštu da bi kroz njega video zemlju, dole.

Na nesreću, Masklin je imao veoma dobru maštu.

"Gulp", reče on. "Idemo, Gurderu. Daj mi ruku."

"Pa tačno je ispred tebe."

"Izvini. Nisam je video žmureći."

Još neizmerno dugo provedoše pentrajući se gore-dole po žicama i najzad Gurder reče: "Ne vredi. Ne postoji rupa dovoljno velika da se kroz nju prođe. Da postoji, on bi je već našao."

"Znači, moramo ući u kabinu i izvesti ga napolje, naprosto tako", reče Masklin.

"Sa toliko ljudi oko nas?"

"Oni će biti odveć zauzeti da išta primete. Je li tako, Stvari?"

"Tako je."

Ima jedno mesto koje je toliko visoko, da tamo više ne postoji 'dole'.

Malo niže od tog mesta, jedna bela strelica šibala je po vrhu neba, brža od noći, prestizala je sunce, prelazila je za nekoliko sati okean koji je nekada bio rub sveta...

Masklin je pažljivo sišao na pod i pošao napred. Ljudi uopšte nisu gledali na tu stranu.

Nadam se da Stvar zaista zna kako se upravlja ovim avionom, pomisli on.

Kretao se postrance, duž zida, u pravcu ploče iza koje bi, ako imaju iole sreće, trebalo da se skriva Angalo.

Ovo nije bilo u redu. Mrzeo je ovakvo izlaganje pogledima. Naravno, bilo je verovatno još gore u danima kad je morao sam samcit da ide u lov. Da ga je tada išta uhvatilo, on verovatno ne bi stigao ni da shvati da je napadnut. Bio bi samo jedan zalogaj. Ko zna šta bi tek ljudi radili noumu, ako bi uspeali da ga uhvate...

On jurnu strelovito u blagoslovene senke.

"Angalo!" zašišta.

Posle nekog vremena jedan glas iza žica reče: "Ko je to?"

Masklin se uspravi. "Koliko puta želiš da pogađaš?" upita svojim normalnim glasom.

Angalo doskoči na pod. "Jurili su me!" reče on. "Jedan je zavukao ruku..."

"Znam. Požuri, dok su zauzeti."

"Šta se dešava?" upita Angalo. Izidoše žurno na svetlost.

"Stvar nas vozi."

"Kako? Nema ruke. Ne može da menja brzinu, niti..."

"Izgleda da zapoveda kompjuterima koji rade sve to. Haj-de."

"Gledao sam kroz prozor", brbljao je Angalo. "Ovde postoji nebo na sve strane!"

"Ne podsećaj me", reče Masklin.

"Dopusti mi da pogledam samo još jednom..." počeo Angalo.

"Čuj, Gurder nas čeka, ne želimo nikakve dalje nevolje..."

"Ali ovo je bolje od ma kakvog kamiona..."

Začula se buka kao da se neko davi.

Noumi pogledaše gore.

Jedan od ljudskih stvorova ih je gledao. Usta su mu bila otvorena, a na licu izraz nekoga kome će biti veoma teško da objasni drugima, a ponajteže sebi, šta je video.

Taj stvor se već dizao na noge.

Angalo i Masklin se pogledaše.

"Bež!" povikaše obojica.

Gurder je podozrivo virio iz jedne senke, nedaleko od vrata. Njih dvojica protrčaše; ruke i noge su im 'pumpale' kao klipovi u motoru. Iguman pridiže suknjasti kraj svoje odežde i pohita za njima.

"Šta se dešava? Šta se dešava?"

"Juri nas jedan!"

"Ne ostavljajte me! Ne ostavljajte me!"

Masklin je bežao dva-tri koraka ispred ostalih. Trčali su prolazom između sedišta, pored redova ljudskih bića koja nisu obraćala ni najmanju pažnju na tri zamućene mrljice koje su promicale pokraj njih.

"Nije trebalo... da stanemo... i gledamo!" dahtao je Masklin.

"Takva prilika... možda nikad... više!" dahtao je Angalo.

"U pravu si!"

Pod se malo nagnuo.

"Stvari! Šta to radiš!"

"Skrećem njihovu pažnju."

"Nemoj! Svi ovamo!"

Masklin ulete između dva sedišta, zaobiđe jedan par divovskih cipela i baci se potrbuške na tepih. Ostali učiniše isto tako, iza njega.

Dve ogromne ljudske noge bile su dvadesetak centimetara daleko od njih.

Masklin privuče Stvar blizu svom licu.

"Sad im vrati njihov avion!" zašišta on.

"Ja sam se nadao da će mi biti dozvoljeno da upravljam i sletanjem", reče kocka. Iako je njen glas bio uvek ravan i bezizražajan, Masklinu se učini da je sad zazvučao kao da je pun žalosne čežnje.

"A ti, inače, znaš kako ove stvari treba da sleću?" upita Masklin.

"Veoma rado bih učio..."

"Vrati im sad!"

Avion se malo zanjihao, a raspored svetlih tačkica na površini Stvari se unekoliko promenio. Masklin odahnu.

"A sad, možemo li svi da se ponašamo razumno, bar pet minuta?" upita on.

"Izvini, Maskline", reče Angalo. Pokušavao je da izgleda izvinjavajuće, ali nije uspevao. Masklin je prepoznao osmeh uz veoma raširene oči, onaj gotovo ludački osmeh nekoga ko je blizu svog ličnog raja. "Ali bilo je naprosto... znaš li da je plavetnilo i ispod nas? Kao da dole i ne postoji zemlja! I..."

"Ako Stvar pokuša da priredi sebi još neki čas iz letenja, mogli bismo svi saznati postoji li dole zemlja ili je nema", reče Masklin tmurno. "Zato, daj da naprosto sedimo i mirujemo, je l' može?"

Neko vreme su ležali i ćutali, ispod sedišta.

Onda Gurder reče: "Ovaj čov ima rupu na čarapi."

"Pa šta?" upita Angalo.

"Pa, ne znam, zapravo. Ali, nekako, nikad ne pomisliš o ljudskom biću nešto tako. Da ima rupu na čarapi."

"Gde ima čarapa, ni rupe nisu daleko", reče Masklin.

"Ali dobre su mu čarape, dobre", reče Angalo.

Masklin ih pažljivije pogleda. Njemu su izgledale naprosto kao najosnovnija predstava o čarapama. U Radnji su takve služile noumima kao vreće za spavanje.

"Po čemu znaš?" upita on.

"Takve se zovu 'Super-stil anti-odorke'", reče Angalo. "Zajemčeno osamdeset pet odsto šaba-daba-dabilen. Eh, prodavali smo mi to u Radnji... Koštaju mnogo više nego druge čarape. Pogledaj, eno je etiketa na njima."

Gurder uzdahnu.

"Beše to dobra Radnja", progundā on.

"Pa te cipele", reče Angalo, pokazavši ka velikim, belim obličjima koja su, kao dve nasukane lađe, ležala nedaleko od njih. "Vidite ih? To su one koje Nežno plove ulicom, Sa pravom dušom od gume. Veoma visoka cena."

"Ja lično nikad nisam odobravao takve", reče Gurder. "Suviše gizdave. Više volim cipelu koja je Muška, smeđa i pertlana. U takvoj noum može dobro da odspava."

"Te Nežno plove ulicom takođe su iz Radnje, a?" upita Masklin obazrivo.

"Oh, da. Specijal deluks asortiman."

"Hmmm."

Masklin je ustao i prišao velikoj, kožnoj torbi koja je bila napola uglavljena pod sedište. Ostala dvojica videše kako se Masklin penje na torbu, izviruje i samo na tren gleda iznad rukonaslona, a onda hitro klizi dole, na pod.

"Dakle, dakle", reče Masklin ludačkim srećnim glasom. "I torba je iz Radnje, zar ne?"

Gurder i Angalo je odmeriše kritički.

"Nikad se nisam mnogo zadržavao u Putnoj opremi", reče Angalo. "Ali sad kad si to rekao, mislim da bi ova mogla biti Naročita od teleće kože, prenosiva."

"Za Rukovodioca koji shvata razliku?" upita Gurder. "Tačno. Mogla bi biti."

"Da li ste se zapitali kako bismo mogli sići?" upita Masklin.

"Kako smo i ušli?" primeti Angalo, koji se nije zapitao.

"Mislim da će to ići malo teže. Možda ljudi imaju druge planove o tome", reče Masklin. "Mislim, zapravo, da bi oni mogli da krenu u potragu za nama. Čak i ako misle da smo miševi. Ja ne bih dopustio miševe u nečemu ovakvom, da sam na njihovom mestu. Znate kako miševi glođu ono mekano sa kablova. Takođe može biti opasno ako si deset milja visoko, a miševi odu u toalet u unutrašnjosti tvog kompjutera. Verujem da će ljudi to shvatiti krajnje ozbiljno. Zato treba da iziđemo zajedno sa putnicima."

"Izgazili bi nas!" reče Angalo.

"Pomišljao sam da bismo možda mogli, kao... da se uvučemo u, recimo... ovu torbu, ili tako nešto", reče Masklin.

"Koješta!" reče Gurder.

Masklin duboko udahnu.

"Zato što ona pripada Unuku Ričardu, vidiš", reče on.

"Proverio sam", nastavi, videći izraze na njihovim licima. "Video sam ga i malopre. On sedi na ovom sedištu iznad nas. Unuk Ričard", nastavi on, "39. Ovoga trenutka on je tamo. Čita novine. Gore, iznad nas. On."

Gurder pocrvene. Poče ubadati Masklina prstom. "Da li ti očekuješ da ja poverujem", reče on, "da Ričard Arnold, unuk Arnolda Brosa (osn. 1905), ima rupe na čarapama?"

"To su onda svete čarape, koje su pocepali nevernici", reče Angalo.

"Izvini. Izvini. Samo sam hteo da unesem malo veselije raspoloženje. Ne moraš odmah tako da me gledaš."

"Idi, popni se, pa ga pogledaj sam", reče Masklin. "Ja ću ti pomoći. Samo, budi oprezan."

Podigli su Gurdera.

Sišao je tiho.

"Dakle?" upita Angalo.

"Čak ima i zlatna slova 'R. A.' na torbi", reče Masklin.

Mahnito je davao znake Angalu. Gurder je izgledao kao da je video duha.

"Da, to se može srediti", reče Angalo žurno. "Inicijali, zlatni, za samo dodatnih pet devedeset pet. Tako je glasio natpis."

"Pa kaži nam nešto, Gurdere", reče Masklin. "Nemoj samo da sediš tu i izgledaš tako."

"Ovo je veoma svečani trenutak za mene", reče Gurder.

"Pomišljao sam da možda isečemo deo onog gde je torba proštepovana, pa da uđemo kroz dno", reče Masklin.

"Ja nisam dostojan toga", reče Gurder.

"Verovatno nisi", reče Angalo veselo. "Al' mi nećemo nikom reći."

"Pomagaće nam Unuk Ričard, vidiš", reče Masklin, nadajući se da je Gurder u stanju da primi sve ovo. "Neće znati, ali će nam pomagati. Prema tome, biće sve u redu. Verovatno je tako bilo suđeno."

Nije sudio niko određen, reče on sebi savesno. Nego samo onako - 'suđeno', uopšte.

Gurder je to razmotrio.

"Pa, neka bude", reče on. "Ali bez sečenja torbe. Može se ući kroz zip."

Tako su učinili. Zip se malo zaglavio, zato što se zipovi uvek zaglave, ali su ga uskoro pomakli dovoljno da kroz nastali otvor prođu.

I tako, siđoše u torbu.

"Šta ako počne da zaviruje unutra?" upita Angalo.

"Ništa", reče Masklin. "Samo ćemo se osmehivati, pretpostavljam."

Žabe drvenjarke prevalile su već dalek put po grani. Ono što je, iz daljine,

izgledalo kao glatko prostranstvo sivozelenog drveta bilo je, izbliza, lavirint grube kore, busenja mahovine i korenja: neizdrživo zastrašujući, za žabe koje su provele ceo svoj život u svetu što je imao latice odasvud.

Ipak, puzile su dalje. Nisu znale šta znači reč 'odstupanje'. Niti šta znači ma koja druga reč.

4.

HOTELI: mesta gde su LJUDI-PUTNICI parkirani preko noći. Drugi ljudi im donose hranu, pa i slavni SENDVIČ SA SLANINOM, ZELENOM SALATOM I PARADAJZOM. U hotelima postoje kreveti, peškiri i naročite sprave koje ispuštaju kišu na ljude da bi oni bili čisti.

Iz 'Naučne enciklopedije za radoznalog, mladog nouma. Autor: Angalo De Šeširi

Mrak.

"Maskline, ovde je veoma mračno."

"Jeste i nikako da se namestim udobno."

"Pa, snađi se koliko možeš."

"Četka za kosu! Seo sam na četku za kosu!"

"Uskoro ćemo sleteti."

"To je dobro."

"Tu je i tuba nečega..."

"Gladan sam. Ima li nešto za jelo?"

"Sačuvao sam onaj kikiriki."

"Gde je? Gde?"

"Eto, sad sam ga zbog tebe ispustio."

"Gurderu?"

"Da?"

"Šta to radiš? Sečeš nešto?"

"Seče svoju čarapu. Pravi rupu na njoj."

Ćutanje.

"Pa šta? Pa šta? Imam pravo, ako hoću. To je moja čarapa."

Još ćutanja.

"Na taj način ću se bolje osećati."

Još više ćutanja.

"On je samo čovek, Gurderu. Nema u tome ničeg posebnog."

"U njegovoj smo torbi, zar ne?"

"Da, ali sam si rekao da je Arnold Bros nešto u našoj glavi. Zar nisi?"

"Jesam."

"Pa, onda?"

"Ništa, ovako se naprosto bolje osećam. Završen razgovor o toj temi."

"Ateriranje neposredno predstoji."

"Kako ćemo znati kad..."

"Siguran sam da bih ja mogao izvesti bolje prizemljenje. Posle izvesnog uvežbavanja."

"Je li tu Florida? Angalo, sklanjaj tu nogu sa mog lica."

"Jeste. Florida, zemlja koja po tradiciji dočekuje imigrante dobrodošlicom."

"A mi smo to?"

"Strogo uzev, vi ste u tranzitu. Samo prolazite, ka drugom odredištu."

"A prema kom to?"

"Prema zvezdama."

"Aha. Stvari?"

"Da?"

"Postoje li ikakvi tragovi da su noumi ovde ranije boravili?"

"Kakvi noumi? Pa mi smo noumi!"

"Da, ali moglo je biti i drugih."

"Mi smo jedini noumi koji postoje! Zar ne?"

Sićušna svetla raznih boja treperila su u mraku torbe.

"Stvari?" ponovi Masklin.

"Čitam raspoložive arhive. Zaključak: nema pouzdanih dokaza da su noumi primećeni. Svi zabeleženi doseljenici bili su visoki više od deset centimetara."

"Hm. Samo sam se zapitao. Zapitao sam se da li smo jedini noumi."

"Čuo si šta kaže Stvar. Nema pouzdanih dokaza."

"Ni nas nije niko video, do danas."

"Stvari, znaš li šta će sledeće da se desi?"

"Proći ćemo kroz Carinu i Odeljenje imigracije. Jeste li vas trojica, i da li ste ikada ranije bili, članovi neke subverzivne organizacije?"

Ćutanje.

"Ko, mi? Zašto nas to pitaš?"

"Takva se pitanja postavljaju. Nadzirem određene komunikacije."

"A. Pa, mislim da nismo. Je l' jesmo?"

"Ne."

"Ne."

"Ne. Mislim da nismo ni bili. Šta znači 'subverzivne'?"

"To pitanje ima za cilj da ustanovi da li ste došli da rušite vladu Sjedinjenih Američkih Država."

"Ne bih rekao da mi to želimo. A?"

"Ne."

"Ne."

"Ne, ne želimo to. Ona ne mora da se zabrinjava zbog nas."

"Ali ideja je vrlo pametna."

"Koja?"

"Postavljati ljudima takva pitanja kad ulaze u ovu zemlju. Ako neko dođe da subverzivno ruši, svi će se sručiti na njega kao tona cigala čim odgovori 'da'."

"Ooo-pasan trik. Opak", reče Angalo sa divljenjem u glasu.

"Ne, nikakvo rušenje Vlade ne spremamo", reče Masklin Stvari. "Samo hoćemo da maznemo jedan od njihovih uspravnih mlaznjaka. Kako si ono rekao da se takav zove?"

"Svemirski šatl."

"E, to. Ukrademo jedan i odmah odlazimo. Ne želimo da stvaramo nikakve probleme."

Torba se sudarala sa raznim preprekama. Onda je spuštена na neku podlogu.

Tihi zvuk testerisanja, sasvim neprimećen u gunguli aerodroma. Na štavljenoj koži torbe pojavi se rupica.

"Šta radi?" upita Gurder.

"Ne guraj se", reče Masklin. "Remetiš mi pažnju. Dakle... čini se da smo u nekom redu ljudi."

"Čekamo već stolecima", reče Angalo.

"Verovatno pitaju jednog po jednog da li namerava da ruši Vladu", reče Gurder mudro.

"Nije mi prijatno da ovo pominjem", reče Angalo, "ali kako mi da nađemo taj šatl?"

"O tom-po tom", reče Masklin neodlučno. "Kad dođe trenutak..."

"Trenutak? Evo ga. Sad je. Zar ne?" upita Angalo.

Masklin bespomoćno slegnu ramenima.

"Nisi, valjda, mislio da ćemo stići u Floridu i odmah videti natpise 'Ovim pravcem, ko ide u kosmos'?" upita Angalo ironično.

Masklin se nadao da mu se na licu ne vidi šta misli. "Naravno da nisam", odvrati on.

"Dobro, onda", reče Angalo. "Šta treba da činimo sledeće?"

"Mi... mi... pitaćemo Stvar", reče Masklin. Izgledao je kao da mu je laknulo. "Eto šta ćemo. Stvari?"

"Da?"

Masklin slegnu ramenima. "Šta sledeće da radimo?"

"Vrhunac majstorskog planiranja", reče Angalo.

Torba se pomakla. Unuk Ričard, 39, pošao je malo napred.

"Stvari? Rekoh, šta sad da radimo..."

"Ništa."

"Kako možemo da radimo ništa?"

"Izvršenjem odsustva ma kakve aktivnosti."

"Koja je korist od toga?"

"U novinama je pisalo da Ričard Arnold ide u Floridu da prisustvuje lansiranju svog komunikacionog satelita. To znači da će on sad poći na mesto gde se satelit nalazi. Ergo, idemo s njim."

"Ergo? Ko je taj?" upita Gurder, osvrćući se.

Stvar zasvetluca prema njemu.

"Ta reč znači 'dakle'", reče Stvar.

Masklin je izgledao neubeđen. "Misliš da će poneti ovu torbu sa sobom?"

"To nije sigurno."

Masklin je morao priznati da u torbi nije bilo baš mnogo stvari. Bile su tu uglavnom čarape, novine, nekoliko sitnica kao što su četke za kosu i jedna knjiga pod naslovom 'Špijun bez pantalona'. Ovo poslednje ih je donekle uznemirilo kad je torba, neposredno po sletanju aviona, bila tokom jednog kraćeg vremena otvorena; naime, u tom trenutku je Unuk Ričard strpao knjigu unutra, među novine, ne gledajući uopšte u tom pravcu. Sad je, imajući bar

malo svetlosti, Angalo pokušavao da čita tu knjigu. Povremeno je i gundao nešto tiho, za sebe.

"Meni se čini", reče Masklin posle nekog vremena, "da Unuk Ričard neće baš odmah poći da gleda uzletanje satelita. Siguran sam da će prvo otići na neko drugo mesto, da spava. Stvari, znaš li kad Šatl poleće?"

"Ne znam pouzdano. Sa kompjuterima mogu razgovarati samo kad su u mom domašaju. Ovi ovde znaju samo o aerodromskim poslovima."

"Ipak, on će morati uskoro da spava", reče Masklin. "Ljudi gotovo celu noć provode spavajući. Mislim da će tad biti najbolja prilika da iziđemo iz torbe."

"Tada možemo i da razgovaramo sa njim", reče Gurder.

Druga dvojica ga pogledaše.

"Šta je? Pa valjda smo zato došli?" upita Iguman.

"Misliš na prvobitni plan? Ono o spasavanju kamenoloma?" upita Masklin.

"Pa on je čovek!" prasnu Angalo. "To već mora biti jasno čak i tebi! On nama neće pomoći! Zašto bi nam pomagao? To je samo jedan ljudski stvor čiji su preci saziali Radnju! Zašto istrajavaš u tom uverenju da je on nekakav veliki noum na nebu?"

"Zato što nemam u šta drugo da verujem!" povika Gurder. "A vas dvojica, ako ne verujete u Unuka Ričarda, šta ćete u njegovoj torbi?"

"To je čista koincidencija..."

"Uvek ti to kažeš! Sve je tebi uvek koincidencija!"

Torba se opet pomakla. Oni izgubiše ravnotežu i popadaše.

"Krećemo se", reče Masklin, vireći opet kroz rupicu, maltene zadovoljan što se počelo dešavati nešto, makar šta, samo da raspravljanje prestane.

"Hodamo po podu. Ovde ima mnogo ljudi. Mnogo ljudi."

"Njih uvek ima mnogo", uzdahnu Gurder.

"Neki od njih drže natpise na kojima su imena."

"To je baš ljudski", dodade Gurder.

Noumi su bili naviknuti na ljude koji na sebi nose natpise. Neki od ljudi u Radnji nosili su svoja imena neprestano. Ljudi imaju čudna imena, kao 'Gospođa Dž. E. Vilijams, nadzornik' ili 'Zdravo, zovem se Trejsi'. Niko nije znao zbog čega ljudi moraju da nose imena na sebi. Možda da ih ne bi zaboravili.

"Drž' se sad", reče Masklin. "Ovo ne može biti. Jedan ljud visoko drži natpis 'Richard Arnold'. Mi hodamo na tu stranu! Mi razgovaramo sa njim!"

Duboka, prigušena tutnjava ljudskog glasa poče se valjati i razlivati iznad nouma.

Doooo-vaaaaa-uuuuun?

Buuuun-huuuhuuu-rooummmm.

Moooo-poooo-tuuuum-kzuum?

Buum!

"Razumeš li ih ti, Stvari?"

"Da. Čovek sa natpisom je tu da bi vodio našeg čoveka u hotel. Hotel je mesto gde ljudi spavaju i gde im se sipa hrana. Sva ostala priča je samo ono što ljudi govore da bi se uzajamno ubedili da su još živi."

"Kako to misliš?" upita Masklin.

"Govore 'Kako si?' i 'Dobar Vam dan želim' i 'Kako Vam se čini ovo vreme?' Ti zvuci zapravo znače: 'Živ sam, a i ti si živ.'"

"Da, ali i noumi govore takve stvari, Stvari. To se zove 'dobri međunoumski odnosi'. Moglo bi i tebi koristiti."

Torba, široko izmahnuta na jednu stranu, udari o nešto. Noumi su se u njoj grčevito držali; Angalo samo jednom rukom, jer je drugom pokušavao da zadrži mesto u knjizi.

"Opet sam ogladneo", reče Gurder. "Zar u ovoj torbi ne postoji ništa za jelo?"

"Imaš pastu za zube, u ovoj tubi."

"Neka, hvala, radije ću je mimoići."

Brundav zvuk; Angalo diže pogled. "Znam taj zvuk", reče on. "To je mašina sa unutrašnjim zagorevanjem. Sad smo u nekom vozilu."

"Opet?" upita Gurder.

"Izaći ćemo što nam pre bude moguće", reče Masklin.

"Koja je to vrsta kamiona, Stvari?" upita Gurder.

"Helikopter."

"Bučna neka vrsta, nesumnjivo", reče Gurder, kome je ta reč do tog trenutka bila potpuno nepoznata.

"To je 'avion bez krila'" reče Angalo, kome nije bila nepoznata.

Gurder je o ovome razmišljao nekoliko trenutaka, pažljivo i prestravljeno.

"Stvari?" upita Gurder polako.

"Da?"

"Onda, šta drži hehloptera u vazduhu, da ne pad..."

"Nauka."

"Aha. Nauka? Da. Dobro, kad je tako."

Buka je trajala dugo. Posle izvesnog vremena postala je sastavni deo noumskog sveta, tako da ih je iznenadni nalet tišine pomeo.

Ležali su na dnu torbe, suviše obeshrabreni da bi išta pričali. Osećali su da torbu neko podiže, nosi, spušta, podiže, opet nosi, spušta, opet podiže i najzad baca na nešto meko.

Zatim, blagosloveni mir.

Posle nekog vremena, Gurderov glas: "U redu. Pasta za zube, ali kog je ukusa?"

Masklin nađe Stvar u nanosu prašine, spajalica i zgužvanih hartijica na dnu torbe.

"Imaš li ikakvu predstavu o tome gde smo, Stvari?" upita on.

"Soba 103, hotel 'Novo obzorje', Kokos plaža", reče Stvar. "Monitorišem izvesne komunikacije."

Gurder se progura pored Masklina. "Moram napolje", reče on. "Ne mogu više da izdržim ovde. Namesti mi lopovske merdevine, Angalo. Dohvatiću valjda zip..."

Dugi, otegnuti štropot rajsferslusa; poplava svetlosti prodre u otvorenu torbu. Noumi se baciše u zaklon, kud je koji mogao.

Masklin je gledao kako šaka viša od njega poseže unutra, sklapa se oko providne, manje torbe koja je u sebi imala pastu za zube i neku krpicu i izvlači je napolje.

Noumi, ni makac.

Nešto kasnije poče daleko hućanje tekuće vode.

Noumi, i dalje ni makac.

Aaaaaa bUUUUUUU-baaaa BUUUUUUUU-baaaa-BUUUUUUUU-ba-buMMMM, a bUUUUUUUUU-baaaa-BUUUUUUUU-ba-buMMMMM...

Ljudska buka je nadjačavala vodenu. Odjekivala je snažnije nego što bi bilo normalno.

"Zvuči kao... pevanje?" šapnu Angalo.

...baaa-BUU-Biiii baaa-BUU-Biiii Booom BOOOOOM-BOOOM-BOOOM, biii-biii, vouv-biii, voubiii-VAAAAAAAAAAAAA-AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA...

"Šta se dešava, Stvari?" zašišta Masklin.

"Stvorenje je otišlo u jednu sobu gde na njega pada pljusak vode", reče Stvar.

"Baš se pitam zašto bi neko radio tako nešto?"

"Pretpostavljam da stvorenje želi da bude čisto."

"Znači, sad je bezbedno izići iz torbe?"

"Reč 'bezbedno' je relativna."

"Relativna? Je li kao 'reli'? Trka automobila?"

"Hoću kazati da ništa, nikad, nije potpuno bezbedno. Ali predviđam da će se ljudsko stvorenje kvasiti još izvesno vreme."

"Dabome. Ima veliku količinu sebe da opere", reče Angalo. "Idemo. Pokret."

Torba je ležala na krevetu. Bilo je sasvim lako spentrati se niz krevetske pokrivače, na pod.

...mmmmAAAAA... rrrroooooommmmm-rrrrroooooommmmmaaaaa-
RIIIIII... II...

"Šta ćemo sad?" upita Angalo.

"Naime, šta ćemo posle ručka", reče Gurder čvrsto.

Masklin pođe lakim trkom preko debelog saga. U najbližem zidu postojala su visoka, staklena vrata. Bila su odškrinuta; u sobu su, sa toplim povetarcem, ulazili i zvuci noći.

Tu bi čovek čuo kvrcanje i svirkanje cvrčaka i drugih malih, tajanstvenih stvorenja čija je uloga u životu da čuče u žbunju po celu noć i proizvode zvuke mnogo veće od sebe. Ali noumi su čuli te zvuke razvučeno i mnogo dublje, kao kod gramofona pri naglom opadanju napona struje. Mrak je bio pun režanja i potmulih udaraca u divljini.

Gurder se pridruži Masklinu. Zajednički su piljili, brižno, u mrak.

"Da li bi ti mogao krenuti tamo i videti ima li ičeg za jelo?" upita Gurder.

"Proganja me jeziv osećaj", reče Masklin, "da će biti nešto za jelo, ako pođem tamo: naime, biću ja."

Iza njih je ljudski glas nastavljao pevati.

...mmmmmmmmmmmmMMAAAAAAA raaaa-raaaa-raaaa
AAAAAAAnnnn-AAAAAA nnn nnnnnnnnnnnnnnnnnAA-
AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA-nnnnAAAAAA...

"O čemu ljudsko biće peva, Stvari?" upita Masklin.

"To je malo teže shvatiti. Po svemu sudeći, pevač želi da saopšti da je uradio nešto na svoj način."

"Uradio. Šta?"

"Podaci su u ovom trenutku nedovoljni. Međutim, radio je nešto (a) na svakom koraku po auto-putu života i (b) ne stidljivo."

Na vratima se začulo kucanje. Pevanje prestade, kuljanje vode isto tako. Noumi pojuriše u senke.

"Zazvučalo je malčice opasno", prošaputa Angalo. "Zamisli, on pešači po auto-putu života. Zar ne bi bolje bilo - po trotoaru života..."

Unuk Ričard iziđe iz sobice za pljuštanje vode, omotan peškirom oko struka. Otvori vrata. Drugo ljudsko biće, ali sasvim obučeno, uđe unutra, noseći poslužavnik. Razmenili su nekoliko kratkih bućanja, onda stvor sa odećom ostavi poslužavnik i iziđe napolje. Unuk Ričard opet uđe u sobicu za pljuštanje vode.

...BBBaaaaaiiiii MMMMMMMMMMMMMMMMMMM-
EEEEEEEEEEEEEE...

"Hrana!" šapnu Gurder. "Miriše! Hrana! Osećam! Na poslužavniku!"

"Sendvič sa slaninom, zelenom salatom, paradajzom i salatam od seckanog kupusa", reče Stvar. "I kafa."

"Kako znaš?" rekošđe sledećeg trenutka sva trojica nouma uglas.

"Naručio je još na portirnici."

"Salataodkupusa!" zaječa Gurder u ekstazi. "Slani-ninica! Kaaafaaa!"

Masklin se zagleda u visinu. Poslužavnik je bio ostavljen na ivicu stola.

A na stolu se nalazila svetiljka. Masklin je dovoljno dugo živeo u Radnji, da bi naučio da gde imaš stonu svetiljku, imaš i kabl.

Još nikad nije naišao na žicu uz koju se ne bi mogao popeti.

Problem je bila ova redovnost obroka, na koju se on nikad nije prilagodio. U Spoljašnjosti, pre dolaska u Radnju, Masklin se navikao da danima ne jede

ništa, a onda, kad se dočepa neke hrane, da krka dok ne bude mastan do obrva. Za razliku od toga, noumi-radnjaši očekivali su da ih neko hrani po nekoliko puta na sat. Jeli su praktično bez prestanka. Čim ostanu bez pet-šest obroka - počnu da se žale.

"Mislím da bih se mogao popeti gore", reče on.

"Dada", reče Gurder.

"Međutim, da li dolikuje da pojedemo sendvič Unuka Ričarda?" dodade Masklin.

Gurder otvori oči. Onda žmirnu nekoliko puta.

"To je važno teološko pitanje", progunđa on. "Ali sad sam suviše gladan da o njemu razmišljam, zato daj da ga mi prvo pojedemo, a posle, ako se pokaže da je to nedolično, obećavam da će mi biti vrlo žao."

...Boooooommm-BBBBoooooommmmmmm...mmm...

"Ljudsko biće objasnilo je da je kraj sada blizu i da se suočava sa konačnom zavesom", prevodila je kocka. "To bi mogla biti tuš-zavesa."

Masklin se uspenra po gajtanu. Imao je osećaj da je veoma izložen.

Jasno se videlo da Floridanci imaju drugačiju predstavu o sendviču. U Radnji su, iznad Dvorane hrane, prodavani i sendviči. To je značilo: tanka kriška nečeg između dve tanke kriške vlažnog hleba. Ovaj floridanski sendvič popunio je, međutim, čitav poslužavnik; ako je tu hleba uopšte i bilo, ostao je zatrpan, ispod džungle seckanog kupusa i zelene salate.

On pogleda dole.

"Požuri!" zašišta Angalo. "Voda je opet stala!"

...mmmmm-Buuuuuu-mmmmmmmmm...

Masklin odgura u stranu jedan nanos zeleniša, dohvati sam sendvič, povuče ga do ivice stola i onda ga gurnu na pod.

...BBooooommm-huuuuuuu-huuuuuuuuuuuu-PLOP.

Vrata sobice za pljuštanje vode se otvoriše.

pad.

Zamućena slika hitre delatnosti; onda se čitav sendvič podiže na tri para nogu. Pa potrča po podu, ostavljajući za sobom curak majoneza.

Unuk Ričard hitnu peškir u tom pravcu, ali promaši.

Sendviš preskoči prag balkonskih vrata i šmugnu u bučnu, somotnu, opasnu noć.

Osim padanja sa grane, bilo je i drugih opasnosti. Jednu žabicu prožderao je neki gušter. Nekoliko drugih žabica okretoše se odmah po izlasku iz senke svog cveta i vratiše se u njega, jer, kako rekoše, 'Mipmipmipmip.'

Žabac-predvodnik se osvrte i pogleda svoju - sve manju - grupu sledbenika. Eno jednog... tamo je jedan... i jedan... i jedan... što daje zbir - njegovo se čelo namršti u matematičkom naporu - pa, dabome, jedan.

Poneki jedan se već veoma plašio. Žabac-vođa uvide da je za stizanje u novi cvet i za opstanak u njemu potrebno mnogo više od jedne žabice. Potreban broj je... jedan, a možda čak i... jedan. On se oglasi ohrabrenjem.

"Mipmip", reče im.

5.

FLORIDA (ili FLORIDIJA): mesto gde se mogu naći ALIGATORI, DUGOVRATE KORNJAČE i SVEMIRSKI ŠATLOVI. Zanimljivo mesto, vlažno i toplo, sa guskama. SENDVIČ SA SLANINOM, ZELENOM SALATOM I PARADAJZOM takođe se može naći ovde. Daleko je zanimljivije ovde nego na mnogim drugim mestima. Oblik Floride, viđen iz vazduha: jedan deo, prikačen uz drugi, veći.

Iz 'Naučne enciklopedije za radoznalog, mladog nouma'. Autor: Angalo De Šeširi

Neka oko tvoje mašte bude foto-aparat...

Ovo je globus sveta, svetlucava lopta plavetnila i beline, kao ukras na nekoj nezamislivoj božićnoj jelci.

Nađi jedan kontinent...

Zum

Ovo je kontinent, slagalica od žutih, zelenih i smeđih parčića.

Nađi jedno mesto...

Zum

Ovo je delić jednog kontinenta, ispružen u toplo jugoistočno more. Većina stanovnika zove ga Florida.

Zapravo, ne zovu ga. Većina onih koji tamo žive, ne zovu Floridu uopšte, niti im ona dolazi sama, nezvana. Većina njih nema pojma da Florida postoji. Većina ima šest nogu i zucka. Ogroman broj drugih stanovnika Floride ima osam nogu i provodi mnogo vremena na paučini, čekajući da šestonogi stanovnici dođu za ručak. Veliki broj stanovnika ima četiri noge i laje ili muče ili čak leži po močvarama, glumeći klade. Zapravo, samo jedna veoma mala manjina stanovnika Floride ima dve noge; ali i većina takvih ne naziva Floridu nikako, već samo cvrkuće i leprša i leti tamo i amo.

Matematički gledano, jedna sasvim neznatna manjina onih koji na Floridi žive naziva tu zemlju nekako. Ali upravo oni su važni. Bar prema svom mišljenju. A njihovo mišljenje je jedino važno. Prema njihovom mišljenju.

Zum

Nađi auto-put...

Zum

...vozila uz tihi fijuk proleću kroz blagu, toplu kišu...

Zum

...korov izdžikljao na nasipu...

Zum

...trava se talasa na način koji nije baš kao kad je vetar povija...

Zum

...par okica...

Zum

Zum

Zum

Škljoc!

Masklin je otpuzao nazad kroz travu, do noumskog bivaka, ako se tim izrazom mogao opisati majušni, suvi prostor ispod parčeta odbačene plastike.

Već je nekoliko sati prošlo otkad su pobjegli od Unuka Ričarda - tako je Gurder ponavljao. Sad se iza kišnih oblaka dizalo sunce.

Auto-put su pretrčali kad na njemu nije bilo nijednog vozila. Onda su lutali po mokrom, niskom rastinju, bežeći od svakog cvrkuta i svakog tajanstvenog kreketanja; konačno su našli tu plastiku. Onda su spavali. Masklin je neko vreme držao stražu, ali nije bio siguran od čega ili koga treba da zaštiti bivak.

Postojala je i pozitivna strana. Stvar je slušala radio i televiziju i ustanovila odakle Šatl polazi uspravno. To mesto bilo je udaljeno samo dvadeset devet kilometara. Oni su, bez sumnje, napredovali. Prešli su... oko pola kilometra. Bilo je, bar, toplo. Sendvič sa slaninom (ali ne slaninoum) i zelenom salatam i paradajzom još se dobro držao.

Ali pred njima je bilo još oko dvadeset osam i po kilometara.

"Šta reče, kad je lansiranje?" upita Masklin.

"Kroz četiri sata."

"To znači da ćemo morati da prevaljujemo više od sedam kilometara na sat", reče Angalo pogrruženo.

Masklin klimnu glavom. Noum, kad dobro zapne, verovatno može da

odmiče dva i po kilometra na sat, po ravnom terenu.

Masklin nije mnogo razmišljao o načinu iznošenja Stvari u svemir. Da jeste, zamislio bi da njih trojica mogu na neki način da pronađu Šatl i uguraju Stvar u njega, negde. Poželeo bi da i oni pođu, ako bude moguće, ali ne bi bio siguran da li je to pametno. Stvar je kazala da je u svemiru hladno i bezvazdušno.

"Mogao si zamoliti Unuka Ričarda da nam pomogne!" reče Gurder. "Što pobeže onako?"

"Pa, ne znam", reče Masklin. "Valjda sam mislio da bismo mi morali biti u stanju da se snađemo i sami."

"Ipak ste upotreбили Kamion. Stanovali ste u Radnji. Iskoristili ste i Konkord. Jedete ljudsku hranu."

Masklina je ovo iznenadilo. Stvar se, u načelu, nije upuštala u takve rasprave.

"To je drugo", reče on.

"Na koji način?"

"Nisu znali za nas. Uzimali smo šta god smo hteli. Nije nam niko davao. Oni misle da je to njihov svet, Stvari! Misle da sve na njemu pripada njima! Daju imena svemu i postaju vlasnici svega! Gledao sam gore, ka Unuku, i ovako sam mislio: evo ljudi koji u ljudskoj sobi radi ljudska posla. Kako bi on mogao ikada shvatiti noume? Kako bi ikad mogao pomisliti da je jedan maleni narod istinski narod, koji stvarno nešto misli? Ne mogu tek tako da vlast nad nama prepustim ljudskom narodu!"

Stvar zatalasa tačkice nekoliko puta, kao da ga gađa svetlom.

"Toliko smo daleko otišli, da sad ne možemo ne dovršiti posao samostalno", mumlao je Masklin. Onda je podigao pogled ka Gurderu.

"Bilo kako bilo, kad je nastalo stani-pani, nisam primetio da vas dvojica baš pritrčavate i pružate ruke da se rukujete s njegovim prstom", reče on.

"Meni je bilo nezgodno. Susret sa božanstvom uvek donosi određeno osećanje nelagodnosti", reče Gurder.

Paljenje vatre im nije uspelo. Sve je bilo odveć vlažno. Nije im bila ni za šta potrebna, ali imati vatru, to je civilizovano. Tim više što je na mestu njihovog bivaka neko, nekad, uspešno založio vatru: videli su ostatke mokrog pepela.

"Pitam se kako je kod kuće", primeti Angalo posle izvesnog vremena.

"Valjda je dobro", odvrati Masklin.

"Stvarno tako misliš?"

"Recimo da se više nadam nego što mislim."

"Tvoja Grima je sigurno sve organizovala", reče Angalo, pokušavajući da razvuče lice u osmeh.

"Nije ona moja Grima", reče Masklin odsečno.

"Nego čija?"

"Ona je..." Masklin zastade. "Svoja, valjda", dovrši on bogaljasto.

"Aha. A ja mislio da vas dvoje nameravate da se..." počeo Angalo.

"Ne, ne nameravamo. Ja sam njoj rekao da ćemo se venčati, ali ona je samo pričala o žabetinama."

"Eto, takve su ti ženske", reče Gurder. "Nisam li ja govorio da njima ne treba dopustiti da nauče da čitaju? Pregereje im se mozak."

"Rekla je da su najvažnija stvar na svetu izvesne žabice koje žive u jednom cvetu", nastavi Masklin, pokušavajući da sluša glas svog pamćenja. U onim trenucima, nije naročito pažljivo slušao. Bio je, tada, suviše ljut.

"Izgleda da na njenoj glavi može da ključa kotao", reče Angalo.

"Pa, rekla je da je to pročitala u nekoj knjizi."

"Rekoh ja", reče Gurder. "Vi znate da ja nikad nisam odobravao da ijedan nom nauči da čita. Čitanje unosi uznemirenje u javno mnjenje."

Masklin je tmurno gledao kišu.

"Kad bolje razmislim", reče on, "nije ona govorila baš o žabama. Njoj je tu bila važna ideja. Žabstvo. Rekla je: postoje brda u kojima je stalno vrućina i kiša, a u kišnim šumama raste veoma visoko drveće, a na gornjim granama uspeavaju, kao, veliki cvetovi, koji se zovu... bromelide, čini mi se; kišnica se zadržava u njima, stvara, kao, jezerce u svakom cvetu, a tu postoji i jedna vrsta žabice i sad žabice polažu jaja u vodu, izležu se punoglavci koji izrastu u nove žabice, a one prožive celi svoj vek u samom cvetu, na vrh džungle, a nikada i ne doznaju da postoji zemlja, a kad saznaš da je svet pun takvih stvari, više nikad ne gledaš život istim očima."

On duboko udahnu.

"Ili tako nekako", dodade.

Gurder pogleda Angala.

"Nisam razumeo baš ništa", reče on.

"To je alegorija", reče Stvar. Niko nije obrati pažnju na nju.

Masklin se počeska po uhu. "Činilo se da njoj ta priča mnogo znači."

"Alegorijska priča", reče Stvar.

"Ženske uvek nešto hoće", primeti Angalo. "Ona moja ne prestaje o haljinama."

"Siguran sam da bi on bio voljan da pomogne", reče Gurder. "Da smo mu se obratili. Verovatno bi nam dao pravi ručak, a onda..."

"...onda i kutiju za cipele koja bi bila naš novi dom", reče Masklin.

"...i kutiju za cipele khhhh..." počeo Gurder automatski. "Ne! Mislim, možda. Hoću reći, šta fali? Jedan sat pristojnog sna, za promenu. Onda bismo..."

"Onda bi nas on nosio u džepu", reče Masklin.

"Pa ne bi moralo baš tako da bude."

"Moralo bi. Jer on je veliki, a mi smo mali."

"Lansiranje kroz tri sata i pedeset sedam minuta", reče Stvar.

Iz njihovog privremenog bivaka moglo se pogledati dole, u jedan jarak pun vode. Činilo se da u Floridi uopšte ne postoji zima. Obale su bile prepune bujnog zelenila.

Neka ploveća stvar nalik na ravan tanjir sa kašikom na jednom kraju prođe, veslajući tiho, ispred njih. Kašika se na trenutak diže iz vode, pogleda noume rasejano, pa opet pade.

"Kakva je to stvar bila, Stvari?" upita Masklin.

Stvar ispruži jedan od svojih senzora.

"Dugovrata kornjača."

"Aha."

Kornjača spokojno otpliva.

"Eto sreće", reče Gurder.

"Šta?" upita Angalo.

"Ima dugačak vrat i zove se dugovrata. Zamisli kako bi nezgodno bilo imati takvo ime, a kratak vrat."

"Lansiranje kroz tri sata i pedeset šest minuta."

Masklin ustade.

"Znaš", reče Angalo, "stvarno mi je žao što nisam mogao još da čitam 'Špijuna bez pantalona'. Postajalo je uzbudljivo."

"Hajde", reče Masklin. "Da vidimo može li se naći neki način."

Angalo, koji je sedeo glave oslonjene u šake, pogleda Masklina čudno.

"Šta, sada?"

"Previše smo daleko došli da samo tako stanemo, zar ne?"

Oni krenuše napred, krčeći put kroz bilje. Nešto kasnije, jedno palo stablo pomoglo im je da pređu jarak.

"Ovde je mnogo zelenije nego kod kuće", reče Angalo.

Masklin se probijao kroz gužvu lišća.

"A i toplije", reče Gurder. "Ovde su sredili grejanje." [Noumi su u Radnji](#)

pokolenjima znali da promene temperature zavise od centralnog grejanja i od sistema za klimatizaciju; mnogi od njih, pa i Gurder, nikada nisu odustali od nekih navika u razmišljanju.

"U Spoljašnjosti niko ne popravlja centralno grejanje, to se dešava samo od sebe", reče Angalo.

"Ako ostarim, na ovakvom mestu ću želeti da živim, ukoliko budem prisiljen da živim Napolju", nastavi Gurder, prenebregavši ga.

"Ovo je rezervat divljine", reče Stvar.

"Rezervoar?" upita Gurder.

"Ne. Nacionalni park. Mesto gde životinje mogu da žive, a da ih niko ne napada."

"Hoćeš reći, nije dozvoljen lov na njih?"

"Tako je."

"Eto, vidiš, Maskline. Nemoj slučajno da si nešto ulovio", reče Gurder.

Masklin odhuknu.

Neka misao kao da ga je grickala; nije uspevao da je tačno odredi.

Verovatno je ipak bilo nešto u vezi sa životinjama.

"Izuzev dugovratih kornjača", reče on, "koje druge životinje postoje ovde, Stvari?"

Stvar jedan trenutak nije odgovarala. Onda reče: "Nalazim da se pominju morske krave i aligatori."

Masklin pokuša da zamisli kako bi izgledala morska krava. Krava. To ne zvuči mnogo loše. Sretao je on krave i ranije. Velike su, spore i neće da pojedu nouma, osim slučajno.

"Šta je aligator?" upita on.

Stvar mu objasni.

"Šta?" upita Masklin.

"Šta?" upita Angalo.

"Šta?" upita Gurder, pritežući mantiju čvršće oko nogu.

"Kad si ti idiot jedan!" povika Angalo.

"Ja?" upita Masklin vrelo. "Na osnovu čega sam mogao znati? Da li je bio na aerodromu natpis 'Dobro došli u Floridu, zemlju mesoždera vodozemaca četiri metra dugačkih', pa ga ja, kao, nisam primetio?"

Zagledali su se u okolne trave. Vlažni, topli svet nastanjen insektima i kornjačama najednom je postao samo maska navučena preko zubatih užasa.

Nešto nas gleda, pomisli Masklin. Osećam to.

Trojica nouma stadoše leđa u leđa. Masklin čučnu polako i podiže veliki kamen.

Trava se pomače.

"Stvar nije rekla da svi oni porastu do četiri metra", prekide Angalo ćutanje.

"Lutali smo po mraku!" reče Gurder. "A takve stvari su bile u okolini!"

Trava se opet zanjihla. Ne od vetra.

"Bar smo zajedno", progundā Angalo.

"Ako jesu aligatori", reče Gurder, nastojeći da izgleda otmeno, "pokazaću im kako noum zna da gine mirno i dostojanstveno."

"Ti samo izvoli", reče Angalo, pogledom pretražujući zelenilo pri zemlji.

"Ja planiram da im pokažem kako noum zna da beži strava brzo."

Trava se razmače.

Jedan noum iskorači iz nje.

Krckanje iza Masklina. Njegova glava se munjevito okrete. Još jedan noum iskorači iz trave.

Pa još jedan.

I još jedan.

Njih petnaest.

Trojica putnika vrtela su se tamo-amo kao životinja sa šest nogu i tri glave. Ona vatra koji sam video, pomisli Masklin. Gledali smo taj pepeo. Sedeli smo oko pepela nečije vatre, a ja se nisam zapitao čije.

Neznanci su bili obučeni u sivo. Činilo se da su svakojakog rasta, od najmanjeg do najvećeg. Ali svaki od njih nosio je po jedno koplje.

Eh, da mi je tu moje koplje, pomisli Masklin, trudeći se da zadrži najveći mogući broj neznanaca u svom vidnom polju istovremeno.

Njihova koplja nisu bila naperena ka njemu. Ali nisu baš bila ni ne naperena ka njemu.

Masklin reče sebi da se vrlo retko dešava da noum ubije nouma. U Radnji, to se smatralo rđavim ponašanjem, a Napolju... napolju je i bez toga bilo previše noumomrzaca i noumoždera. Osim toga, međusobno ubijanje nouma samo je po sebi rđavo; nisu potrebni nikakvi drugi razlozi.

Samo se nadao da i ovi drugi noumi misle tako nekako.

"Je l' ti poznaješ ove?" upita Angalo.

"Ja?" upita Masklin. "Naravno da ne. Kako bih mogao?"

"Oni su Izvanaši. Ne znam, valjda sam pomislio da se svi Izvanaši nekako poznaju između sebe."

"Ja ove u životu nisam video", reče Masklin.

"Mislim", reče Angalo, polako i odmereno, "da je vođa onaj matori nosonja sa kosom vezanom u čvorčinu na vrh glave i perom provučenim kroz to. Šta vi mislite?"

Masklin pogledom odmeri visokog, mršavog, starog nouma koji je gledao njih trojicu, mršteći se.

"Reklo bi se da mu se mnogo ne dopadamo."

"Meni se on ne uopšte dopada", reče Angalo.

"Stvari, imaš li kakav predlog?" upita Masklin.

"Oni se verovatno plaše vas jednako kao vi njih."

"Sumnjam", reče Angalo.

"Recite im da im nećete učiniti ništa nažao."

"Ja bih mnogo radije da oni kažu nama da nam neće ništa nažao."

Maklin istupi napred i diže ruke.

"Mi smo miroljubivi", reče on. "Ne želimo da iko strada."

"Pa, ni mi", reče Angalo. "Ovo iskreno mislimo."

Nekolicina stranaca uzmaoše i podigoše koplja.

"Pa, dig'o sam ruke", reče Masklin preko ramena. "Zašto su se tako uznemirili?"

"Zato što držiš toliku kamenčinu", reče Angalo ravno. "Ne znam za njih, ali kad bi ka meni neko tako pošao, uplašio bih se, da."

"Pa, i ne ispušta mi se", reče Masklin.

"Možda nas ne razumeju..."

Gurder se pokrete.

Iguman nije ništa govorio od trenutka pristizanja novih nouma. Samo je prebledeo.

Sada je u njemu proradio neki unutrašnji mehanizam za tempiranje. Gurder je frknuo prezrivo, skočio napred i sjurio se na Čvora-na-glavi kao besan balon.

"Kako se usuđuješ da nas ovako uznemiravaš, ti - Izvanašu jedan!" povika on.

Angalo pokri oči šakama. Masklin čvršće steže kamen.

"Ovaj, Gurderu..." počeo on.

Čvor-na-glavi uzmače. Ostali noumi kao da su bili zbunjeni prizorom ove male, preke prilike koja se odjednom stvorila među njima. Gurder je bio zahvaćen onom vrstom besa koja služi gotovo jednako dobro kao oklop.

Čvor-na-glavi zakrešta nešto, uzvativši Gurderu.

"Nemoj ti meni da držiš harange, neverniče jedan neotesani", reče Gurder.

"Misliš li ti da nas sva ta koplja zaista plaše?"

"Pa, plaše nas", šapnu Angalo, pribijajući se malo bliže Masklinu. "Šta mu je?"

Čvor-na-glavi povika nešto na svoje noume. Dvojica neodlučno uzdigoše koplja. Nekoliko drugih počеше - činilo se - međusobnu raspru.

"Ovo se pogoršava", reče Angalo.

"Da", reče Masklin. "Mislim da bi trebalo..."

Neki glas iza njih izdade oštru naredbu. Svi Floridijanci se okrenuše. Masklin, isto tako.

Još dvoje nouma pojavilo se iz trave. Jedan je bio dečak. Drugo je bila ženska, mala, debeljušna, ona vrsta iz čijih ruku bi svak rado primio pitu od jabuka. Kroz njenu kosu, vezanu u veliki, loptasti čvor na vrh glave, bilo je provučeno pero, dugačko i sivo.

Floridijanci su sad delovali postideno. Čvor-na-glavi poče opširno pričati. Žena, samo nekoliko reči. Čvor-na-glavi raširi ruke i progundā nešto ka nebu.

Ženska poče obilaziti oko Masklina i Angala kao da su njih dvojica nekakva roba na izložbi, odmeravajući ih pogledima od glave do pete. Masklin joj je u jednom trenutku pogledao u oči, pa je pomislio: izgleda kao sitna baba, ali naređuje. Ako se njoj ne svidimo, u nevolji smo.

Ona posegnu gore i uze kamen iz njegove ruke. Masklin se tome ne usprotivi.

Onda ona dotače Stvar, koja progovori.

Zvuci su bili veoma nalik na ono što je ona maločas rekla. Ona trže ruku ka sebi, pa pogleda Stvar, naginuvši glavu u stranu. Onda uzmače jedan korak.

Još jedna naredba i Floridijanci se postrojiše u klin, tako da je ženska bila vrh klina; putnici su se našli unutra.

"Jesmo li zarobljenici?" upita Gurder, koji se malo ohladio.

"Ne čini mi se tako", reče Masklin. "Ne baš zarobljenici, ne još."

To što su dobili za ručak bilo je neka vrsta gušterovine. Masklinu je veoma prijala; podsetila ga je na dane Napolju, pre nego što je došao u Radnju. Druga dvojica jela su samo zato što bi ne jedenje bilo neučtivo i zato što bi bilo glupo biti neučtiv prema narodu koji ima koplja, a ti nemaš.

Floridijanci su ih gledali sa svečanim izrazima lica.

Bilo ih je bar trideset i svi su nosili istovetnu sivu odeću. Izgledali su u svemu kao noumi radnjaši, osim što su bili malo tamniji i mnogo mršaviji. Mnogi od njih imali su krupne, upečatljive noseve; Stvar je rekla da je to sasvim u redu, jer se dogodilo zbog genetike.

Stvar je razgovarala sa Floridijancima. Povremeno je ispružala jedan od svojih senzora i njime crtala pojedine oblike na zemlji.

"Stvar im verovatno govori: mi-doći-iz-daljina-na-velika-ptica-koja-nemaše-krila", reče Angalo.

Stvar je često samo ponavljala ženine reči.

Posle izvesnog vremena, Angalo to više nije mogao podneti.

"Šta se dešava, Stvari?" upita on. "Zašto samo ona govori?"

"Ona je predvodnik ove grupe", reče Stvar.

"Žena? Ti to ozbiljno?"

"Ja uvek govorim ozbiljno. Ozbiljnost mi je ugrađena."

"Aha."

Angalo laktom podgurnu Masklina. "Ako Grima ikad čuje za ovo, nadrljaćemo."

"Ona se zove Vrlo-maleno-drvo ili Žbun", nastavi Stvar.

"I ti je razumeš?" upita Masklin.

"Postupno se osposobljavam da je razumem. Njihov jezik je veoma blizak prvobitnom noumskom."

"Šta ti to znači: prvobitnom noumskom?"

"Vašem izvornom jeziku. Tvoji preci su njime govorili."

Masklin slegnu ramenima. Nema svrhe da se sad trudi da ovo shvati.

"Jesi li joj rekao o nama?" upita on.

"Jesam. Ona kaže..."

Sada Čvor-na-glavi, koji je gundao nešto sam za sebe, najednom ustade i poče govoriti vrlo oštro i dugotrajno, uz često upiranje prstom ka zemlji i ka nebu.

Na Stvari jarko zasija nekoliko tačkica.

"On kaže da ste vi bez dozvole ušli na područje koja pripada Pravitelju Oblaka. Kaže da je to vrlo veliko zlo. Kaže da će Pravitelj Oblaka biti veoma ljut."

Začulo se odobravajuće mrmljanje mnogih nouma. Žbunka im se obrati oštro. Masklin pruži ruku i zaustavi Gurdera, koji je hteo da ustane.

"Šta ova, hm, žbunasta misli?" upita Masklin.

"Mislim da nije veoma naklonjena osobi sa čvorom na glavi. On se zove Onaj-koji-zna-šta-Pravitelj-Oblaka-misli."

"A šta je Pravitelj Oblaka?"

"Izgovaranje njegovog pravog imena donosi zlu sreću. Taj je stvorio zemlju, a nebo još stvara. Taj..."

Čvor-na-glavi opet progovori. Zvučao je kao da se silno ljuti.

Potrebno je da se sprijateljimo sa ovim narodom, mislio je Masklin. Mora postojati neki način.

"Pravitelj Oblaka je nešto... kao... kao Arnold Bros (osn. 1905)?"

"Jeste", reče Stvar.

"Stvarno postoji ili ne?"

"Mislim da da, a ne ne. Jeste li spremni na rizik?"

"Šta?"

"Mislim da znam identitet Pravitelja Oblaka. Mislim da znam kad će napraviti još malo neba."

"Šta? Kad?" upita Masklin.

"Kroz tri sata i deset minuta."

Masklin je oklevao.

"Čekaj malo", reče on polako. "To zvuči otprilike kao ono vreme koje..."

"Da. Spremite se da bežite, sva trojica. Ja ću sad napisati ime Pravitelja Oblaka."

"Zašto da bežimo?"

"Zato što bi se oni mogli veoma naljutiti. Ali vremena za gubljenje nemamo."

Stvar mahnu senzorom. Nije bio namenjen pisanju po zemlji; oblici koje je iscrtavao na njoj bejahu uglasti i teški za čitanje.

Nacrta četiri oblika.

Dejstvo je nastupilo istog trena.

Čvor-na-glavi opet poče da se dernja. Neki Floridijanci skočiše na noge. Masklin dočepa drugu dvojicu putnika.

"Stvarno ću tresnuti ovog matorog kroz koji trenutak", reče Gurder. "Kako može iko da bude tako uskouman?"

Žbunka je sedela ćutke dok se svađa nastavljala oko nje. Onda progovori, veoma glasno, ali i veoma mirno.

"Ona im kaže", reče Stvar, "da nije zlo pisati ime Pravitelja Oblaka. Često ga piše i Pravitelj sam. Kolika mora biti slava Praviteljeva, kaže ona, kad čak i stranci znaju to ime."

Ovo kao da je zadovoljilo većinu nouma. Čvor-na-glavi opet poče da gundā sam za sebe.

Masklin se malo opusti. Pogleda oblike na tlu.

"N... A... 8... A?" upita on.

"To je slovo S", reče Stvar. "Nije osmica."

"Ali, Stvari, s njima razgovaraš tek neki minut!" reče Angalo. "Kako je moguće da znaš nešto tako?"

"Zato što znam kako noumi misle", reče Stvar. "Vi uvek verujete onome što pročitate i svi imate vrlo bukvalan um. Zaista, vrlo bukvalan um."

6.

GUSKE: vrsta ptica. Sporije su od, na primer, KONKORDA, a i ne dobija se ništa za jelo. Po tvrđenju nouma koji ih dobro poznaju, guske su najgluplje ptice na svetu, ako izuzmemo patke. Mnogo vremena provode leteći sa jednog mesta na drugo. Kao prevozno sredstvo, guska je daleko od idealnog.

Iz 'Naučne enciklopedije za radoznalog, mladog nouma'. Autor: Angalo De Šeširi.

U početku, govorila je Žbunka, ničega osim zemljišta na beše. NASA vide prazninu iznad tla zemnoga i odluči da je nebom popuni. Sagradi jedno mesto na sredini sveta i iz njega posla uvis brojne kule pune oblaka. Poneke nosahu i zvezde u sebi; jer, noumi videše ponekad, posle uzletanja takvih kula, nove zvezde kako nebom plove.

Zemlja oko kula dobi ime: NASAINA naročita zemlja. Tu više životinja, a manje ljudskih stvorova beše; za noumstvo živa zgodna. Neki od njih verovaše da NASA baš za njih sve to tako načini.

Žbunka sede.

"A veruje li ona u to?" upita Masklin, pogledavši preko proplanka, ka mestu gde su se Čvor-na-glavi i Gurder raspravljali. Jedan drugoga uopšte nisu mogli razumeti, ali su se ipak raspravljali.

Stvar prevedde Žbunki pitanje.

Žbunka se nasmeja.

"Ona kaže: dani dolaze, dani prolaze, kome je potrebno da veruje u ma šta? Ona svojim očima vidi šta se događa i to što vidi, u to i veruje. Vera je divna stvar za one kojima je potrebna. Da ovo mesto pripada NASAi, ona zna, jer viđa taj natpis."

Angalo razvuče lice u osmeh. Od silnog uzbuđenja samo što mu nisu suze pošle na oči.

"Ovi žive nadomak mesta sa koga polaze uspravni mlaznjaci, ali veruju da je to neka magija!" reče on.

"A kao nije?" upita Masklin, maltene samoga sebe. "Ta njihova vera nije čudnija od uverenja da je Radnja ceo svet. Stvari, kako oni vide uspravne mlaznjake? To je daleko."

"Nije daleko, dvadeset osam kilometara uopšte nije daleko, kaže ona. Kaže da oni mogu tamo stići za nešto više od jednog sata."

Žbunka, videći njihova zapanjena lica, klimnu glavom. Onda, bez ijedne reči više, ustade i pođe kroz žbunje; a noumima dade znak da pođu za njom. Šest Floridianaca stadoše ukoso iza nje, u klin čiji vrh je ona bila: trojica levo, trojica desno.

Nekoliko metara dalje, zelenilo se opet otvorilo, pored nekog jezerca.

Masklinovi noumi već su bili naviknuti na velike vodene površine. Blizu aerodroma imali su veštačka jezera, zvana 'rezervoari'. Čak su bili naviknuti i na prisustvo pataka. Ali stvari koje su ovde krenule žustrim zaveslajima nogu prema njima bile su mnogo veće od pataka. Osim toga, patke su, kao i mnoge druge životinje, prepoznavale u noumima oblik, ako ne i veličinu ljudskih bića i držale se podalje. Nisu hrlile u susret noumima, kvačući kao da se ništa bolje nije desilo danas.

Neki od ovih stvorova maltene su leteli, toliko su čeznuli da se primaknu noumima.

Masklin se automatski poče osvrutati, tražeći neko oružje. Žbunka ga dohvati za ruku, odmahnu glavom i reče dve-tri reči.

"Prijateljski su nastrojene", prevede Stvar.

"Ne izgledaju tako!"

"To su guske", reče Stvar. "Sasvim bezopasne, osim po travu i sićušnije organizme. Ovde doleću da provedu zimu."

Guske su stigle. Ispred njih stiže i razli se noumima pred noge talas koji su prsima stvorile. One počeše savijati vratove dole, prema Žbunki. Ona potapša dva ili tri kljuna zastrašujućeg izgleda.

Masklin se veoma trudio da ne izgleda kao sićušni organizam.

"One migriraju ovamo, iz područja hladnije klime", nastavi Stvar.

"Floridijanci im pomažu u tačnom određivanju kursa."

"Eto nečeg dobrog. To..." Masklin zastade, da bi omogućio mozgu da sustigne usta. "Ti ćeš mi reći da noumi lete na njima, je l' tako?"

"Svakako. Ovi noumi putuju sa guskama. Samo da napomenem da imate dva sata i četrdeset jedan minut do lansiranja."

"Želim da bude potpuno jasno", reče Angalo polako, dok je velika perjana glava zamakala kljun u vodu dvadesetak centimetara daleko od njega, "da, ako predlažeš da jašemo na guskama..."

"Da?"

"...onda razmisli malo bolje. Ili izračunaj ili već šta god radiš."

"Ti imaš bolji predlog, naravno", reče Stvar. Da je imala lice, ono bi sad bilo iskrivljeno u podsmešljiv izraz.

"Pa, da, predlog da ne jašemo na njima meni se čini kao mnogo bolji", reče Angalo.

"Ne znam", reče Masklin, koji je zamišljeno posmatrao guske. "Ja bih možda bio spreman da pokušam."

"Floridijanci su razvili veoma zanimljiv odnos sa guskama", reče Stvar.

"Guske daju noumima krila, a noumi njima mozak. Leti zajedno lete na sever, u Kanadu, a zimi se vrate ovde. To je maltene simbiotska veza, mada taj izraz, dakako, nije poznat ni jednoj ni drugoj strani."

"Nije im poznat? Al' su smešni", progunđa Angalo.

"Ne razumem te, Angalo", reče Masklin. "Ludo voliš jahanje na mašinama koje se pokreću zato što ih guraju komadići metala koji se vrte, a brine te mogućnost da sedneš na savršeno prirodnu pticu."

"To je zato što ne razumem kako ptice dejstvuju", reče Angalo. "Nikad nisam video uveličani radni dijagram guske."

"Zahvaljujući guskama, Floridijanci nikad nisu imali mnogo veze sa ljudima", nastavi Stvar. "Kao što rekoh, njihov jezik je gotovo u celosti izvorni noumski."

Žbunka ih je gledala pažljivo. U načinu na koji se ponašala prema njima bilo je nečeg što je Masklinu i sad izgledalo čudno. Nije ih se plašila, niti je nastupala agresivno ili neprijatno, niti...

"Pa, ona nije iznenađena", reče on glasno. "Mi smo joj zanimljivi, ali nije iznenađena. Ovi su se zaprepastili što smo mi ovde, ali ne što postojimo. Koliko je drugih nouma ona srela?"

Stvar je i to morala prevesti.

Odgovor je bila reč koju je Masklin naučio tek pre godinu dana.

Hiljade.

Vodeći žabac na drvetu rvaao se sa novom idejom. Bio je veoma mutno svestan da mu je potreban novi tip misli.

Nekada je postojao svet, sa baricom u sredini i laticama okolo. Jedan.

Ali na istoj grani, samo nešto dalje, postoji drugi svet. Odavde posmatran, izgleda izazovno sličan onome iz koga su krenuli. Jedan.

Vođa-žabac-drvenac sede na grudvicu mahovine i zakoluta jednim okom

na jednu stranu, a drugim na drugu, da bi video oba sveta u isto vreme. Tamo, jedan. A tamo, jedan.

Jedan. I jedan.

Čelo mu se ispupči u naporu da umom obgrli tu novu ideju. Jedan i jedan su jedan. Ali, ako je jedan ovde, a jedan tamo...

Druge žabice su zbunjeno gledale kako njihov predvodnik koluta očima: u krug, u krug.

Nije moguće da su jedan tamo i jedan ovamo jedan. Razmak im je preveliki. Potrebna je neka reč koja će značiti oba jedna. Treba reći... treba reći...

Žapcu se usta razvukoše u stranu. Iscerio se toliko široko da su mu se krajevi usta maltene sastavili iza glave.

Rešio je stvar.

"Mipmip!" reče on.

To je značilo: jedan. I još jedan.

Gurderova rasprava sa Čvorom-na-glavi još je trajala, kad su se vratili.

"Kako uspevaju da se raspravljaju? Ovaj ne zna njegov jezik, a ovaj ne zna njegov", reče Angalo.

"Najbolje je tako", reče Masklin. "Gurderu? Spremni smo za polazak. Hajde."

Gurder diže pogled. Bio je veoma crven u licu. Čučali su, on i Čvor-na-glavi, sa dve strane jednog ravnog mesta na tlu; tu je bilo nacrtano mnoštvo dijagrama.

"Potrebna mi je Stvar!" reče on. "Ovaj idiot odbija da bilo šta shvati!"

"Njega nećeš ni u kakvoj raspravi pobediti", reče Masklin. "Žbunka kaže da se on raspravlja sa svim noumima koje sretnu. On tako voli."

"Sa kojim svim?" upita Gurder.

"Nouma ima svuda, Gurderu. Tako kaže Žbunka. Postoje druge grupe čak i u Floridiji. Takođe u Kanadiji, gde Floridijanci provode leto. Verovatno je bilo drugih nouma čak i u našem kraju! Samo ih mi nikada nismo pronašli!"

Onovuče Igumana da ustane.

"A vremena više nemamo mnogo", dodade.

"A, ja se na to ne penjem!"

Guske pogledaše Gurdera zbunjeno, kao da je on neka neočekivana žaba u njihovoj vodenoj travuljini.

"Ni meni se ne dopada osobito", reče Masklin, "ali ovi Žbunkini stalno tako rade. Ušuškaš se lepo među perje i samo se držiš."

"Da se ušuškam?" povika Gurder. "Ja to u životu svome nijednom nisam uradio!"

"Pa jahao si na Konkordu", ukaza mu Angalo. "A njega su napravili i vozili ljudi."

Gurder je besno zurio u njih pogledom osobe koja neće popustiti lako.

"A ko je napravio guske?" upita on.

Angalo se isceri Masklinu, koji reče: "Šta? Nemam pojma. Valjda druge guske."

"Guske? Guske? A šta one znaju o vazdušnoj bezbednosti?"

"Čuj", reče Masklin. "One mogu preneti sve nas preko ovoga ovde. Floridijanci preleću hiljade kilometara na njima. Hiljade kilometara, a čak ne dobiju dimljenog lososa niti ono pihtijasto ružičasto. Vredelo bi probati na daljini od dvadeset osam kilometara, a?"

Gurder je oklevao. Čvor-na-glavi progundā nešto.

Gurder pročisti grlo.

"Vrlo dobro", reče on nadmeno. "Siguran sam da, ako ova zavedena osoba ima običaj da leti na tim stvarima, i ja mogu lako da činim isto." On se

zagleda u bela obličja koja su plutala po jezeretu. "Da li Floridijanci razgovaraju sa tim stvorovima?"

Stvar prenese to pitanje Žbunki. Ona odmahnu glavom. Ne, glasio je odgovor, guske su veoma glupe. Prijateljski nastrojene, ali glupe. Zašto se obraćati stvoru koji ne može odgovoriti?

"A jesi li joj ti ispričao šta mi radimo?" upita Masklin.

"Ne. Nije pitala."

"Kako da se popnemo?"

Žbunka zavuče dva prsta u usta i zviznu.

Šest gusaka iziđe, gegajući se, na obalu. Iz blizine nisu izgledale ništa manje.

"Sećam se da sam jednom čitao nešto o guskama", reče Gurder, obuzet nekakvim snenim užasom. "Pisalo je da mogu jednim udarcem svoga nosa da slome čoveku ruku."

"Krila", reče Angalo, podigavši pogled ka pernatim sivim telima koja su se nadnosila nad njega. "Udarcem krila."

"I to nisu bile guske, nego labudovi", reče Masklin nejasno. "Guske su one na koje ne smeš povikati 'buuu'."

Gurder je gledao dugačak vrat koji se njihao levo-desno iznad njega.

"Meni to ni na pamet ne bi palo", reče on.

Mnogo kasnije, kad je pisao memoare, opisao je ovaj let na guskama kao najbrži, najviši i najstrašniji od svih.

Narod mu je govorio: čekaj, pa nije to tačno. Rekao si, Maskline, da je avion tako brzo leteo, da je prestizao čak i svoj sopstveni zvuk, i tako visoko da je plavetnilo bilo svud oko njega.

A on je odgovarao: u tome i jeste stvar. Avion ide tako brzo da ti i ne znaš koliko je to brzo; i tako visoko da ne vidiš koliko je to visoko. To se samo

dogada. Osim toga, Konkord izgleda kao stvar koja je namenjena da leti. Na tlu izgleda nekako izgubljeno.

Guska, međutim, izgleda aerodinamično koliko i jastuk. Ne polazi na točkovima i ne podsmeva se oblacima kao avion. Ne, nego potrči po vodi i istovremeno krilima očajnički maltara po vazduhu, a onda, upravo kad postane jasno da neće postići ništa, iznenada postigne nešto; voda padne u dubine ispod tebe i ništa više ne čuješ osim sporog škriputanja krila koja podižu gusku u nebo.

Masklin bi prvi priznao da pojma nema kako rade mlazni i drugi motori i mašine; zato se i nije brinuo kad je putovao pomoću njih. Ali smatrao je da ponešto zna o mišićima. Saznanje da ostaje živ samo zahvaljujući radu dva mišića nije bilo utešno.

Uz svakog od putnika jahao je, na istoj guski, još po jedan noum. Koliko je Masklin mogao videti, nisu ni na koji način upravljali. Upravljala je samo Žbunka, koja je sedela na vratu vodeće guske.

Ostale guske išle su za svojom predvodnicom, u savršenom 'V' poretku.

Masklin se sav ukopao u perje. Bilo mu je udobno, mada pomalo hladno. Floridijanci, saznao je kasnije, bez teškoća spavaju na letećoj guski. Od same te pomisli Masklina su obuzimali košmari.

Izvirio je nakratko, taman dovoljno da vidi daleke krošnje drveća kako promiču brzo i prebrzo. Odmah je zario glavu natrag, dole.

"Koliko još vremena imamo, Stvari?" upita on.

"Procenjujem da ćemo dospeti u blizinu lansirne rampe jedan sat pre lansiranja."

"Nema nikakvih izgleda da tamo pre lansiranja dele ručak?" upita Masklin čežnjivo.

"Ne."

"Šteta. Dobro - imaš li ikakvih predloga o načinu našeg ulaska u tu

mašinu?"

"Ukrcajave u nju gotovo je nemoguće."

"Očekivao sam da ćeš nešto tako reći."

"Ali možete ubaciti mene", nastavi Stvar.

"Da, ali kako? Da te vežemo spolja?"

"Ne. Primaknite me dovoljno, a ja ću učiniti ostalo."

"Šta ostalo?"

"Pozvaću Brod."

"Dobro, gde je taj Brod? Zapanjen sam da sateliti i druge stvari nisu već naletali na njega."

"On čeka."

"Mnogo pomažeš, ponekad."

"Hvala."

"To je bilo rečeno kao ironija."

"Znam."

Pored Masklina se začulo šuštanje. Njegov floridijanski sujahač odgurnuo je ustranu jedno pero. Bio je to onaj dečak koga je video uz Žbunku. Dosad nije govorio ništa, samo je zurio u Masklina i Stvar. Sad se osmehnu i reče nekoliko reči.

"Želi da zna da li ti je muka u stomaku."

"Dobro se osećam", slaga Masklin. "Kako se on zove?"

"Zove se Pion. On je njen najstariji sin."

Pion uputi Masklinu još jedan ohrabrujući osmeh.

"Želi da zna kako je u mlaznom avionu", reče Stvar. "Kaže da to zvuči uzbudljivo. Oni ponekad viđaju mlaznjake, ali ih izbegavaju."

Guska zaokrete, naginjući se na jednu stranu. Masklin pokuša da se drži i nožnim prstima, a ne samo rukama.

"On kaže da to mora biti mnogo uzbudljivije od gusaka", reče Stvar.

"Pa, ne znam baš", reče Masklin slabo.

Prizemljenje je bilo mnogo gore od letenja. Kasnije su Masklinu rekli da je spuštanje na vodu nešto povoljnije. Žbunka ih je navela da se spuste na tvrdu podlogu, što se guskama nije mnogo dopalo. Značilo je da moraju maltene da stoje na vazduhu, mašući krilima kao mahnite, a onda da padnu poslednjih dvadesetak centimetara.

Pion pomože Masklinu da siđe: njemu se činilo da je to teturanje levo-desno. Druga dvojica putnika pođoše ka njemu kroz gužvu ptica, klateći se na sličan način.

"Zemlja!" reče Angalo. "Bila nam je tako blizu! A to izgleda da nikom nije smetalo!"

On se sroza na kolena.

"One i kvaču!" reče. "I neprestano se malo ljuljuškaju! A ispod perja imaju mnoštvo izbočina!"

Masklin poče razgibati ruke, da se oslobodi napetosti u njima.

Teren oko njih nije se mnogo razlikovao od onog sa koga su pošli, osim što je rastinje bilo niža i što Masklin nije primećivao nikakvu vodu.

"Ona kaže da guske ne smeju prići bliže", reče Stvar. "Bilo bi suviše opasno."

Žbunka klimnu glavom i pokaza prstom ka obzorju.

Tamo se nalazilo nešto belo.

"Ono?" upita Masklin.

"To je to?" upita Angalo.

"Jeste."

"Ne izgleda mnogo veliko", reče Gurder tiho.

"Još je veoma udaljeno", reče Masklin.

"Vidim helikoptere", reče Angalo. "Nije čudo što Žbunka nije htela da povede guske bliže."

"Moramo poći", reče Masklin. "Imamo još jedan sat, a meni se čini da će to biti jedva dovoljno. Hm. Trebalo bi da se oprostimo od Žbunke. Možeš li joj objasniti, Stvari? Kaži joj da... da ćemo pokušati da je opet nađemo. Posle. Ako sve dobro ispadne. Valjda."

"Ako bude ikakvog posle", dodade Gurder. Izgledao je kao loše oprana krpa za sudove.

Čim Stvar završi sa prevođenjem, Žbunka klimnu glavom, a onda gurnu Piona napred.

Stvar objasni Masklinu šta ona želi.

"Šta? Ne možemo ga povesti sa nama!" reče Masklin.

"U njenom narodu, mladi noumi se podstiču da putuju", reče Stvar. "Pion je samo četrnaest meseci star, a već je bio i u jednoj zemlji koja se zove Aljaska."

"Pokušaj da objasniš da ne idemo u tu alasku, niti smo mi uopšte alasi", reče Masklin. "Pokušaj da joj utuviš u glavu da bi se njemu moglo svašta dogoditi!"

Stvar prevede.

"Ona kaže da je to dobro. Svaki dečak koji raste treba da ide u potragu za novim iskustvima."

"Šta? Je l' ti mene prevodiš tačno?" upita Masklin podozrivo.

"Da."

"Pa, jesi li joj rekao da je opasno?"

"Jesam. Ona kaže da je opasnost smisao življenja."

"Ali on bi mogao poginuti!" zavapi Masklin.

"U tom slučaju ide na nebo i postaje zvezda."

"Oni u to veruju?"

"Da. Veruju da operativni sistem nouma počinje formom guske. Ako je guska dobra, postane noum. Kad noum umre, NASA ga dignu na nebo i on

postane zvezda."

"Šta je operativni sistem?" upita Masklin. Ovde se zašlo u religiju, a on je oduvek znao da mu to nije jaka strana.

"To je ono u tebi što ti govori šta si", reče Stvar.

"To znači, duša", reče Gurder umorno.

"Nikad nisam čuo takvu gomilu gluposti", reče Angalo vedro. "Bar ne od onih dana kad smo bili u Radnji i verovali da se vraćamo kao baštenski kipovi, a?" On ćušnu Gurdera u rebra.

Umesto da se zbog ovoga naljuti, Gurder samo postade još tmurniji.

"Pa neka pođe momak, ako mu se polazi", nastavi Angalo. "Pokazuje onaj pravi duh. Podseća me na mene kad sam bio kao on."

"Njegova majka kaže da ako on oseti nostalgiju, uvek može da nađe neku gusku da ga vrati njoj", reče Stvar.

Masklin zausti da nešto kaže.

Ali oćuta. Jer postoje trenuci kad ništa ne možeš da kažeš, zato što se nema šta kazati. Da bi jedan drugoga u nešto ubeđivao, mora postojati nešto o čemu obojica imaju čvrsta uverenja, neko polazno mesto, a Masklin nije bio siguran da išta takvo postoji kod Žbunke. Zapitao se koliko je svet veliki njoj. Verovatno veći nego što on može zamisliti. Ali ograničen nebom kao poklopcem.

"Ma, dobro", reče on. "Međutim, moramo krenuti odmah. Nema vremena za duge, plačne..."

Pion klimnu majci, priđe i stade uz Masklina, koji opet nije mogao smisliti šta bi dalje rekao. Čak i kasnije, kad je bolje razumeo ove noume-guskare, nikako se nije mogao privići na tu njihovu sklonost da se veselo rastaju jedni od drugih. Njima daljine kao da nisu mnogo značile.

"Pa, da pođemo", uspe on da izusti.

Gurder besno pogleda Čvora-na-glavi, koji je navaljivao da dođe sve

dovde. "Stvarno bih rado popričao sa ovim noumom", reče on.

"Ova žbunasta mi priča da je on, zapravo, vrlo pristojan noum", reče Masklin. "Samo ima neke malo okamenjene navike."

"Tačno kao ti, Gurderu", reče Angalo.

"Ja? Nemam ja nikakve..."

"Naravno da nemaš", reče Masklin smirujućim tonom. "Idemo sada."

Odmicali su lakim trkom kroz rastinje dva i tri puta više od njih.

"Ni slučajno ne možemo stići", dahtao je Gurder.

"Štedi dah za trčanje", reče Angalo.

"Da li u tom Šatlu daju dimljenog lososa?" upita Gurder.

"Nemam pojma", reče Masklin, probijajući se kroz jedan naročito zbijen busen trave.

"Ne daju", reče Angalo sa autoritetom. "Sećam se da sam čitao o tome u jednoj knjizi. Tamo se jede iz tuba."

Trčeći dalje, noumi su razmišljali o ovome.

"Šta, pasta za zube?" upita Gurder posle nekog vremena.

"Ne, ne pasta za zube. Naravno - ne pasta za zube. Siguran sam da nije pasta za zube."

"Dobro, a šta drugo znaš što je u tubama?"

Sad Angalo razmisli.

"Lepak?" upita on neubeđeno.

"Meni to ne zvuči kao neki ručak. Kalodont i lepak?"

"Svakako se dopada onim ljudima koji voze Šatl. Na slici koju sam ja video svi su se osmehivali", reče Angalo.

"To nije bilo osmehivanje. Verovatno su pokušavali da odvoje zube", reče Gurder.

"Ne, ti si sve pogrešno shvatio", zaključio Angalo, razmišljajući brzo.

"Mora im hrana biti u tubama, zbog gravitacije."

"Zašto zbog gravitacije?"

"Zato što je nema."

"Nema čega?"

"Nema gravitacije. Pa zato sve plovi oko njih."

"Šta, po nekoj vodi?" upita Gurder.

"Ne, po vazduhu. Zato što nema zašto da ostaje na tanjiru, razumeš."

"Aha." Gurder klimnu glavom. "Tu je uloga lepka?"

Masklin je znao da bi oni mogli tako produžiti satima. To su, pomisli on, zvuci koji znače: živ sam, a i ti si. I svi se mnogo, mnogo brinemo da možda nećemo još dugo biti živi, pa zato nastavljamo da govorimo, jer je bolje to nego da mislimo.

Sve ovo je izgledalo bolje kad je bilo danima ili nedeljama udaljeno, ali sada...

"Još koliko, Stvari?"

"Četrdeset minuta."

"Moramo se još jednom odmoriti! Gurder ne trči, nego samo nastavlja da pada uspravno."

Sručili su se u senku jednog žbuna. Šatl nije izgledao mnogo bliži, ali su videli mnogo druge delatnosti. Helikoptera je sada bilo još više. Sudeći po znacima koje im je Pion, koji se popeo na žbun, mahnito upućivao odozgo, bilo je tu negde i ljudi, ali daleko ispred njih.

"Meni je potrebno da odspavam", reče Angalo.

"Zar nisi spavao na guski?" upita Masklin.

"A jesi li ti?"

Angalo se proteže u senci.

"I kako da se ukrcavamo u Šatl?" upita on.

Masklin slegnu ramenima. "Pa, Stvar kaže da to i ne moramo, važno je

samo da nju ukrcamo."

Angalo se pridiže na laktove. "Hoćeš reći da se nećemo voziti u Šatlu? A ja sam to jedva čekao!"

"Mislim da to nije kao kamion, Angalo. Ne verujem da ostavljaju ijedan otvoren prozor gde bi se neko mogao uvući", reče Masklin. "I mislim da je za upravljanje Šatlom potrebno više od grupe nouma i malo štapa i kanapa."

"Znaš, ono su bili najlepší trenuci mog života. Ono kad sam terao kamion", reče Angalo sneno. "A kad samo pomislim koliko sam meseci živeo u Radnji, čak ni ne znajući da postoji Spoljašnjost..."

Masklin je učtivo čekao. Imao je osećaj da mu je glava teška.

"I?" upita on.

"I - šta?"

"I šta bude kad samo pomisliš koliko si meseci živeo u Radnji, čak ni ne znajući da postoji Spoljašnjost?"

"Pa, izgleda kao takvo traćenje. Znaš šta ću da uradim ako... hoću reći, kad se vratimo kući? Zapisaću sve što smo saznali. Tako treba, znaš. Treba praviti mnogo naših knjiga. Ne samo čitati ljudsku književnost koja je puna izmišljotina. Niti sačiniti noumsku književnost samo od stvari kao što je Gurderova 'Knjiga nouma'. Nego, pisati i prave stvari, kao što je Nauka..."

Masklin baci pogled ka Gurderu. Iguman nije imao nikakav komentar, zato što je već čvrsto spavao.

Pion se sklupča i poče hrkati. Angalo začuta i zevnu.

Nisu spavali već satima. Noumi spavaju ponajviše noću, ali povremeno moraju odspavati i u toku dana, zato što je za njih dan dug. Čak se i Masklinu poče klatiti glava.

"Stvari?" doseti se on da kaže, "probudi me kroz deset minuta, važi?"

SATELITI: nalaze se u SVEMIRU i tamo se drže na taj način što idu toliko brzo da nikad ne ostaju ni na jednom mestu dovoljno dugo da bi pali. TELEVIZIJE se odbijaju od njih. Delovi su NAUKE.

Iz 'Naučne enciklopedije za radoznalog, mladog nouma'. Autor: Angalo De Šeširi.

Masklina ipak nije probudila Stvar, nego Gurder.

Ostao je da leži, očiju poluzatvorenih; iz tog položaja prisluškiavao je šta Gurder tiho govori Stvari.

"Verovah u Radnju", reče on, "a onda ona postade samo jedna, kao, stvar koju su napravili ljudi. Mišljah da je Unuk Ričard neka posebna osoba, a pokaza se da je to samo jedan ljudski stvor koji peva dok postaje mokar..."

"...dok se tušira..."

"...a sad postoje hiljade nouma na svetu! Hiljade! A oni veruju u svašta i koješta! Ona glupa osoba sa čvorom na glavi veruje da uspravni Šatlovi prave nebo. Znaš li šta sam pomislio kad sam to čuo? Pomislio sam: da je on stigao u moj svet, a ne obratno, mislio bi da sam ja isto toliko glup! Ja i jesam isto toliko glup! Stvari?"

"Ja sam učtivo ćutala."

"Angalo veruje u smešnu mašineriju, a Masklin veruje u, ovaj, ni ne znam. U kosmos. Ili u neverovanje ni u šta. I svima njima to njihovo uspeva. Ja se trudim da verujem u važne stvari, ali mi se sve raspadne posle pet minuta. Zar je to pošteno?"

"Samo još jedno učtivo ćutanje prožeto razumevanjem adekvatno je u ovom momentu."

"Samo sam želeo da nađem neki smisao u životu."

"To je pohvalan cilj."

"Mislim, kako izgleda istina iza svega ovoga?"

Zastoj. Onda Stvar reče: "Pamtim tvoj razgovor sa Masklinom o poreklou nouma. Tad si hteo da me pitaš. Odgovaram ti sad. Ja sam napravljen. Znam da je to istina. Znam da sam stvar sačinjena od metala i plastike, ali da sam, takođe, ono nešto što živi u tom metalu i plastici. Meni je nemoguće da ne budem potpuno sigurna o tome. Ta sigurnost veoma prija. Što se tiče nouma, imam informacije koje kažu da su noumi nastali na drugom svetu i da su na ovu planetu dospeli pre više hiljada godina. One mogu biti istinite. Mogu i ne biti istinite. Nisam u situaciji da to ocenim."

"Ja sam u Radnji znao gde sam", reče Gurder, napola sebi samome. "Čak ni u kamenolomu nije bilo odveć rđavo. Imao sam valjano radno mesto. Bio sam važan narodu. Kako sad da se vratim, kad znam da je sve ono što sam verovao o Radnji i Arnoldu Brosu i Unuku Ričardu samo jedno... samo jedno mišljenje?"

"Ne mogu dati savet. Žao mi je."

Masklin zaključio da je nastupio diplomatski trenutak za buđenje. Malo zamumla da bi Gurder čuo.

Iguman je bio vrlo crven u licu.

"Nisam mogao da spavam", reče kratko.

Masklin ustade.

"Još koliko, Stvari?"

"Dvadeset sedam minuta."

"Zašto me nisi probudila, Stvari!"

"Želeo sam da se osvežiš."

"Ali daljina je još i sad velika. Nikako te nećemo moći ukrcati. Budi se, ti." Masklin nogom podgurnu Angala. "Hajde, mora se trčati. Gde je Pion? A-ha, tu si ti. Idemo, idemo, Gurdere."

Nastaviše lakim trkom kroz žbunje. U daljini se razlegalo duboko, žalosno

mukanje sirena.

"Dakle, tesno ga krojiš, Maskline", reče Angalo.

"Brže! Trči brže!"

Sad kad su bili bliže, Masklin je video Šatl, postavljen baš visoko. Nije se primećivalo da na nivou tla postoji išta upotrebljivo.

"Nadam se da imaš dobar plan, Stvari", dahtao je on, dok su sva četvorica krivudala oko žbunja, "jer ja nikad neću moći da te odnesem na vrh onoga."

"Ne brini. Već smo maltene dovoljno blizu."

"Kako to misliš? Pa daleko je!"

"Evo, sad je dovoljno blizu da se ja ukrcam."

"Šta li ćeš izvesti? Skok iz mesta?" upita Angalo.

"Spustite me na zemlju."

Masklin poslušno stavi crnu kocku na tle. Ona ispruži nekoliko mehaničkih ručica istovremeno. Neko vreme su se lagano okretale. Onda se antene na njima okrenuše tačno prema uspravnom mlaznjaku.

"Šta se igraš sad?" upita Masklin. "Traćimo vreme!"

Gurder se nasmeja, mada ne osobito srećno.

"Ja znam šta Stvar radi. Šalje sebe u Šatl. Tačno, Stvari?"

"Emitujem potprogram instrukcija kompjuteru na komunikacionom satelitu", reče Stvar.

Noumi ne rekoše ništa.

"Ili, da se drugačije izrazim... postizem da kompjuter na tom satelitu postane deo mene. Mada ne osobito inteligentan deo."

"Ti to stvarno možeš?" upita Angalo.

"Svakako."

"A-uh. I neće ti nedostajati taj deo koji šalješ tamo?"

"Neće, jer me neće napustiti."

"U isti mah ga i šalješ i zadržavaš za sebe?"

"Da."

Angalo pogleda Masklina.

"Da li si ti shvatio išta od toga?" upita on.

"Ja jesam", reče Gurder. "Stvar je rekla da nije samo mašina, nego i... kao... zbirka elektronskih misli koje žive u toj mašini. Čini mi se."

Tačkice blistanja zatreperiše na gornjoj površini Stvari.

"Da li je za to potrebno dugo vreme?" upita Masklin.

"Jeste. Molim ne angažujte vitalni komunikacijski kapacitet u ovom momentu."

"Mislim da je rekla da ne bi trebalo baš sad da pričamo s njom", reče Gurder. "Usredsređuje se."

"Nije 's njom' niti 's njim' nego 's tim'", reče Angalo. "To nije ni muško ni žensko, to je to. Stvar. Koja nas je naterala da trčimo sve dovde samo da bismo sad stajali i čekali."

"Verovatno mora da bude blizu da bi... radio to što sad radi, šta god to bilo", reče Masklin.

"Koliko će to trajati?" upita Angalo. "Meni se čini da su prošli vekovi od kad je rečeno da ima još dvadeset sedam minuta."

"Prošlo je najmanje dvadeset sedam minuta", reče Gurder.

"Jest. Možda i više."

Pion povuče Masklina za ruku, drugom rukom pokaza visoku, belu stvar u daljini, a onda izbrblja dugu rečenicu na floridijanskom jeziku - prvobitnom noumskom, ako je Stvar tačno kazala.

"Ne razumem te bez Stvari", reče Masklin. "Izvini."

"Ne govoriti, ne bla-bla, guskarski, kva-kva", reče Angalo.

Izraz panike počeo se širiti preko dečakovog lica. On sada povika i povuče jače.

"Mislim da on ne želi da bude blizu mlaznih motora kad se upale", reče

Angalo. "Verovatno se plaši galame. Ti-galama-ne-voleti, je l' to?" upita mu.

Pion mahnito zaklima glavom.

"Na aerodromu mlazni motori nisu zvučali strašno", reče Angalo. "Više kao jedna tutnjava. Verovatno dovoljna da uplaši primitivce."

"Mislim da ovaj Žbunkin narod nije baš primitivan", reče Masklin zamišljeno. On diže pogled ka beloju kuli. Izgledala je, maločas, daleko, ali u ponečemu je možda bila veoma blizu.

Zaista vrlo blizu.

"Šta mislite, koliko je bezbedno ovde?" upita on. "Mislim, kad Šatl krene nagore."

"Ma hajde", reče Angalo. "Stvar nas ne bi pustila da se primaknemo dovoljno, kad to ne bi bila bezbedna udaljenost za noume."

"Svakako, svakako", reče Masklin. "To je u redu. U pravu si ti. Smešno je zamajavarti se takvim pitanjima, zaista."

Pion se okrete i nadade u bekstvo.

Preostala trojica pogledaše ka Šatlu. Na gornjem kvadratu Stvari svetla su se pokretala u složenim obrascima.

Negde se oglasi još jedna sirena. Odjednom se proširi osećanje sile, kao da neko navija najveću oprugu na svetu.

Masklin progovori. Drugoj dvojici se učini da izgovara njihove sopstvene misli.

"Šta tačno mislite", reče on polako, "koliko je Stvar sposobna da oceni bezbednu udaljenost za noume koji u stojećem stavu gledaju uzletanje uspravnog mlaznjaka? Mislim, koliko iskustva ima Stvar u takvim stvarima?"

Pogledaše se.

"Možda, ako se malo odmaknemo...?" počeo Gurder.

Okrenuše se i pođoše korakom.

Onda je svaki od njih primetio, hteo-ne hteo, da druga dvojica hodaju sve

brže i brže.

Sve brže i brže.

Onda, kao jedan, odustadoše i poleteše ludim trkom, bacajući se glavačke kroz žbunje i busenje, klizajući se po kamenim površinama; laktovi su im leteli gore-dole kao klip u cilindru motora. Gurder je normalno ostajao bez daha pri svakom kretanju bržem od šetkanja, ali sada je odskakao sa tačke na tačku, kroz vazduh, kao balon.

"Šta... ti... mis... liš... kol... ko... bli... zu...?" dahtao je Angalo.

Zvuk iza njih počeo kao šištanje, kao da ceo svet uvlači vazduh u pluća i to duboko. Onda se pretvori...

...ne u buku, nego u nešto nalik na nevidljivi malj koji udara po oba uha odjednom.

8.

PROSTOR je nešto u čemu nema ničeg, a SVEMIR je ništa u čemu ima svega. Naime, prostor je ono što ti ostane kad više ništa drugo nemaš. U svemirskom prostoru ne postoji vazduh, a ni gravitacija, koja drži ljude uz stvari. Da nije svemira i prostora, sve bi se nalazilo na jednom mestu. Svemir je napravljen zato da bi po njemu išli SATELITI, ŠATLOVI, PLANETE i Brod.

Iz 'Naučne enciklopedije za radoznalog, mladog nouma'. Autor: Angalo De Šeširi.

Posle nekog vremena, kad se tlo prestalo drmusati, noumi su ustali i zagledali se bunovno jedan u drugog.

"!" reče Gurder.

"Šta?" upita Masklin. Njemu samom je sopstveni glas zvučao kao iz

daljine, prigušen.

"?" upita Gurder.

"?" upita Angalo.

"?"

"Šta? Ne čujem vas! Čujete li vi mene?"

"?"

Masklin je lepo video da se Gurderove usne pomiču. On pokaza prstom ka svojim ušima i odmahnu glavom.

"Ogluveli smo!"

"?"

"?"

"Rekoh, gluvi smo! Gluvi!" Masklin diže pogled.

U visinama iznad njih bujali su i raskrupnjavali se oblaci dima, iz kojih je izrastao, brzo čak i za noulmska ubrzana čula, oblak sa vatrenim vrhom. Buka uskoro postade samo silovita, a onda je, u vrlo kratkom roku, sasvim nestade.

Masklin zabode prst u uvo i pročačka.

Odsustvo zvuka prestade, zamenjeno strašnim šištanjem tišine.

"Da li iko sluša?" pokuša Masklin. "Čuje li me iko?"

"Ovo je", reče Angalo, glasom koji je zvučao pomućeno i neprirodno smireno, "bilo poprilično bučno. Ne verujem da ima mnogo stvari koje su bučnije od toga."

Masklin klimnu. Osećao se kao da ga je nešto izmlatilo.

"Ti se razumeš u ove stvari, Angalo", reče on nekako. "Ljudi se voze u Šatlovima, a?"

"Itekako. Na samom vrhu."

"Niko ih na to ne prisiljava?"

"Hm. Pa, valjda, ne", reče Angalo. "Mislim da je u knjizi pisalo da mnogo žele time da se bave."

"Žele time da se bave?"

Angalo slegnu ramenima. "Tako je pisalo."

Sad se videla samo tačka u daljinama, na kraju belog, dimnog stuba koji se širio.

Masklin ga je pratio pogledom.

Nema sumnje da smo ludi, pomisli on. Malecni smo, a svet veliki, a ipak se nikad ne zaustavimo da dovoljno saznamo o mestu gde jesmo pre nego što krenemo negde drugde. Dok sam živeo u jazbini, bar sam znao sve što se ima znati o življenju u jazbini, a sad, godinu dana kasnije, nalazim se na mestu toliko dalekom da čak i ne znam koliko je daleko i gledam kako nešto što ne razumem ide prema nekom mestu koje je toliko visoko da tamo više ne postoji pravac 'dole'. Ne mogu ni da se vratim. Moram raditi ovo što sam započeo, ma šta to bilo, i moram istrajati do kraja, zato što ne mogu da se vratim. Čak ne mogu ni da se zaustavim.

Znači, to je Grima htela da kaže sa onim žabicama. Kad stekneš znanje, postao si drugačija osoba. Neizbežno.

Pogledao je dole. Nešto je nedostajalo.

Stvar...

Masklin otrča pravcem iz koga su upravo došli.

Mala, crna kutija bila je na istom mestu gde ju je ostavio. Mehaničke produžetke uvukla je u sebe. Na površini nije svetlela nijedna tačkica.

"Stvari?" upita on neodlučno.

Jedna crvena tačkica se upali, ali veoma slabo. Masklina odjednom obuže hladnoća, uprkos vrelini svuda oko njega.

"Je li ti dobro?" upita.

Svetlo zažmirka.

"Suviše brzo. Potroš previše ener..." reče Stvar.

"Ener?" upita Masklin. Snažno se trudio da ne razmišlja zbog čega je ta

poslednja reč bila izgovorena samo kao hripanje.

Tačkica oslabi.

"Stvari? Stvari?" Kucnuo je blago po kocki. "Da li je uspelo? Da li Brod dolazi? Šta sad da radimo? Probudi se! Stvari?"

Tačkica se ugasi.

Masklin uze Stvar i poče je prevrtati po rukama.

"Stvari?"

Masklin i Gurder dođoše žurno, a Pion za njima.

"Je l' uspelo?" upita Angalo. "Ja još ne vidim nikakav Brod."

Masklin okrete lice ka Angalu.

"Stvar je stala", reče on.

"Stala?"

"Sva svetla su se ugasila!"

"A šta to znači?" Angalo poče izgledati panično.

"Ne znam!"

"Je li mrtva?" upita Gurder.

"Ona ne može umreti! Postojala je već hiljadama godina!"

Gurder odmahnu glavom. "To zvuči kao dobar razlog da se umre", reče on.

"Ali to je... to je stvar."

Angalo sede i obgrli kolena rukama.

"Da li je rekla da je sve sredila? I kad stiže Brod?"

"Slušaj, šta te briga? Stvar je ostala bez ener!"

"Ener?"

"Sigurno misli na struju. Isisava je iz žica i sličnog, nakupi neku rezervu, a sad je sigurno potrošila sve."

Zagledaše se u crnu kocku. Hiljadama godina noumi su je prenosili s kolena na koleno, a ona ni jednu jedinu reč nije rekla, niti upalila ijedno svetlo na sebi. Probudila se tek kad je uneta u robnu kuću, u blizinu elektriciteta.

"Izgleda malo jezivo, kad samo tako leži i ne radi ništa", reče Angalo.

"Zar ne možemo naći elektricitet negde?" upita Gurder.

"Ovde? Ovde toga nema!" odsečno reče Angalo. "Ovde smo nigde!"

Masklin ustade i poče pogledom prelaziti po čitavoj okolini. Uspevaio je da nazre, ali jedva, neke građevine u daljini. Oko tih građevina kretala su se neka vozila.

"A Brod?" upita Angalo. "Krenuo je?"

"Ne znam!"

"Kako će nas naći?"

"Ne znam!"

"Ko upravlja njime?"

"Ne..." Masklin užasnuto začuta. "Niko! Mislim, ko bi mogao? Na njemu već hiljadama godina nikog nema!"

"Pa onda, ko će ga doterati ovamo?"

"Ne znam! Možda Stvar?"

"Misliš, Brod stiže, a niko ga ne vozi?"

"Da! Ne! Ne znam!"

Angalo žmirkavo pogleda gore ka plavom nebu.

"A-uh", reče sumorno.

"Treba da nađemo elektricitet za Stvar", reče Masklin. "Čak i ako je uspela da dozove Brod, njemu će se morati javiti gde smo mi."

"Ako je pozvala Brod", reče Gurder. "Možda je ostala bez ener pre nego što je stigla da to učini."

"Ne možemo biti sigurni", reče Masklin. "U svakom slučaju, moramo pomoći Stvari. Ne volim da je gledam ovako."

Pion, koji je pre nekog vremena nestao među žbunjem, sada dođe, vukući guštera.

"Ah", reče Gurder, bez imalo oduševljenja. "Evo ručka."

"Kad bi Stvar sada govorila, mogli bismo reći Pionu da se noum, vremenom, strašno umori od gušterovine", reče Angalo.

"Vremenom, naime, u roku od oko dve sekunde", reče Gurder.

"Idemo", reče Masklin umorno. "Idemo da nađemo neku hladovinu i da smislimo drugi plan."

"Oh, plan", reče Gurder, kao da je to nešto gore od gušterovine. "Volim planove."

Jeli su - ne mnogo dobro - a onda su legli i gledali nebo. Ono kratko spavanje u dolasku nije bilo dovoljno. Sad je bilo lako zadremati.

"Moram reći da su ovi Floridijanci sve sredili", reče Gurder lenjo. "Kod nas, kod kuće, je hladno, a oni su grejanje pojačali tačno koliko treba."

"Dokle da ti govorim da to nije grejanje", reče Angalo, naprežući oči da vidi ma kakav znak da se odozgo spušta neki brod. "Niti je vetar klimatizacija. Sunce te greje."

"Ja mislio da je Sunce namenjeno samo osvetljenju", reče Gurder.

"Ono je i izvor sve toplote", reče Angalo. "Čitao sam o tome u jednoj knjizi. Sunce je velika lopta vatre, veća nego svet."

Gurder podozrivo osmotri Sunce.

"A, je l'?" upita on. "A šta ga drži gore?"

"Ništa. Ono je naprosto tamo, na neki način."

Gurder opet žmirnu u pravcu Sunca.

"Da li je to opšte poznato?" upita on.

"Valjda jeste. Tako je pisalo u knjizi."

"I to može svako da čita? Eto neodgovornog postupanja. Ta vrsta stvari zaista može da uznemiri javnost."

"Masklin kaže da iznad nas ima na hiljade sunaca."

Gurder šmrknu. "Da, rekao mi je to. To se zove glaksija, ili tako nekako. Ja lično sam protiv toga."

Angalo se tiho nasmeja.

"Ne vidim šta je smešno", reče Gurder hladno.

"Reci mu, Maskline", reče Angalo.

"Baš tebe briga", progundā Gurder. "Ti imaš samo jednu želju, a to je da voziš razne stvari brzo. Ja želim da u njima nađem smisao. Možda postoje hiljade sunaca, ali zašto?"

"Ne vidim da je to važno", reče Angalo lenjo.

"To je jedino važno. Reci mu, Maskline."

Obojica pogledaše Masklina.

Ili bar mesto gde je bio.

Do maločas.

Iza vrha neba bilo je ono mesto koje je Stvar nazvala imenom 'Vaseljena'. Sadržalo je, po tvrđenju Stvari, ništa i sve. I to: vrlo malo svega, a mnogo više ničega nego što iko može zamisliti.

Na primer, često se govori da je nebo puno zvezda. To nije istina. Nebo je puno neba. Postoje neograničene količine neba i zaista, u poređenju s tim, vrlo male količine zvezda.

Zapanjuje, dakle, da one uspevaju da ostave toliki utisak...

Hiljade njih je sad gledalo dole, ka jednoj okrugloj, sjajnoj stvari koja je plutala oko Zemlje.

Na njoj je bilo napisano 'Arnsat 1': traćenje boje, jer zvezde ne znaju da čitaju.

Ta stvar je iz sebe odmotala srebrnu, tanjirastu antenu.

Koja je trebalo da se okrene ka planeti, spremna da emituje stare filmove i nove vesti.

Što nije učinila. Imala je nova naređenja.

Oblačići gasa izleteše. Stvar se počē okretati, pregledajući nebo, tragajući

za novom metom.

Našla ju je, a dotle se već mnogo ljudi u starofilmskom i novovesnom biznisu dernjalo u telefone: veoma ljutito su vikali jedni na druge. Neki od njih su grozničavo pokušavali da daju okrugloj stvari nova uputstva.

To, međutim, nije bilo važno, jer ona više nije slušala.

Masklin je silovito trčao kroz žbunje. Oni će se raspravljati i sporečkavati, razmišljao je. A ja ovo moram obaviti brzo. Mislim da nemamo mnogo vremena.

Sad je prvi put ostao stvarno sam - prvi put posle jazbinskih vremena kad je u lov morao sam samcit zato što nije bilo nikoga ko bi pošao s njim.

Da li je tada bilo bolje? Bar je bilo jednostavnije. Bilo je dovoljno usmeriti svoj trud ka samo jednom cilju: da jedeš, a da te ne pojedu. Proživeti ceo jedan dan do kraja, kakav je to uspeh bio. Sve je bilo loše, ali je to bar bila razumljiva lošoća, noumskih razmera.

U tim vremenima svet je bio ograničen auto-putem s jedne i njivama i šumom s druge strane. A gle, sad, nema uopšte nikakve granice, ali zato ima problema i problema, tako da Masklin ne zna šta da počne s njima.

Ipak, zna gde da nađe elektricitet. Blizu građevina u kojima su ljudi.

Žbunje se ispred Masklina otvori, dajući izlaz na stazu. On iziđe na nju i potrča brže. Kreni drumovima, stazama i sličnim, pa ćeš već naići na ljude.

Začu korake iza sebe. Okrete se i vide Piona. Mladi Floridijanac mu uputi zabrinuti osmeh.

"Odlazi!" reče Masklin. "Idi! Idi! Vрати se tamo! Zašto me pratiš? Odlazi!"

Pion je izgledao uvređeno. On pokaza prstom stazu i reče nešto.

"Ne razumem!" povika Masklin.

Pion pruži ruku visoko u vazduh iznad sebe, dlanom nadole.

"Ljudi?" upita Masklin, nagađajući. "Da. Znam. Znam šta radim. Vрати se!"

Pion reče nešto drugo.

Masklin diže Stvar. "Kocka-koja-pričati, ne raditi", reče on bespomoćno. "Za ime svega, što moram ovako da govorim? Mora biti da si ti inteligentan bar koliko i ja. Odlazi, odlazi. Vрати se ostalima."

On se okrete i potrča. Na trenutak se osvrnuo i video da Pion gleda za njim.

Koliko vremena imam? - pitao se. Stvar mi je jednom rekla da Brod ide veoma brzo. Možda bi se mogao spustiti svakog trenutka. Možda nikad...

Video neke prilike kako se uzdižu iznad žbunja. Da, kojim god putem da kreneš, ranije ili kasnije naići ćeš na ljude. Oni zaista svud moraju da se zavuku.

Da, moguće je da Brod ne stigne nikad.

Ako tako bude, pomisli on, onda je ovo što ću sad uraditi verovatno najgluplja stvar u celokupnoj istoriji noumstva.

On iskorači na šljunčani krug. Tu je bio parkiran mali kamion na čijoj je bočnoj strani bilo naslikano ime floridijanskog boga: NASA. Nadomak kamiona, dvoje ljudskih bića stajalo je naginjući se nad neku napravu na trokrakom stativu.

Masklina nisu primetili. On im priđe bliže. Srce mu je gruralo.

Spustio je Stvar na tle.

Sastavio je šake u trubu, oko usta.

Potrudio se da viče što jasnije i sporije.

"Ej, vi tamo! Vi! Ljuuu-diii!"

"Urudio je - šta?" povika Angalo.

Pion izvede celu svoju pantomimu od početka.

"Razgovarao sa ljudima?" upita Angalo. "Ušao u jednu stvar sa točkovima?"

"Meni se stvarno učinilo da sam čuo kamionski motor", reče Gurder.

Angalo počeo udarati pesnicom u dlan.

"Bio je zabrinut zbog Stvari", reče on. "Želeo je da nađe elektricitet za nju!"

"Ali od najbliže zgrade udaljeni smo kilometrima!" reče Gurder.

"Nije daleko ako ideš kao Masklin!" zareža Angalo.

"Pa znao sam ja da će doći do ovoga!" jadikovao je Gurder. "Pokazati se ljudstvu! U Radnji to nismo učinili ni jedan jedini put! Šta ćemo sad?"

Masklin pomisli: do sad nije suviše rđavo.

Ljudi nisu stvarno znali šta će s njim. Čak su ustuknuli! Onda je jedan od njih odjurio do kamiona i počeo da govori u neku mašinu na kablu. Verovatno neka vrsta telefona, pomislio je Masklin znalački.

Pošto se Masklin nije pokretao, jedan od ljudi je doneo nekakvu kutiju iz zadnjeg dela kamiona i pošao obazrivo, malo-pomalo, napred, kao da će Masklin eksplodirati. Masklin je mahnuo rukom i to je bilo dovoljno da čovek trapavo odskoči unazad.

Drugi čovek je nešto rekao, pa je kutija spuštena na šljunak metar daleko od Masklina.

Onda su obojica ljudi gledala, sa iščekivanjem, šta će Masklin učiniti.

On je nastavio da se osmehuje, da bi ih umirio, pa se popeo u kutiju. Onda im je još jednom mahnuo rukom.

Jedan od ljudi je oprezno posegnuo dole i podigao kutiju; držao ju je u vazduhu kao da je Masklin nešto veoma retko i delikatno. Poneli su ga u kamion. Čovek je ušao i stavio kutiju na kolena, držeći je i sad sa preteranom pažnjom. Radio-aparat je zapucketao dubokim ljudskim glasovima.

I, evo, sad, nema nazad. Znajući to, Masklin se, maltene, opustio. Možda je najbolje sagledati sve ovo kao samo još jedan korak na trotoaru života.

Stalno su zurili u njega, kao da ne veruju svojim očima.

Kamion je krenuo, ljuljajući se. Posle nekog vremena prešao je na betonski drum, gde ga je čekao drugi kamion. Jedan čovek je izišao, obratio se vozaču Masklinovog kamiona, nasmejao se na spori, ljudski način, spustio pogled ka Masklinu i naglo prestao da se smeje.

Do svog kamiona se vratio maltene trkom. Odmah je počeo da govori u drugi telefon.

Znao sam da će se ovo desiti, pomisli Masklin. Ovi ne znaju šta da rade sa pravim noumom. Zapanjujuće.

Ali, nije bitno, samo da me prenesu do mesta gde ima elektriciteta...

Dorkas, inženjer, jednom je pokušao da objasni elektricitet Masklinu, ali bez mnogo uspeha, pošto ni Dorkasovo znanje nije bilo osobito čvrsto. Činilo se da postoje dve vrste elektriciteta: onaj koji ide pravo i krivudavi. Pravi je veoma dosadan i ostaje u akumulatorima i baterijama. Krivudavi je u žicama u zidovima i sličnim stvarima; Stvar je umela na neki način da krade deo te snage ako bi se našla dovoljno blizu. Dorkas je o krivudavom elektricitetu govorio istim onim tonom kao Gurder o Arnoldu Brosu (osn. 1905).

Proučavao ga je u zadnjem delu radnje. Elektricitet pušten u frižider stvara hladnoću, a pušten u pećnicu stvara vrelinu: kako zna šta treba?

Tako je govorio Dorkas, pomisli Masklin. Nadam se da govori i sad.

Imao je osećaj da mu je glava laka. Obuzimao ga je čudan optimizam. Deo njega je govorio: tako se osećaš zato što bi te već prvi sekund ozbiljnog razmišljanja o položaju u kome si se našao - bacio u paniku.

Nastavi da se osmehuješ.

Kamion je, predući kao mačka, odmicao drumom, a drugi kamion za njim. Masklin vide da i treći kamion nailazi, uz prilično drmusanja, nekim pobočnim putem, i polazi za njima. U tom trećem bilo je mnogo ljudi; većinom su gledali ka nebu.

Nisu se zaustavili kod najbliže zgrade, nego su produžili do jedne veće, pored koje je bilo mnogo vozila. Tamo je još mnogo ljudi čekalo Masklina.

Jedan je otvorio vrata, pokretom veoma sporim čak i za ljudsko biće.

Nosilac Masklina iziđe iz kamiona.

Masklin pogleda gore, u desetak zurećih lica. Video je svako oko, svaku nozdrvu. Sva lica izgledala su zabrinuto. Ili su, bar, sve očne jabučice tako delovale. Nozdrve su izgledale samo kao nozdrve.

Bili su zabrinuti zbog njega.

Ti nastavi da se osmehuješ.

Uzvratio im je zurenjem, a onda, na ivici da počne da se kikoće zbog suzbijene panike, reče: "Mogu li vam pomoći, gospodo?"

9.

NAUKA: način da pronalaziš stvari, ali tako da rade. Nauka objašnjava šta se dešava oko nas, čitavo vreme. Isto radi RELIGIJA, ali nauka je u tome bolja jer nalazi bolje izgovore kad nije u pravu. Nauke ima mnogo više nego što mislite.

Iz 'Naučne enciklopedije za radoznalog, mladog nouma'. Autor: Angalo De Šeširi.

Gurder, Angalo i Pion sedeli su ispod jednog žbuna koji im je pružao bar malo hlada. Oblak sumornosti iznad njih bio je otprilike jednako veliki.

"Nikad mi kući nećemo stići bez Stvari", reče Gurder.

"Onda moramo izvući Masklina", reče Angalo.

"To će trajati celu večnost!"

"Je l'? Pa taman toliko ćemo i ostati ovde, ako se ne možemo vratiti kući."

Angalo je našao jedan oblutak koji je svojim oblikom bio maltene savršen za

privezivanje na grančicu, trakama koje je iscepio iz kaputa; nikada u životu nije video kamenu sekiru, ali je imao vrlo jasno osećanje da se neke korisne stvari mogu uraditi pomoću kamena privezanog za kraj štapa.

"Hajde, prestani više da petljaš s time", reče Gurder. "Koji je, dakle, naš veliki plan? Nas trojica protiv cele Floridije?"

"Ne mora biti tako. Ti ne moraš poći."

"Smiri se malo, gospodine Spasitelju. Dovoljan je i jedan idiot."

"Ne čujem da ti imaš neke bolje ideje." Angalo fijuknu sekirom kroz vazduh, jednom pa još jednom.

"Nemam ih."

Malo, crveno svetlo upalilo se na Stvari.

Posle izvesnog vremena, otvorila sa jedna četvrtasta rupica kroz koju, uz sćušni zvuk rotiranja nečeg mehaničkog, izviri maleno sočivo na štapu. Ono se počeo okretati.

Onda je Stvar progovorila.

"Gde je ovo?" upitala je.

Okrenula je sočivo uvis i proučila lice čoveka koji je odozgo gledao ka njoj.

"I zašto?" dodala je.

"Nisam siguran", reče Masklin. "Nalazimo se u sobi, u jednoj velikoj građevini. Ljudi mi nisu učinili ništa nažao. Mislim da je jedan od njih pokušavao da razgovara sa mnom."

"Čini se da smo u nekakvoj staklenoj kutiji", reče Stvar.

"Čak su mi dali i krevetac", reče Masklin. "A ona stvar tamo je, valjda, nekakav toalet, ali, čuj, šta je s Brodom?"

"Očekujem da stiže", reče Stvar mirno.

"Očekuješ? Očekuješ da stiže? Dakle, ne znaš?"

"Mnogo šta može ne uspeti. Ako je sve uspelo, Brod će ubrzo biti ovde."

"Ako nije, evo mene u doživotnom zatočeništvu!" reče Masklin gorko.

"Došao sam ovamo zbog tebe, znaš."

"Znam. Hvala."

Masklin se malo opusti.

"Dobri su prema meni", reče on. Zatim razmisli o tome. "Bar mi se čini da su dobri", nastavi on. "Teško je biti siguran."

On pogleda kroz providni zid. Tokom poslednjih nekoliko minuta mnogo ljudi je ušlo da ga pogleda. Nije bio siguran da li je uvaženi gost, ili zarobljenik, ili nešto između ta dva.

"U onom trenutku, činilo se da je to jedina nada", reče pokunjeno.

"Monitorišem komunikacije."

"Uvek ti to radiš."

"Veliki deo se odnosi na tebe. Svakojaki stručnjaku već jure ovamo, da te vide."

"Stručnjaci? Stručni za šta? Za noume?"

"Stručnjaci za razgovor sa stvorenjima sa drugih svetova. Ljudi, doduše, nikad nisu sreli nikoga sa drugih svetova, ali ipak imaju stručnjake za takve razgovore."

"Ako ovo ne uspe, teško nama", reče Masklin trezno. "Ljudi su sad zaista saznali za noume."

"Ali ne znaju šta su noumi. Misle da si nedavno stigao."

"Pa, i jesam."

"Ne u Floridu, nego na planetu. Sa zvezda."

"Ali mi smo ovde već hiljadama godina! Mi živimo ovde!"

"Ljudima je lakše da poveruju u majušna stvorenja sa zvezda nego u majušna zemaljska stvorenja. Radije će smatrati da su noumi mali, zeleni iz vasiona, nego da su šumski patuljci."

Masklinovo čelo se nabora. "Ovo nisam uopšte razumeo", reče on.

"Ne dozvoli da te to zabrinjava. Nije bitno." Stvar nastavi sa okretanjem sočiva, da bi videla i druge delove prostorije.

"Vrlo lepo. Vrlo naučno", reče.

Onda usmeri žižu na široki, plastični poslužavnik pored Masklina.

"Šta je ono?"

"Pa, eto, voće, orasi, meso i tako to", reče Masklin. "Mislim da su motrili na mene, da vide šta jedem. Mislim da su ovo neki veoma bistri ljudi, Stvari. Pokazao sam prstom ka ustima, a oni su shvatili da sam gladan."

"Aha", reče Stvar. "Vodite me vašoj ostavi."

"Pardon?"

"Objasniću. Jesam li ti rekao da nadzirem linije sporazumevanja?"

"To si govorio stalno."

"Postoji jedna šala. To će reći, humoristična anegdota ili priča, ljudima poznata. Odnosi se na Brod sa drugog sveta koji sleće na ovu planetu. Čudna stvorenja izlaze i obraćaju se najbližoj benzinskoj pumpi, ili kanti za smeće, ili automatu za kockanje, ili sličnoj mehaničkoj napravi, rečima: 'Vodite me vašem vođi'. To je, pretpostavljam, zato što ne znaju kog oblika su ljudi. Ja vršim supstituciju i pojavljuje se reč 'ostava' - dakle, mesto čuvanja hrane. Ili: 'Vodite me vašem špajzu.' To je humoristička igra reči, sa ciljem izazivanja veselja."

Stvar zastade.

"Aha", reče Masklin. Razmislio je o ovome. "U šali su nastupili mali, zeleni ljudi? Oni koje si ranije pomenula, Stvari?"

"Vrlo... čekaj malo. Čekaj malo."

"Šta je? Šta je?" upita Masklin istog trena, tonom hitnosti.

"Čujem Brod."

Masklin poče osluškivati, najpažljivije što je mogao.

"Ja ne čujem ništa", reče on.

"Ne zvuk. Radio."

"Gde je? Gde je, Stvari? Uvek si govorila da je negde iznad nas, ali gde?"

Preostale tri žabice šćućurile su se u mahovini, da bi izbegle vrelinu popodnevnog sunca.

Nisko na istočnom nebu pojavila se traka beline.

Bilo bi lepo zamisliti da su žabice imale neko predanje o tome. Bilo bi lepo zamisliti da su, u tom predanju, Sunce i Mesec dva daleka cveta - žuti za dan, beli za noć. Bilo bi lepo zamisliti da predanje dalje kaže da kad dobra žabica umre, njena duša odlazi u velike cvetove neba...

Na nesreću, mi ovde govorimo o žabama. Njihov naziv za Sunce je 'Mipmip'. Njihova reč za Mesec je 'Mipmip'. Njihovo ime za sve je 'Mipmip', a kad raspolažeš rečnikom od samo jedne reči, prilično je teško imati predanja o bilo čemu.

Ipak, vođa žapstva bio je mutno svestan da sa Mesecom nešto nije u redu. Sijao je sve jače.

"Ostavili smo Brod na Mesecu?" upita Masklin. "Zbog čega?"

"Tako su vaši preci odlučili", reče Stvar. "Pretpostavljam da su se upravljali željom da uvek imaju Brod na vidiku."

Masklinovo lice se rasvetljavalo polako, poput oblaka u zoru.

"Znaš", reče on uzbuđeno, "pre nego što je sve ovo krenulo, dok smo još živeli u staroj rupi, ponekad sam sedeo budan noću i gledao Mesec. Možda sam u svojoj krvi ipak znao da tamo gore..."

"Ne, to što si doživljavao verovatno je bilo primitivno sujeverje", reče Stvar.

Masklin se izduva kao probušeni balon. "Oh. Ništa."

"A sad, molim te, ne govori ništa. Brod se oseća izgubljen i želi da mu se kaže šta da radi. Maločas se probudio, posle petnaest hiljada godina."

"I ja sam ujutru sav nikakav", reče Masklin.

Na Mesecu nema zvuka, ali to nije važno, jer ionako nema ko da sluša. Zvuk bi bio uzaludan.

Ali ima svetlosti.

Fina mesečeva prašina poče bujati i pretvarati se u oblake, širom drevnih ravnica vidljive strane Meseca, sada velikim delom neosvetljene. Oblaci su rasli u visinu, toliko da su uskoro izbili u Sunčevu svetlost. Zablistali su.

Ispod njih se nešto trudilo da se iskopa.

"Ostavili smo ga u rupi?" upita Masklin.

Obilje tačkica svetlosti preivalo se tamo-amo u talasima preko svih površina Stvari.

"Nemoj sad kazati da ste zato uvek živeli u rupama", reče Stvar. "Drugi noumi, znaš, nisu stanovali u jazbinama."

"Tačno, tačno", reče Masklin. "Moram prestati da razmišljam samo o..."

Zaćutao je. Upro je pogled kroz stakleni zid, prema ljudskom biću koje je pokušavalo da ga zainteresuje za neke šare nacrtane kredom na tabli.

"Moraš ga zaustaviti", reče Masklin. "Ovoga trenutka. Svemu ovome pristupili smo naopako. Stvari, ne možemo otputovati! Brod ne pripada samo nama! Ne možemo ga uzeti!"

Trojica nouma u blizini lansirne rampe za Šatl vrebali su iz svog žbuna. Gledali su nebo. Sunce se bližilo obzorju. Mesec zablista kao Božićni ukras.

"Mora biti da je Brod ono izazvao!" reče Angalo. "Mora biti!" On ozareno pogleda drugu dvojicu. "To je to, dakle. Krenuo je!"

"Nijednog trenutka nisam verovao da će ovo uspeti..." poče Gurder.

Angalo pljesnu Piona po leđima i pokaza prstom.

"Vidiš li ono, mladiću moj" reče on. "To je Brod! Naš Brod!"

Gurder protrlja donju vilicu i zamišljeno pogleda Piona. "Tako je", reče.
"Naš."

"Masklin kaže da tamo gore postoji sve i svašta", reče Angalo sneno. "Plus ogromna količina prostora. Masa prostora. Svemir je čuven po tome što sadrži toliko prostora. Masklin je rekao da Brod ide brže od svetlosti, što verovatno nije tačno, jer onda kako bi u njemu mogao išta da vidiš? Upališ svetlo u nekoj sobi, a ono padne unazad i ti ostaneš u mraku. Ali prilično brz jeste..."

Gurder opet pogleda nebo. Nešto se guralo iz pozadine njegovog uma, napred, i donosilo mu neki čudan, sivi osećaj.

"Naš", reče on. "Brod koji je doveo noume ovde."

"Dabome, dabome", reče Angalo, koji ga je jedva i čuo.

"I koji će sve nas odneti odavde", reče Gurder.

"Tako je Masklin rekao, a..."

"Sve noume", reče Gurder. Glas mu je bio ravan i težak kao olovna ploča.

"Sigurno. Zašto ne? Pretpostavljam da ću ubrzo sagledati kako da ga odvezem nazad do kamenoloma, a tad ukrcavamo sve. Ceo narod. I ovog Piona vodimo, dabome."

"A Pionov narod?" upita Gurder.

"Neka pođu i oni", reče Angalo tonom velikodušnosti. "Verovatno će biti mesta i za njihove guske!"

"A ostali?"

Angalo pogleda iznenađeno. "Koji ostali?"

"Žbunka je rekla da postoje mnoge druge grupe nouma. Svuda."

Angalov pogled sad je postao prazan. "A, to. Pa ne znam. Ali Brod je nama potreban. Znaš kakva je situacija bila posle odlaska iz Radnje."

"Međutim, ako mi otputujemo, koji će Brod spasavati njih, ako bude

zatrebalo?"

Masklin je upravo postavio to isto pitanje.

Stvar reče: "01001101010101110101010010110101110010."

"Šta reče?"

Stvar zazvuča kao da je na kraju nerava. "Ako sad izgubim usredsređenost, možda neće biti Broda ni za koga", reče ona. "Šaljem petnaest hiljada instrukcija u sekundi."

Masklin ne reče ništa.

"To je veliki broj instrukcija", dodade Stvar.

"Pravednost zahteva da Brod pripadne svim noumima na svetu", reče Masklin.

"010011001010010010..."

"Zaćuti i reci mi kad će Brod biti ovde."

"0101011001... Koje od ta dva?... 01001100..."

"Šta?"

"Mogu ili da zaćutim, ili da ti kažem kad će Brod stići. Ne mogu oba."

"Molim te, reci mi kad će Brod stići ovamo", reče Masklin strpljivo, "a onda zaćuti."

"Četiri minuta."

"Četiri minuta!"

"Moguće je da grešim za oko tri sekunde", reče Stvar. "Ali, po mojim kalkulacijama, četiri minuta. Međutim, to je sada samo još tri minuta i trideset osam sekundi. Još samo koji sekund i biće tri minuta i..."

"Pa ne mogu u ovome da sedim ako dolazi tako skoro!" reče Masklin. Sve misli o njegovoj obavezi prema vaskolikom noumstvu bile su privremeno zaboravljene. "Kako da iziđem? Na ovoj stvari postoji poklopac."

"Želiš li da prvo zaćutim, ili da te prvo izvadim odavde, a onda da zaćutim?" upita Stvar.

"Molim te!"

"Da li su ljudi videli kako se krećeš?" upita Stvar.

"Na šta misliš?"

"Znaju li koliko brzo možeš da trčiš?"

"Pa, ne znam", reče Masklin. "Verovatno ne znaju."

"Onda se spremi za trčanje. Ali prvo pritisni šake na uši."

Masklin je smatrao da će biti najbolje da ovo poslušša. Stvar ume ponekad da ga namerno nervira, ali ne isplati se prenebregavati njene savete.

Svetlosti na Stvari se na trenutak rasporediše zvezdasto.

Onda Stvar poče da zavija kao sirena. Zvuk se uzvijao u visinu i ubrzo izišao iz raspona Masklinovog sluha. Ipak, osećao ga je, čak i kroz šake pritisnute na uši; kao da mu je stvarao neprijatne mehuriće u glavi.

Zaustio je da poviče na Stvar i tog časa zidovi su se rasprslili. Jednog trenutka - staklo; sledećeg trenutka skršeno staklo, čiji komadići polako plove na sve strane kao da je svaki ponaosob odlučio da pronade neko svoje, zasebno mesto za boravak. Poklopac skliznu; umalo da udari Masklina.

"Sad uzmi mene i beži", naredi Stvar. Krhotine su tek počele da se razlivaju po stolu.

Ljudi u sobi počeli su da se okreću, na spori, trapavi način.

Masklin uze Stvar i pojuri po stolu. Površina je bila uglačana.

"Treba sići!" reče on. "Visoko smo, kako da siđemo?" On poče da se osvrće očajno. Na drugom kraju stola bila je neka mašina, pokrivena malim brojčanicima i svetiljkama. Nedavno je gledao kako jedan čovek rukuje njome.

"Kablovi", reče on. "Uvek ih ima!"

Promenio je pravac trčanja; sa lakoćom je izmakao jednoj ogromnoj šaci koja je pokušala da ga uhvati i pojuri duž ivice.

"Moraću te baciti dole", dahnu on. "Ne mogu da te nosim niz ovo!"

"Neće mi ništa biti."

Masklin, klizajući se, stade i baci Stvar preko ivice. Nekoliko žica zaista je vodilo od te mašine do poda. On se baci na jednu, zavrte se ludo oko nje, a onda napola pade, a napola kliznu niz nju.

Ljudi su se teturali ka njemu, odasvud. On opet podiže Stvar, prigrli je i jurnu napred. Noga - smeđa cipela, tamnoplava čarapa. Cik-cak, zaobišao ju je. Cik-cak oko još dve cipele, crne, sa crnim čarapama. Lepo se vidi da će se te dve sledećeg trenutka spotaći o onu prvu i da će taj ljud da padne...

Cak. Cik.

Još mnogo nogu, ali i ruku koje uzaludno posežu dole da ga uhvate. Masklin je bio mrlja brzine, vrdao je, uplitao svoju putanju između donova koji su ga mogli spljeskati.

Onda, samo slobodni pod. Ništa drugo.

Negde se oglasila sirena, oštrom notom koja je Masklinu zvučala kao duboko tuljenje dostojno strahopoštovanja.

"Beži kroz vrata", predloži Stvar.

"Ali dolaziće sve novi i novi ljudi", zašišta Masklin.

"Odlično. Mi ćemo napolje."

Masklin dolete do vrata upravo u trenutku kad su se otvarala. Procep od petnaestak centimetara: iza njega, još nogu.

Nije bilo vremena ni za kakvo razmišljanje. Masklin potrča po jednoj cipeli, doskoči na drugu stranu i odjuri.

"Kuda sad? Kuda sad?"

"Napolje."

"Na koju je to stranu?"

"Na svaku."

"Mnogo ti hvala!"

Duž celog hodnika otvarala su se vrata. Ljudi su izlazili. Problem nije bio

kako da ga ne uhvate - samo čovek izuzetno budne pažnje uspeo bi uopšte da vidi nouma koji juri punom brzinom - nego, jednostavno, kako da ga neko ne nagazi slučajno.

"Zašto ovde nema mišjih rupa? U svakoj građevini treba da postoje mišje rupe!" cvileo je Masklin.

Jedna čizma tresnu na dva-tri centimetra od njega. On podskoči.

Hodnik se punio ljudima. Još jedan alarm se oglasi.

"Zašto sve ovo ovoliko? Nije valjda zbog mene? Ne bi oni ovoliko paničili zbog samo jednog nouma!"

"Zbog Broda. Videli su Brod."

Jedna cipela umalo da dodeli Masklinu nagradu za najsavršenije spljeskanog nouma u Floridi. To je izbegao, ali je maltene naleteo na nju.

Za razliku od većine drugih cipela, ova je na sebi imala ime. Zvala se: Nežno plovi ulicom, sa pravom dušom gume, pat. reg. Čarapa iznad nje izgledala je kao da bi mogla biti Super-stil anti-odorka, zajemčeno osamdeset pet posto šaba-daba-dabilen. Najskuplja čarapa na svetu.

Masklin pogleda iznad toga. Iza velikih prostranstava plavih pantalona i iza dalekih oblaka džempera, bila je brada.

Bio je to Unuk Ričard 39.

Upravo kad pomisliš da niko ne vodi računa o noumima, Vaseljena se potrudi da dokaže da nije tako...

Masklin skoči iz mesta i uhvati se za Unukovu nogavicu. Sledećeg trenutka ta noga se pokrenula. Bilo je to najbezbednije mesto. Ljudi retko gaze po drugim ljudima.

Noga načini jedan korak i opet se spusti. Masklin je landarao napred i nazad, nastojeći da se uspne uz grubu tkaninu. Dva-tri centimetra dalje bio je šav i on uspe da ga dohvati; proštepano mesto davalo je bolji rukohvat.

Unuk Ričard 39 našao se u gužvi ljudi koji su svi žurili na istu stranu kao i

on. Sudario se sa nekoliko takvih; Masklin umalo ne pade od tih potresa. Pokušao je da se uhvati prstima nogu.

Svakim udarom Unukovih stopala o pod nastajao je novi potmulji zvuk.

Masklin stiže do džepa, pouzdanog nogostupa. Odatle pođe dalje. Jedna glomazna etiketa pomože mu da stigne do opasača. Masklin je u Radnji bio navikao na etikete, ali ova je bila baš velika čak i po velikoetiketskim merilima. Bila je pokrivena slovima i nitnama pribijena uz pantalone. Kao da je Unuk Ričard nekakva mašina.

"Grosberger Škrtson, prvo ime u farmerkama", pročita Masklin kocki. "Zatim svi ovi opisi koliko su dobre i crtež krava i drugih stvari. Šta misliš, zašto on želi toliko etiketa na sebi?"

"Možda bez njih ne bi znao koji je koji deo odeće", reče Stvar.

"Dobro rečeno. Verovatno bi natakario te cipele na glavu."

Grabeći džemper, Masklin se osvrte da još jednom pogleda etiketu na farmericama.

"Ovde piše da su ove dobile zlatnu medalju na izložbi u Čikagu 1910. godine", reče on. "Mogu reći da su baš trajne."

Ljudi su kuljali iz zgrade.

Bilo je mnogo lakše pentrati se po džemperu. Masklin se brzo popeo do ramena. Unuk Ričard imao je kosu znatne dužine, što je takođe pomoglo kad je došao čas za penjanje na rame.

Iznad unukove glave začas prolete okvir izlaznih vrata; zameni ga duboko plavetnilo neba.

"Još koliko, Stvari?" zašišta Masklin. Uho Unuka Ričarda bilo je samo dvadesetak centimetara daleko.

"Četrdeset tri sekunde."

Ljudski narod se izlivao na široki betonski prostor ispred zgrade. Neki su iznosili i pojedine naprave. Stalno su se sudarali, zato što su svi blenuli u

nebo.

Jedna grupa bila je okupljena oko nekog ljuda koji je izgledao veoma zabrinut.

"Šta se dešava, Stvari?" prošaputa Masklin.

"Ono ljudsko biće u sredini grupe je najvažnije od svih njih ovde. Došlo je da gleda lansiranje Šatla. Sada mu sva ostala ljudska bića govore: 'Ti moraš biti taj koji će dobrodošlicom pozdraviti Brod.'"

"Drsko, zaista. Nije to njihov Brod."

"Ali oni misle da dolazi da bi razgovarao s njima."

"Odakle im ta ideja?"

"Otud što misle da su najvažnija stvorenja na ovoj planeti."

"Ha!"

"Zapanjujuće, zar ne?" upita Stvar.

"Svako zna da je noumski narod važniji", reče Masklin. "Ili, bar... svaki noum to zna." Razmišljao je o ovome jedan trenutak, a onda odmahnuo glavom. "Znači, to je glavni čovek, a? Da li je on, kao, ekstra mudar, ili šta."

"Mislim da nije. Oni oko njega pokušavaju da mu objasne šta je planeta."

"Zar ne zna?"

"Mnogi ljudi ne znaju. Gospodin potpredsednik je jedan od takvih. 001010011000."

"Opet razgovaraš sa Brodom?"

"Da. Šest sekundi."

"Zaista dolazi..."

"Da."

10.

GRAVITACIJA: pojava koja nije dobro razjašnjena, ali to je ono zbog čega se male stvari, kao noumi, drže uz velike, kao što su planete. Ovo se

zbog NAUKE događa bez obzira na to da li ti je jasno ili nije. Iz toga proističe da se nauka dešava stalno.

Iz 'Naučne enciklopedije za radoznalog, mladog nouma'. Autor: Angalo De Šeširi

Angalo se osvrte.

"Gurderu, hajde."

Gurder se naslonio na busen. Borio se da dođe do daha.

"Ne vredi", zahripao je. "Šta ti pada na um? Ne možemo se boriti protiv ljudskih bića sami!"

"Imamo Piona. A ova sekira je prilično dobra."

"Aaaa, da, to će ih uplašiti. Kamena sekira. Kad bi ti imao dve, ja mislim da bi se ljudi predali odmah."

Angalo zamahnu njome nekoliko puta napred i nazad. Davala je prijatan osećaj.

"Mora se pokušati", reče on jednostavno. "Hajdemo, Pione. U šta si se zagledao? U neku gusku?"

Pion je ukočeno gledao u nebo.

"Ima tamo gore neka tačka", reče Gurder, čkiljeći.

"Verovatno ptica", reče Angalo.

"Ne liči na pticu."

"Onda je avion."

"Ne liči na avion."

Sad su sva trojica zurila gore. Njihova lica, nebu okrenuta, činila su trougao.

Gore je bila neka crna tačkica.

"Ne pomišljate, valjda, da je uspeo?" upita Angalo, dvoumeći se.

Tačka se pretvorila u crni kružić.

"Ali ne kreće se", reče Gurder.

"Ili se bar ne kreće u stranu", reče Angalo, govoreći i sad veoma sporo.

"Više se, kao, spušta."

Tamni kružić pretvorio se u tamni krug, sa nekim nagoveštajem dima ili vodene pare na ivicama.

"Možda su to neke vremenske prilike", reče Angalo. "Znate. Floridijansko ekstra-specijal vreme?"

"A, da! Jedno jedino zrno grada, je li? To ti je Brod! Dolazi po nas!"

To gore je bilo, sada, mnogo veće, pa ipak... veoma udaljeno.

"Ako se spusti po nas, ali samo malo pored nas, neću imati ništa protiv", reče Gurder drhtavo. "Ne bi mi smetalo da malo prošetam do njega."

"Daaaa", reče Angalo, počinjući da izgleda očajno. "Ne bi se reklo da baš dolazi po nas, nego, pre..."

"...da pada", reče Gurder.

On pogleda Angala.

"Da bežimo?" upita.

"Svakako vredi pokušati", reče Angalo.

"Na koju stranu?"

"Za Pionom, važi? On je počeo da beži još pre nekog vremena."

Masklin bi prvi priznao da se slabo razume u prevozna sredstva, ali ipak je znao da sva vozila imaju nekakvu prednju stranu, koja je napred, i zadnju, koja nije napred. Suština vožnje je u tome da prednji kraj odlazi tamo gde zadnji nije.

Ovo što je padalo s neba bilo je disk - samo gornja strana spojena sa donjom. Imalo je i ivice uokolo. Nije stvaralo nikakvu buku, ali su ljudi ipak bili, činilo se, beskrajno očarani.

"To je to?" upita on.

"Da."

"Aha."

Onda kao da stvari dospeše u žižu.

Brod nije bio 'veliki'. Bila mu je potrebna nova reč. Nije se spuštao kroz razređene pramenove oblaka u visinama, nego ih je naprosto razgrtao. Tek što pomisliš da si ocenio njegovu ogromnost, neki drugi oblačići kliznu u stranu i čitava perspektiva se odmakne unazad. Mora postojati posebna reč za nešto toliko veliko.

"Da li će se srušiti?" šapnu on.

"Spustiću ga na onu ravniciu gde je žbunje", reče Stvar. "Ne želim da uplašim ljude."

"Beži!"

"A šta, inače, ovo radim?"

"Pa, ono je i sad tačno iznad nas!"

"Bežim! Bežim! Ne mogu brže!"

Senka pade preko trojice nouma u trku.

"Toliki put, sve do Floridije, da bi te na kraju zgnječio tvoj sopstveni Brod", ječao je Angalo. "Nikad nisi stvarno verovao, a? E, sad ćeš tvrdo da poveruješ!"

Senka je postajala dublja. Videli su je kako leti po tlu, ispred njih - siva na rubovima, ali postupno sve crnja, do crnine noći. Njihova sopstvena, privatna noć.

"Naši su još i sad negde tamo", reče Masklin.

"Ah", reče Stvar. "Zaboravih."

"Ne smeš takve stvari zaboravljati!"

"Imao sam mnogo posla u poslednje vreme. Ne mogu ni ja da mislim na sve. Mogu na gotovo sve."

"Pa, dobro, nemoj nikog da zgnječiš!"

"Zaustaviću ga pre nego što se spusti. Ne brini."

Ljudi su pričali svi uglas. Neki su trčali prema Brodu koji se spuštao. Neki su bežali od njega.

Masklin se odvaži da pogleda lice Unuka Ričarda. Ono je gledalo Brod sa nekim čudnim, zanimljivim izrazom.

Masklin je zurio, a velike oči polako su se okrenule u stranu. Okrete se i glava. Unuk Ričard pogleda dole, u nouma na svom ramenu.

Tako ga je, po drugi put, to ljudsko biće videlo. Ali ovog puta Masklin nije imao kuda da beži.

Masklin kucnu po poklopcu Stvari.

"Možeš li da usporiš moj glas?" upita on brzo. Na ljudskom licu se nakupljao izraz zaprepašćenja.

"Kako to misliš?"

"Mislim da samo ponavljaš moje reči, ali usporeno. I pojačano. Da bi ovo... da bi on razumeo?"

"Želiš da komuniciraš? Sa čovekom?"

"Da!" Možeš li?"

"Savetujem da to nikako ne pokušavaš! Moglo bi da bude veoma opasno!"

Masklin steže pesnice. "U poređenju sa čim, Stvari? Opasno u poređenju sa čim? Koliko opasnije od nekomuniciranja, Stvari? Učini to! Sad, odmah! Vidim da se njegova ruka već pokrenula! Učini to!" On pruži kocku do samog uha Unuka Ričarda.

Stvar počne govoriti dubokim, sporim tonovima čovečjeg govora.

Činilo se da to traje dugo.

Izraz na ljudskom licu se ukoči.

"Šta si rek'o? Šta si rek'o?" upita Masklin.

"Kazao sam: ako ti učini išta nažao, eksplodiraću i razneću mu glavu na komade", reče Stvar.

"Nisi valjda!"

"Jesam."

"Ti to nazivaš komunikacijom?"

"I to veoma delotvornom."

"Ali užasno je kazati nešto tako! Uostalom... nikad mi nisi rekao da imaš sposobnost da eksplodiraš!"

"Nemam. Ali on to ne zna. On je, ipak, samo ljudsko stvorenje", reče Stvar.

Brod je usporio pad i doplovio nisko nad ravnicu pokrivenu sitnim žbunjem, tako da se sastavio sa svojom senkom. Kula sa koje je Šatl nedavno lansiran izgledala je sada, pored Broda, kao igla zabodena blizu veoma velikog crnog tanjira.

"Spustio si ga na zemlju! A rekao si da nećeš!" reče Masklin.

"Nije na zemlji. Plovi malo iznad zemlje."

"Meni izgleda kao da leži na tlu!"

"Plovi malo iznad zemlje", ponovi Stvar strpljivo.

Unuk Ričard je gledao, niz sopstveni nos, Masklina. Izgledao je zbunjen.

"Plovi - pomoću čega?" zapita Masklin.

Stvar mu reče.

"Anti? Kom Anti? Ko je taj? Neki naš rođak Ante na Brodu?"

"Ne Ante. Antigraivacija."

"Ali nema ni plamena, ni dima!"

"Plamen i dim nisu esencijalni."

Vozila su vrišteći jurila ka masivu Broda.

"Hm. Tačno na kojoj visini iznad tla si ga zadržao?" zapita Masklin.

Činilo se da je deset centimetara adekvatna altituda..."

Angalo je ležao, lica pritisnuta u peskovito tle.

Zgranut što je još živ. Ili što, ako je mrtav, još može da misli. Možda jeste mrtav, možda je ovo ono gde odeš posle.

Prilično je ličilo na ono gde je bio pre.

Dakle, da vidimo. Maločas je gledao gore, u veliku stvar koja je padala iz neba, pravo njemu na glavu, onda se bacio na tle, očekujući da sledećeg trenu postane malena masna mrlja u ooo-GROM-noj rupi.

Ne, po svemu sudeći nije poginuo. Zapamtio bi tako važan događaj.

"Gurderu?" pokuša on.

"Jesi ti?" upita Gurderov glas.

"Nadam se da jesam. Pione?"

"Pion!" reče Pion, negde u tami.

Angalo se pridiže na šake i kolena.

"Ima li iko predstavu o tome gde smo?" upita on.

"U Brodu?" predloži Gurder.

"Ne bih rekao", reče Gurder. "Tu je nekakva zemlja, pa trava i tako to."

"Pa, onda, gde je taj Brod otišao? I zašto je takva pomrčina?"

Angalo otrese prašinu sa kaputa. "Nemam pojma. Možda... možda nas je promašio. Možda smo bili onesvešćeni, pa je sada noć?"

"Vidim malo svetla, u krug, na celom obzorju", reče Gurder. "To nije u redu, a? Noć ne bio trebalo tako da izgleda."

Angalo počne gledati uokolo. Zaista, u daljini je postojala jedna crta svetlosti. Osim toga, čuo se i neki neobičan zvuk, tako tih da si ga mogao ne primetiti, ali kad ga primetiš, činilo ti se da je njime prožet ceo svet.

On ustade da bolje pogleda.

Slabi, tupi udar.

"Ajoj!"

Angalo diže ruku da se protrlja po glavi. Dotače metal. Onda čučnu i odvaži se da malo okrene glavu, da bi video u šta je to udario.

Proveo je izvesno vreme veoma zadubljen u misli.

Najzad reče: "Gurderu, ovo će ti biti zapanjujuće teško da poveruješ..."

"Ovog puta", reče Masklin Stvari, "imaš da prevedeš egzaktno, jesi li čuo? Bez zastrašivanja!"

Ljudi su opkolili Brod. Zapravo, to su pokušali, ali za opkoljavanje nečeg tako velikog bilo bi potrebno strašno mnogo ljudi. Zato su ga opkolili samo tu i tamo.

Stizalo je još kamiona. Neki od njih drečali su sirenama. Unuk Ričard je ostao da stoji sam, nervozno gledajući sopstveno rame.

"Uostalom, mi njemu nešto i dugujemo", reče Masklin. "Upotrebili smo njegov satelit. Krali smo stvari."

"Govorio si da hoćeš sve da uradiš samostalno. Bez pomoći ljudi, rekao si."

"Sad je drugo. Postoji Brod", reče Masklin. "Mi smo ga napravili. Više ne prosimo."

"Mogu li ukazati na to da ti sediš na njegovom ramenu, a ne on na tvom", reče Stvar.

"Ostavi sad to", reče Masklin. "Kaži mu - ne, zamoli ga da pođe pešice prema Brodu. Reci 'molim'. I reci da ne želimo da bilo ko nastrada. Pa ni ja", dodade on.

Odgovor Unuka Ričarda trajao je, činilo se, dugo. Ali on poče hodati ka gomili ljudi pored Broda.

"Šta je rekao?" upita Masklin, čvrsto se držeći za džemper.

"Ne mogu da verujem", reče Stvar.

"Ne veruje mi?"

"Rekao je: njegov deda je uvek pominjao mali narod, ali on u to nije poverovao nijednog trenutka, dosad. Rekao je: jesi li ti kao oni u staroj Radnji?"

Masklinova usta padoše u otvoren položaj. Unuk Ričard ga je gledao netremice.

"Kaži mu - da", graknu Masklin.

"Vrlo dobro. Ali ne mislim da će to biti dobro."

Stvar poče da bubnja potmulo. Unuk Ričard se oglasi tutnjavom odgovora.

"Kaže da je njegov deda pričao šale o malom narodu u Radnji", reče Stvar. "Deda je govorio da mu ti malecki donose sreću."

Masklin oseti u stomaku ono grozno osećanje koje je značilo da se svet još jednom menja, baš kad je on pomislio da ga shvata.

"Da li je njegov deda ikad video ijednog nouma?" upita on.

"Kaže da nije, ali da su deda i dedin brat, kad je Radnja tek osnovana, ostajali do kasno u noć u kancelariji da rade i da su tad čuli izvesne zvuke u zidovima i govorili jedan drugome da je to mali narod nastanjen u njihovoj robnoj kući. Bila im je to nekakva šala. Kaže: kad je bio mali, deda mu je govorio da ta mala stvorenja izlaze noću i zabavljaju se igračkama."

"Noumi-radnjaši to nikada nisu činili!" reče Masklin.

"Ja ne tvrdim da su priče bile istinite."

Brod je sad bio mnogo bliže. Na njemu se nisu primećivala nikakva vrata, niti prozori. Bio je bez crta, kao jaje.

Masklinov um bio je u previranju. On je oduvek verovao da su ljudi prilično inteligentni. Jer, ipak, postoje noumi, koji su veoma inteligentni. Pacovi su itekako inteligentni. Lisice su takođe inteligentne, do neke mere. Trebalo bi da ima dovoljno inteligencije na svetu, inteligencije koja u talasima pljuska tamo i amo i razliva se - dovoljno da i ljudi dobiju izvesnu količinu.

Ali ovo, sad, bilo je više od inteligencije.

Setio se knjige zvane 'Guli Verina putovanja'. Ona je za noume bila veliko iznenađenje. Nikad nije postojalo ostrvo malog naroda; Masklin je u to bio siguran. Bila je to jedna, jedna, jedna izmišljena stvar. Mnogo je takvih knjiga bilo u Radnji. Stvorile su noumima more problema. Iz nekog razloga, ljudskim bićima bile su potrebne neistine.

Ljudi nikada nisu zaista verovali da mi postojimo, pomisli on; ali želeli su da veruju da postojimo.

"Kaži mu", reče on, "kaži mu da moram ući u Brod."

Unuk Ričard počeo da šapuće. Bilo je to kao da slušaš oluju.

"Kaže da ima suviše ljudi."

"Zašto su ljudi oko Broda?" upita Masklin začuđeno. "Zašto se ne plaše?"

Odgovor Unuka Ričarda: nova oluja.

"Kaže da oni misle da su neka stvorenja sa drugog sveta došla da razgovaraju sa njima."

"Zašto?"

"Ne znam", reče Stvar. "Možda ne žele biti sami."

"Ali unutra nema nikog! To je naš Brod..." počeo Masklin.

Prolomio se oštar pisak. Gomila počeo pritiskati ruke na uši.

Na mračnoj površini Broda pojavile se svetlosti. Žmirkale su po celom brodskom koritu, stvarajući obrasce koji su jurili na razne strane, vraćali se, nestajali. Zatim, novi 'jauk', kao kad mikrofoni nisu dobro namešteni.

"Unutra stvarno nema nikog, a?" upita Masklin. "Nije neki noum ostao u hibernaciji, ili tako nešto?"

Visoko na Brodu otvorila se četvrtasta rupa. Začulo se nešto kao hujanje, a onda zrak crvene svetlosti zablista odatle i zapali žbunje na jednom mestu, nekoliko stotina metara daleko.

Narod počeo da beži.

Brod se digao nekoliko metara, ljuljajući se opasno. Onda je kliznuo malo u stranu. Zatim jurnuo uvis tako brzo da se jedva mogao pogledom pratiti; pa stao, u trenu, visoko iznad gomile; prevrnuo se. Onda se počeo kotrljati na svojoj ivici.

Doplovio je nazad i spustio se na zemlju, manje-više. Naime, jednom stranom, dok je druga ostala u vazduhu, oslonjena na ništa.

Brod progovori, veoma glasno.

Ljudima je to moralo zvučati kao munjeviti, veoma visoki cvrkut.

Reči su zapravo glasile: "Pardon! Pardon! Da nije ovo mikrofona, a? Ne uspevam da nađem dugme za otvaranje vrata... aj' da probamo sad ovo..."

Otvori se još jedna kvadratna rupa. Iz nje se prosu poplava blistave, plave svetlosti.

Glas opet prasnu preko ravnice.

"Eto ga!" Onda, izobličeno 'tup-tup' kao kad neko nije siguran da mu mikrofona radi, pa probe radi kucka prstom po njemu. "Maskline, jesi li tamo negde?"

"To je Angalo!" reče Masklin. "Niko drugi ne vozi tako! Stvari, reci Unuku Ričardu da se ja moram ukrcati u Brod! Molim lepo!"

Ljudski stvor klimnu glavom.

Ljudi su se vrzmali oko podnožja Broda. Vrata su bila iznad njihovog dohvata. Unuk Ričard se počeo gurati kroz gomilu; na njegovom ramenu, Masklin se krajnje ozbiljno trudio da ne padne.

Još jedna divovska mikrofona iz Broda.

"Tja", prolomi se Angalov divovski pojačan glas, očito upućen nekom drugom. "Nisam siguran za ovaj prekidač, ali moglo bi da bude... Dabome da ću ga pritisnuti, zašto ne bih? Odmah je do ovog za vrata, znači mora biti da je bezbedno. E, vidi, ajde da ti ćutiš..."

Srebrna rampa se odmota iz brodskih vrata. Činilo se da je dovoljno velika

i za čoveka.

"Je l' vidiš? Je l' vidiš?" reče, likujući, Angalov glas.

"Stvari, možeš li razgovarati sa Angalom?" upita Masklin. "Da mu kažeš da sam ja ovde i da pokušavam da uđem u Brod?"

"Ne mogu. Izgleda da on nasumce pritiska dugmad. Treba se nadati da neće pritisnuti pogrešnu."

"Pa, ja sam mislio da ti možeš govoriti Brodu šta da radi!" reče Masklin.

Stvar uspe da zazvuči šokirano. "Ne mogu kad je noum u njemu", reče. "Ne mogu mu narediti da ne čini ono što mu neki noum kaže. U tome se sastoji status mašine."

Unuk Ričard se probijao kroz gomilu ljudi koja je vikala i gurala se. Bio je to težak posao.

Masklin uzdahnu.

"Zamoli Unuka Ričarda da me spusti na zemlju", reče on. Onda dodade: "I zahvali mu se. Reci mu... da bi bilo lepo da smo mogli popričati malo više."

Stvar prevede.

Unuk Ričard je izgledao iznenađen. Stvar progovori još jednom. On tada posegnu rukom ka Masklinu.

Da je morao napraviti listu jezivih trenutaka, Masklin bi stavio ovaj na vrh. Imao je on i suočenja sa lisicama, učestvovao je u upravljanju kamionom, leteo je na gusci - ali ništa od toga nije bilo ni upola tako nezgodno kao ovo, kad dozvoliš ljudskom stvoru da te, bukvalno, dodirne. Divovski prsti sa brazdama raspoređenim u obliku vrtloga raširiše se i prodoše sa obe strane njegovog struka. Masklin zaklopi oči.

Angalov glas, ogromno silovit, reče: "Maskline? Maskline? Ako ti se nešto loše desilo, sad će biti frke."

Prsti Unuka Ričarda stegoše Masklina, ali samo ovlaš, kao da čovek želi da ponese nešto veoma lomljivo. Masklin oseti lagano spuštanje ka tlu. Otvori

oči. Oko njega: šuma ljudskih nogu.

On diže pogled ka ogromnom licu Unuka Ričarda. Nastojeći da mu glas bude što dublji i sporiji, izgovori jedinu reč koju je noum uputio neposredno ljudskom biću, a ljudsko biće razumelo, u poslednjih pet hiljada godina.

"Zbogom."

Onda potrča kroz lavirint nogu.

Pri dnu rampe stajalo je nekoliko ljudi sa čizmama i pantalonama službenog izgleda. Masklin vrdnu oko njih i pojuri uz nagib.

Ispred njega je, kroz otvorena hermetička vrata, blistalo plavo svetlo. Trčeći, Masklin ugleda dve tačke kako se pojavljuju na donjem rubu ulaza.

Rampa je bila dugačka. Masklin nije spavao već satima. Sada je pomislio da je trebalo da spava na onom krevetiću koji su mu ljudi namestili kad su ga proučavali; izgledao je baš udoban.

Najednom su njegove noge želele samo jedno: da dođu do nečeg bliskog i da legnu.

Teturajući se, Masklin iziđe na vrh rampe, a tačke postadoše glave Gurdera i Piona. Oni pružiše ruke i uvukoše ga u Brod.

Masklin se okrete i pogleda dole, ka masi ljudskih lica. Nikada ranije nije gledao ljude sa takve visine.

Oni ga verovatno nisu ni videli. Čekaju male, zelene ljude, pomisli on.

"Je l' ti dobro?" upita Gurder tonom hitnosti. "Jesu ti nešto uradili?"

"Dobro mi je, dobro mi je", progundā Masklin. "Niko mi nije uradio ništa nažao."

"Izgledaš strava loše."

"Trebalo je da razgovaramo sa njima, Gurdere", reče Masklin. "Mi smo njima potrebni."

"Siguran si da ti nije ništa?" upita Gurder, zureći brižno u njega.

Masklinu se činilo da mu je glava puna vate. "Pamtiš da si verovao u

Arnolda Brosa (osn. 1905)?" uspe on da izusti.

"Da", reče Gurder.

Masklin mu uputi ludački, likujućí osmeh.

"E, pa, verovao je i on u tebe! Šta kažeš na to?"

Onda se Masklin složi u horizontalu, veoma blago.

11.

BROD: mašina pomoću koje su noumi otišli sa Zemlje. O njoj još ne znamo sve, ali pošto su je noumi sami napravili koristeći NAUKU, saznaćemo.

Iz 'Naučne enciklopedije za radoznalog, mladog nouma'. Autor: Angalo De Šeširi

Rampa se namotavala i uvukla u Brod. Vrata su se zatvorila. Brod se digao u vazduh i zaustavio visoko iznad zgrada.

Ostao je tamo. Sunce je zašlo.

Ljudi su, dole, usmeravali raznobojna svetla ka njemu, svirkali su mu kojekakve melodije, onda su mu naprosto dovikivali poruke na svim jezicima poznatim čovečanstvu.

Brod kao da ih nije uopšte primećivao.

Masklin se probudi.

Krevet na kome je ležao bio je vrlo neudoban. Sav mekan. Masklin nije voleo da leži na bilo čemu što je mekše od zemlje. Radnjaši su bili skloni spavanju na raznim gizdavim komadima tepiha, a Masklin na komadu drveta. Pokrivao se krpom i smatrao da je i to raskoš.

Sad se pridiže u sedeći položaj i osmotri prostoriju. Bila je većim delom

prazna. U njoj su bili samo postelja, sto i stolica.

Sto i stolica.

Noumi su u robnoj kući pravili za sebe nameštaj od kutija za šibice i od drvenih kalemova za konac; a noumi izvan Radnje nisu znali ni šta je nameštaj.

Ovo ovde je izgledalo manje-više kao ljudski nameštaj, ali noumskih razmera.

Masklin ustade i pođe bosim nogama preko metalnog poda, do vrata. Noumske veličine. Vrata koja su napravili noumi, za noume.

Vodila su u hodnik, u kome je bilo mnogo drugih vrata. Hodnik je davao osećanje starine. Nije bio prljav, a ni prašnjav. Samo je ostavljao utisak nečeg što je već vrlo, vrlo dugo vremena potpuno čisto.

Jedna stvar pođe ka Masklinu, sa zvukom mačjeg pređenja. Bila je to nekakva crna kutijica, donekle slična Stvari; međutim, imala je na sebi dve male 'gusenice' na kojima se kretala. Ispred sebe gurala je malu rotacionu četku koja je prikupljala prašinu i ubacivala je u jedan prorez. Naime, to bi radila, kad bi ikakve prašine bilo. Masklin se zapita koliko puta je ova stvar vredno počistila hodnik, čekajući da se noumi vrate...

Tupnula je o njegovu nogu, oglasila se reskim 'Bip-biiip!' i žurno pošla u suprotnom smeru. Masklin krenu za njom.

Posle nekog vremena prođe pored još jedne takve stvari. Ova je išla po tavanici; čistila ju je i uz put tiho škljocala.

On zađe za jedan ugao i umalo ne nalete na Gurdera.

"Ustao si!"

"Eto", reče Masklin. "Hm. Mi smo u Brodu, a?"

"Da ne poveruješ...!" počeo Gurder. Izgledao je pomalo izbezumljeno, a kosa mu je stršala na sve strane.

"Jasno, jasno", reče Masklin smirujućim tonom.

"Ali, čuj, ima toliko... pa ono veliko... i ima ogromna... a da ne poveruješ koliko je širok onaj... a koja tek količina..." Gurderov glas utihnu. On je izgledao kao noum koji mora da nauči mnogo novih reči da bi mogao opisati izvesne stvari.

"Preveliko je!" izbrblja on i dočepa Masklina za mišicu ruke. "Idemo", reče i povede ga hodnikom, napola trčeći.

"Kako ste ušli?" upita Masklin, trudeći se da održi korak.

"Bilo je zapanjujuće! Angalo je dirnuo nešto kao panel, a to se samo kao pomaklo u stranu i pojavio se kao lift, a onda smo bili u velikoj, kao, sobi sa sedištem i Angalo je seo, a svetlosti su se upalile svuda i on je počeo da pritiska dugmad i pomera stvari!"

"Pa, zar nisi pokušao da ga sprečiš?"

Gurder prevrte očima. "Znaš kakav je Angalo kad je reč o mašinama", reče. "Ali sada Stvar pokušava da ga urazumi. Inače bismo se već sudarali sa zvezdama", dodade on potišteno.

Zatim povede Masklina kroz neki zasvođeni prolaz u...

Pa, to je morala biti prostorija. Jer bila je unutar Broda. Baš dobro što to znam, pomisli Masklin, inače bih verovao da je ovo Spoljašnjost. Prostorija se prostirala... u daljine; kao celo Odeljenje u Radnji.

Zidovi su bili pokriveni ogromnim ekranima i instrument-tablama složenog izgleda. Glavnina toga bila je ugašena. Tmurne senke pružale su se na sve strane; samo se u središtu dvorane videla barica svetlosti.

Svetlost je padala na Angala, gotovo izgubljenog u mekanoj fotelji. Stvar je bila ispred njega, na kosoj, metalnoj ploči sa nebrojenim prekidačima. Odmah se videlo da se raspravlja sa Stvari; kad Masklin priđe, Angalo ga besno pogleda i reče: "Ova ovde neće da radi ono što joj kažem!"

Stvar je izgledala najmanja, najcrnija i najkockastija što je mogla biti.

"On hoće da vozi Brod", reče Stvar.

"Ti si mašina! Moraš raditi ono što ti se kaže!" odseče Angalo.

"Ja sam inteligentna mašina i ne želim da završim vrlo kao pljosnata, na dnu neke vrlo duboke rupe", odvrati Stvar. "Još ti ne možeš pilotirati Brodom."

"Otkud znaš? Ne daš mi da pokušam! Terao sam kamion. Tačno? Nisam ja bio kriv što nam je toliko drveća i bandera istrčavalo na put", nastavi on, bacivši na trenutak pogled Masklinu u oči.

"Ja bih očekivao da je Brod teži za upravljanje", reče Masklin diplomatski.

"Ali ja neprestano učim o njemu", uzvratu Angalo. "Lako je. Na svakom dugmetu je po jedna sličica. Vidi..."

On pritisnu jedno.

Jedan od velikih ekrana se upali i pokaza mase ljudi ispred Broda.

"Čekaju tamo, već neizmerno dugo", reče Gurder.

"Šta li hoće?" upita Angalo.

"Pojma nemam", odvrati Gurder. "Ko zna šta ljudi hoće?"

Masklin je zurio u more ljudi ispod Broda.

"Svašta su probali", reče Angalo. "Sevajuća svetla, muziku i tako dalje. Stvar kaže da zovu i preko radija."

"A ti nisi pokušao da im odgovoriš?" upita Masklin.

"Nisam. Nemam šta da im kažem", reče Angalo. Onda kucnu po Stvari zglavcima prstiju. "Dobro, pametnjakoviću - ako neću ja voziti, ko će?"

"Ja."

"Kako?"

"Ima jedno udubljenje pored sedišta."

"Vidim ga. Iste je veličine kao ti."

"Stavi me u njega."

Angalo slegnu ramenima i dohvati Stvar. Ona glatko kliznu u pod. Sad se

videla još samo njena gornja površina.

"Čuj, hm", reče Angalo, "zar ne mogu i ja nešto da radim? Da uključujem brisače vetrobrana ili tako nešto? Osećao bih se kao krembil ako bih samo ovako sedeo ovde."

Stvar kao da ga nije čula. Nekoliko trenutaka njene svetle tačkice su se palile i gasile, kao da se udobno smeštala na neki svoj mehanički način. Onda reče, glasom mnogo dubljim nego ikad ranije: "E, TAKO."

Svetlosti se upališe po celom Brodu. Širile su se od Stvari kao plima; paneli su se uključivali kao mala neba puna zvezda, velika svetla na plafonu počinjala su da žmirkaju i da se pale, u daljini su se čuli udari i zujanja elektriciteta koji se budio, vazduh zamirisa kao posle grmljavine.

"Kao Božićni vašar u Radnji", reče Gurder.

"SVI SISTEMI OPERATIVNI", grunu glas Stvari. "IMENUJTE NAŠE ODREDIŠTE."

"Šta?" upita Masklin. "I ne dernjaj se."

"Kuda hoćemo?" upita Stvar. "Moraš reći kako se zove ono gde idemo."

"Pa, već ima ime. Zove se kamenolom, zar ne?" upita Masklin.

"Gde je?" upita Stvar.

"Nalazi se..." Masklin neodređeno mahnu rukom. "A-hem, tamo, onamo."

"Na koju stranu da krenem?"

"Otkud znam? Koliko strana postoji?"

"Stvari, kažeš li ti nama da ne umeš da se vratiš do Kamenoloma?" upita Gurder.

"Tačno."

"Izgubili smo se?"

"Nismo. Znam tačno na kojoj smo planeti", reče Stvar.

"Nije moguće da smo izgubljeni", reče Gurder. "Ovde smo. Znamo gde smo. Samo ne znamo gde nismo."

"Zar ne možeš naći Kamenolom ako se popnemo dovoljno visoko?" upita Angalo. "Trebalo bi da budeš u stanju da ga vidiš, sa dovoljne visine."

"Vrlo dobro."

"Mogu li ja to?" upita Angalo. "Molim te?"

"Pritisni levom nogom pedalu i povuci zelenu polugu, ako je tako", reče Stvar.

Nije nastupila buka, nego pre neka promena u tipu tišine. Masklinu se učinilo da je na trenutak postao malo teži, ali taj osećaj začas prođe.

Slika na ekranu postade manja.

"Eto šta je za mene pristojno letenje", reče Angalo srećno. "Bez buke i bez onog glupavog mlataranja krilima."

"Kad smo već kod toga, gde je Pion?" upita Masklin.

"Odsmucao se negde", reče Gurder. "Mislim da je hteo da nađe nešto za jelo."

"U mašini gde nijednog nouma nije bilo već petnaest hiljada godina?" upita Masklin.

Gurder slegnu ramenima. "Pa, dobro, možda je ostalo nešto u dubini nekog ormana, negde", reče on. "Nego, da ja nešto popričam s tobom, Maskline?"

"Važi."

Gurder priđe bliže; preko ramena baci pogled ka Angalu koji je praktično ležao u pilotskoj fotelji, sa izrazom snenog zadovoljstva na licu.

Gurder progovori mnogo tiše.

"Ne bi trebalo ovo da radimo", reče on. "Znam da je strašno reći nešto ovako, posle svega što smo pregrmeli. Ali ovo nije samo naš Brod. On pripada svim noumima, svuda."

Kao da mu je laknulo kad je video da Masklin klima glavom.

"Pre godinu dana nisi verovao ni da postoje ikakvi drugi noumi, igde", reče Masklin.

Gurder je izgledao postideno. "Tja. To je bilo tad. Ovo je sad. Ja više ni ne znam u šta verujem, osim što verujem da verovatno postoje hiljade nouma za koje ne znamo. Moguće je da čak postoje noumi u nekim drugim robnim kućama! Mi smo samo oni srećnici koji su imali Stvar. Znači, ako odemo sa Brodom, za ostale noume neće biti nikakve nade."

"Znam, znam", reče Masklin ojađeno. "Ali šta sad činiti? Brod je potreban nama, ovoga trenutka. Kako uopšte naći te druge?"

"Pa, imamo Brod!" reče Gurder.

Masklin mahnu rukom ka ekranu, na kome se predeo širio i ujedno postajao maglovit.

"Bila bi potrebna cela večnost da pronadeš noume tamo dole. Ne bi uspeo ni uz pomoć Broda. Moralo bi se sići na zemlju. Noumi se kriju! Vi radnjaši niste znali za moj narod, a živeli smo nekoliko kilometara daleko od vas. Pionov narod nikad ne bismo našli da se nije umešala slučajnost. Osim toga..." - nije mogao odoljeti da ne čuše Gurdera blago - "...postoji i jedan veći problem. Znaš kakvi smo mi, noumi. Oni drugi noumi verovatno ne bi verovali u Brod."

Odmah je zažalio što je to rekao. Gurder je izgledao nesrećniji nego ikad ranije.

"To je istina", reče Iguman. "Ni ja ne bih. Nisam siguran da i sad, baš, verujem u Brod, iako sam u njemu."

"Možda možemo, kad nađemo neko mesto gde ćemo se nastaniti, da pošaljemo brod nazad, da pokupi sve druge noume koje možemo naći", odvaži se Masklin. "Siguran sam da bi Angalo uživao u tome."

Gurderova ramena počеше da se tresu. U prvi mah, Masklin je mislio da je to smeh, a onda vide suze kako se kotrljaju po Igumanovom licu.

"Hm", reče on, ne znajući šta bi drugo.

Gurder se okrete od njega. "Izvini", reče. "Eto, naprosto je suviše..."

menjanja. Zašto stvari ne mogu bar pet minuta ostati iste? Kad god ovladam nekom idejom, ona se iznenada pretvori u nešto drugo, a ja u budalu! Ja samo želim nešto stvarno, u šta bih verovao! Čega ima lošeg u toj želji?"

"Mislim da naprosto moraš imati fleksibilan um", reče Masklin. Još dok ih je izgovarao, znao je da te reči verovatno neće mnogo pomoći Gurderu.

"Fleksibilan? Fleksibilan, a? Moj um je već toliko fleksibilan da mogu da ga izvučem kroz uši i vežem ispod brade!" skresa Gurder. "Ali ni to mi nije mnogo pomoglo, samo da ti kažem! Bolje bih prošao da sam sve vreme ostao pri onoj veri kojoj su me naučili kad sam bio mlad! U tom slučaju činio bih samo jednu grešku! Ovako činim sve nove i nove greške, bez prestanka!"

On ode niz jedan od hodnika, treskajući nogama.

Masklin je gledao njegov odlazak. Poželeo je, ne prvi put, da može u nešto da veruje onako veoma kao Gurder nekada, pa da se može tom nečemu požaliti na svoje životne nevolje. Poželeo je da se vrati - da, čak i u jazbinu. Nije bilo naročito loše, osim što je narod trpeo hladnoću i išao mokat i bio proždiran. Ali zato je on bio sa Grimom. Bili bi nahlađeni i mokri i proždirani zajedno. On ne bi bio ovoliko usamljen...

Nešto se pomače pokraj njega. Pokaza se da je to Pion, sa poslužavnikom na kome je bilo... neko voće, zaključio Masklin. On ostavi usamljenost po strani, na trenutak, i uvide da je glad samo čekala pogodnu priliku da se ispolji. Voće tog oblika i takve boje nikad nije video.

On uze jednu krišku sa ponuđenog poslužavnika. Ukus je bio kao orahasti limun.

"Dobro se očuvalo, imajući u vidu okolnosti", reče on slabim glasom. "Gde si ga našao?"

Pokazalo se da je voće došlo iz jedne mašine u obližnjem hodniku. Izgledala je prilično jednostavna. Na njoj su bile stotine sličica raznih vrsta hrane. Ako pritisneš jednu, začuje se kratkotrajno brujanje, a onda ta hrana

padne na poslužavnik ispred tebe, koji leži u jednom udubljenju. Masklin nasumce pokuša sa nekoliko slika i dobi nekoliko vrsta voća, nešto škriputavo-površasto i jedno parče mesa čiji je ukus bio prilično nalik na dimljenog lososa.

"Pitam se kako to postiže?" upita on glasno.

Glas iz zida pored njega reče: "Da li bi razumeo ako bih ti pričao o molekularnom dekomponovanju i rekonponovanju baziranom na širokom asortimanu sirovina?"

"Ne bih", reče Masklin iskreno.

"U tom slučaju, sve ovo radi Nauka."

"Aha. Eto nečeg što je u redu. To ti govoriš, Stvari, a?"

"Da."

Grickajući riblje meso, Masklin se vrati u kontrolnu dvoranu i ponudi hranu Angalu. Na velikom ekranu videli su se samo oblaci.

"Kroz ovo nećeš videti Kamenolom", reče on.

Angalo povuče jednu od poluga još malo ka sebi. Opet se, na trenutak, oseti ono malo povećanje težine.

Zagledaše se u ekran.

"Aaaa-uh", reče Angalo.

"Ovo izgleda poznato", reče Masklin. Potapša se po odeći i nađe presavijenu i izgužvanu mapu koju su doneli još iz Radnje.

Raširi je i počeo prelaziti pogledom sa nje na ekran i nazad.

Na ekranu se video disk, sastavljen pretežno od raznih preliva plave boje i pramenja oblaka.

"Ima li iko ideju šta je ovo?" upita Angalo.

"Ne, ali znam kako se zovu neki delovi", reče Masklin. Ono debelo gore, a tanko dole zove se Južna Amerika. Pogledajte, izgleda baš isto kao na mapi. Samo, trebalo bi da budu napisane reči 'Južna Amerika' preko sredine."

"Pa ipak se Kamenolom ne vidi ni sad", reče Angalo.

Masklin se zagleda u sliku ispred sebe. Južna Amerika. Grima je govorila o Južnoj Americi, zar ne? Tamo žabe žive u cveću. Rekla je: kad jednom saznaš o stvarima kao što su žabice u cveću, nisi više ista osoba.

Počinjao je da uviđa smisao toga.

"Ostavimo sad Kamenolom", reče on. "Kamenolom može da pričeka."

"Trebalo bi stići do njega što je moguće pre, za dobro svih nas", reče Stvar.

Masklin je neko vreme razmišljao o ovome. Stvar je rekla istinu, morao je priznati. Svašta bi se moglo dešavati u ovim trenucima, kod kuće. On se mora tamo vratiti, Brodom, brzo, za dobro svih.

Onda pomisli: već dugo ja radim za dobro svih. Hajde bar jedan jedini put da uradim nešto za svoje dobro. Ne verujem da ovim Brodom možemo naći druge noume, ali bar znam gde ću naći žabice.

"Stvari", reče on, "vodi nas u Južnu Ameriku. Bez rasprave."

12.

ŽABE: neki noumi smatraju da je važno znati o njima. One su male i zelene ili žute i imaju četiri noge. Krekeću. Mlade žabe su punoglavci. Prema mom mišljenju, to je sve što ima da se zna o žabama.

Iz 'Naučne enciklopedije za radoznalog, mladog nouma'. Autor: Angalo De Šeširi.

Nađi jednu plavu planetu...

Zum

Ovo je planeta. Pokrivena je pretežno vodom, a ipak je zovu 'Zemlja'.

Nađi jednu državu...

Zum

...plavetnilo i zelenilo i smeđilo pod suncem i dugački pramenovi kišnih oblaka razdirani planinama...

Zum

...na jednoj planini, zelenoj, na kojoj sve kaplje i curi od vlage, postoji...

Zum

...drvo, obraslo mahovinom i pokriveno cvećem, a...

Zum

...onda zumiraj na jedan cvet u kome je barica vode. To je epifitna bromelida.

Ima listove, koji mogu biti i latice. Jedva su zadrhtali kad su tri male, veoma zlatne žabice uspele da se provuku unutra i kad su zapanjeno pogledale svežu, čistu vodu. Evo, dve žabice sada gledaju svoga predvodnika, očekujući da on kaže nešto prikladno za ovaj istorijski trenutak.

To će glasiti: "Mmipmip."

Evo, one klize niz laticu, u vodu.

Iako žabe primećuju razliku između dana i noći, pojam Vremena je za njih malčice maglovit. One znaju da se neke stvari dešavaju posle nekih drugih stvari. Možda se pojedine zaista inteligentne žabe zapitaju šta to onemogućava da se sve dogodi odjednom, ali to je otprilike njihov krajnji domet.

Dakle, teško je reći, posmatrano sa žablje tačke gledanja, koliko je vremena prošlo do jedne čudne noći koja je počela usred dana...

Široka, crna senka naišla je iznad vrhova drveća i stala. Posle nekog vremena začuli su se glasovi. Žabe su ih čule, mada nisu znale šta oni znače niti čak šta su. Ali nisu zvučali kao ona vrsta glasova na koju su žabice bile naviknute.

Čule su ovo: "Koliko tu uopšte ima planina! Koješta! Mislim, čemu toliko planina? Ja bih to nazvao nedelotvornošću. Dovoljno je da postoji samo jedna.

Poludeću ako vidim još jednu planinu. Još koliko takvih moramo pretražiti?"

"Meni se dopadaju."

"Dopadaju se i meni, Gurderu."

"Osim toga, nemam poverenja u Angalovu vožnju."

"Mislim da postaje sve bolji, Gurderu."

"Dobro, samo se nadam da više nijedan avion neće naići baš ovamo. Eto, samo toliko."

Gurder i Masklin su se njihali u gruboj košari sklepanoj od komadića žice i lima. Visila je iz jednog četvrtastog otvora na donjoj strani Broda.

U Brodu je bilo još nekoliko ogromnih dvorana koje nisu ni počeli da istražuju. Neobične mašine bile su posvuda. Stvar je rekla da je Brod nekada bio korišćen za geografska istraživanja.

Masklin nije imao puno poverenje ni u šta od svega toga. Verovatno su postojale mašine koje bi mogle lako spuštati i dizati korpu, ali on je više voleo da obmota žicu oko jednog stuba u Brodu i, uz pomoć Piona unutra, da spušta i diže korpu čistim noumskim naporom.

Korpa blago bupnu na granu jednog drveta.

Nevolje su pravili ljudi koji nikako da ih ostave na miru. Čim noumi pronađu neku planinu koja izgleda kao prava stvar, odasvud počnu da se roje avioni i helikopteri, kao insekti oko orla. To je ometalo pažnju.

Masklin pogleda duž grane. Gurder je dobro rekao. Ovo će morati da bude poslednja planina.

Ali cvetovi ovde postoje, svakako.

On pođe četvoronoške po grani, do najbližeg. Cvet je bio triput viši od Masklina. On nađe nogostup i uspenra se.

Jezerce vode unutra. I šest žutih očiju koje pilje gore, ka njemu.

Masklin im uzvratil jednaki zurenjem.

Dakle, ipak je ono bila istina...

On se zapita, postoji li išta što bi trebalo sad da kaže žabicama i da li bi one išta, išta, mogle razumeti.

Grana je bila veoma dugačka i veoma debela. Ali Brod je raspolagao obiljem alata i drugih stvari. Moguće je pustiti nekoliko kablova do grane, vezati, pa izvući čekrcima kad bude odsečena. Potrajaće, ali nije bitno. Grana je važna.

Stvar je rekla da postoje načini da se biljke gaje pod svetiljkama koje su iste boje kao sunce, u loncima punim jedne vrste slabe supe koja pomaže biljkama da rastu. Trebalo bi da bude sasvim lako održati ovu granu u životu. Najlakša stvar... na svetu.

Ako oni sve obave pažljivo i blago, žabe neće ni znati da se nešto desilo.

Da je svet kada za kupanje, let Broda po njemu bio bi kao sapun koji se omakne sad tamo, sad onamo, ali nikad nije onde gde ga iko očekuje. Mesto gde je Brod do maločas bio uvek si mogao prepoznati po aeroplanima koji počinju naglo da se razilaze.

Možda je Brod bio kao kuglica na ruletu koja skakuće i traži onaj pravi broj...

Možda je naprosto lutao.

Tragali su cele te noći. Ako je to bila noć. Ovo nije bilo lako znati. Stvar je pokušala da objasni da Brod ide brže od Sunca, iako Sunce zapravo stoji mirno na svom mestu. Neki delovi sveta imaju dan dok neki drugi imaju noć. Primer, rekao je Gurder, slabe organizacije.

"U Radnji je bio mrak uvek kad je trebalo da bude mrak", reče on. "Bez obzira na to što je to bilo samo jedno mesto koje su napravili ljudi." Tad su prvi put čuli da Gurder priznaje da su Radnju izgradili ljudi.

Nijedno mesto dole nisu prepoznali.

Masklin se počeška po donjoj vilici.

"Radnja je bila na jednom mestu zvanom Blekberi, što znači i Kupina, vrsta voća", reče on. "Eto, toliko znam. Prema tome, Kamenolom nije mogao biti mnogo udaljen."

Angalo razdražljivo mahnu rukom ka ekranima.

"Da, ali ovo dole ne liči na mapu", reče on. "Nema ispisanih naziva mesta! Svašta! Pa kako može iko znati gde je ijedno?"

"Dobro, dobro", reče Masklin. "Ali ti nemoj opet pokušavati da letiš tako nisko da bi čitao putokaze. Kad god to uradiš, ljudi izlete na ulice, a na radiju nastane opšta vika."

"Tačno", reče Stvar. "Ljudi su skloni da se uzbude kad vide da zvezdani brod od deset miliona tona pokušava da proleti kroz njihovu ulicu."

"Prošli put sam bio veoma pažljiv", reče Angalo stameno. "Čak sam stao kad se na semaforu pokazalo crveno. Ne vidim zašto je nastala onolika graja. I onoliki sudari kamiona i automobila... Pa, posle neka neko kaže da sam ja loš vozač."

Gurder se okrete Pionu, koji je brzo učio njihov jezik. Noumi-guskari imali su nadarenost za to. Odavno su navikli na susrete sa noumima koji govore raznim drugim jezicima.

"Vaše guske nikad se nisu gubile", reče on. "Kako su to uspevale?"

"Prosto nisu gubile", reče Pion. "Uvek znale gde."

"Biva to, kod životinja", reče Masklin. "Imaju nagone. To je kao da znaš stvari, iako ne znaš da ih znaš."

"Zašto Stvar ne zna?" upita Gurder. "Ako je našla Floridiju, onda jedno značajno mesto, kao što je Blekberi, ne bi smelo biti nikakav problem."

"Ne uspevam da uhvatim nijednu radio-poruku o Blekberiju. O Floridiji ih ima u izobilju", reče Stvar.

"Dobro, onda sleti bilo gde", reče Gurder. Angalo pritisnu dva dugmeta.

"Pa, sad je ispod nas samo more", reče on. "I - šta je ono?"

Ispod Broda, veoma daleko, nešto sitno i belo odmicalo je preko oblaka.

"Može guska", reče Pion.

"Ne... bih... rekao", reče Angalo pažljivo. On okrenu jedan prekidač u vidu 'jabuke'. "Al' ga učim, a?" upita.

Slika na ekranu je zatreperila, a onda se uveličala.

Bela strelica koja klizi preko neba.

"Je li to Konkord?" upita Gurder.

"Jeste", reče Angalo.

"Nešto je spor?"

"Samo u poređenju sa nama", reče Angalo.

"Za njim", reče Masklin.

"Ne znamo kuda ide", reče Angalo razumnim tonom.

"Ja znam", reče Masklin. "Pogledao si kroz prozor kad smo bili u Konkordu. Išli smo prema Suncu."

"Da. Zalazilo je", reče Angalo. "I?"

"Sad je jutro. On opet ide prema Suncu", pokaza Masklin.

"Pa šta?"

"To znači da se vraća kući."

Angalo je grickao usnu dok je razmrsivao ovo.

"Ne vidim zašto Sunce mora da izlazi i zalazi na različitim mestima", reče Gurder, koji je odbijao čak i da pokuša da shvati najosnovniju astronomiju.

"Ide kući", reče Angalo, ne obraćajući pažnju na Gurdera. "Tako je. Vidim. Znači idemo s njim, a?"

"Da."

Angalo pogladi kontrolne uređaje Broda.

"E, fi-no", reče. "Polazak. Mislim da će vozačima Konkorda verovatno prijati da imaju društvo ovde gore."

Brod polete naporedo sa avionom, na jednakoj visini.

"Mnogo nešto vrda", reče Angalo. "I, gle, ubrzava."

"Mislim da su se možda zabrinuli zbog Broda", reče Masklin.

"Ne vidim zašto", reče Angalo. "Uopšte ne vidim razloga. Mi ne radimo ništa, samo ih pratimo."

"Kad bismo bar imali normalne prozore", reče Gurder sa žaljenjem. "Pa da im mahnemo."

"Jesu li ljudi ikad ranije videli ovakav Brod?" upita Angalo Stvar.

"Nisu. Ali su izmišljali priče o Brodovima koji stižu sa drugih svetova."

"Da, to liči na njih", reče Masklin, napola samome sebi. "To je tačno ono čemu su oni skloni."

"Ponekad ljudi pričaju da će Brodovi doneti prijateljski nastrojene narode..."

"To smo mi", reče Angalo.

"...a ponekad da će biti puni čudovišta koja vitlaju talasastim pipcima i grizu ogromnim zubima."

Noumi se pogledaše.

Gurder baci brižan pogled preko ramena. Onda se svi zagledaše niz hodnike koji su se zrakasto širili iz kontrolne dvorane.

"Nešto nalik na aligatore?" upita Masklin.

"Još gore."

"Theh", reče Gurder, "pregledali smo sve prostorije, zar ne?"

"To ljudi izmišljaju, Gurdere. Nije to stvarno", odvrati Masklin.

"Ko bi pozeleo da izmišlja nešto takvo?"

"Pa, ljudi", reče Masklin.

"Ha-ha", reče Angalo, nonšalantno se vrteći levo, pa desno sa celom foteljom, da bi samo malčice pogledao ne šunja li se nešto sa pipcima i

zubima, s neke strane, ka njemu. "Ne vidim zašto."

"Ja mislim da vidim. Prilično sam razmišljao o ljudima."

"Zar ne može Stvar poslati poruku vozačima Konkorda?" upita Gurder.

"Nešto ovako: 'Nema brige, mi nemamo ni pipke ni zube. To vam jemčimo.'
A?"

"Verovatno nam ne bi poverovali", reče Angalo. "Kad bih ja bio sav od zuba i pipaka dugačkih do tamo, poslao bih upravo takvu poruku. Lukavstvo."

Konkord je vrištao po vrhu neba, obarajući transatlantski rekord. Brod je ležerno plovucao iza njega.

"Zaključak je moj", reče Angalo gledajući dole, "da ljudi imaju taman dovoljno inteligencije da budu ludi."

"A ja zaključujem", reče Masklin, "da možda imaju taman dovoljno inteligencije da osete usamljenost."

Avion dotače pistu, uz ciku guma. Vatrogasni kamioni pojuriše odasvud ka njemu, iz svih delova aerodroma. Za njima, druga vozila.

Veliki crni Brod ih prelete, poče zaokretati i naginjati se na nebu kao frizbi, pa uspori.

"Eno su rezervoari!" reče Gurder. "Tačno ispod nas! Eno je pruga! I Kamenolom, vidi! Još je tamo!"

"Jasno da je još tamo, idiote", progunđa Angalo, usmeravajući Brod ka brdima, koja su bila prošarana belim mrljama snega koji se topio.

"Jednim delom je tu", reče Masklin.

Pokrov crnog dima visio je nad Kamenolomom. Približavajući se, videše da je to od zapaljenog kamiona. Oko njega je bilo nekoliko drugih kamiona, a bilo je i ljudi koji počeše da beže kad videše senku Broda.

"Usamljenost, a?" zareža Angalo. "Ako su povredili i jednog jedinog nouma, zažaliće što su ikada rođeni!"

"Ako su povredili i jednog jedinog nouma, zažalića oni što sam se ja rodio", reče Masklin. "Ali ne verujem da dole ima ikog. Ne bi naši ostali tu posle dolaska ljudi. Uostalom, ko je zapalio kamion?"

"Jiii-ha!" reče Angalo, izmahujući pesnicom po vazduhu.

Masklin je osmatrao predele ispod njih. Nekako nije mogao zamisliti da noumi kao Grima i Dorkas sede u rupama i čekaju da ljudski narod preuzme vlast u njihovom Kamenolomu. Kamioni se ne pale sami. A i dve-tri zgrade su se nekako skljojale. Ljudi to ne bi uradili; valjda ne bi?

On se zagleda u njive pored Kamenoloma. Kapija razvaljena; dva duboka traga veoma razmaknutih točkova, kroz blato i bljuzgavi sneg.

"Mislim da su otišli drugim kamionom", reče on.

"Šta, 'ji-ha', šta ti je to?" upita Gurder, kasneći malo za razgovorom.

"Preko njiva?" upita Angalo. "Zagladio bi se, zar ne?"

Masklin odmahnu glavom. Možda i noum može imati nagon. "Pođi za onim tragom", reče on žurno. "I požuri!"

"Da žurim? Da žurim? Znaš li ti koliko je teško naterati ovu stvar da leti polako?" Angalo ćušnu jednu polugu, samo malo. Brod odskoči nad brdo, napinjući se da zbací uvredljivo obuzdavanje.

Vrhovi nekoliko brda bili su međusobno bliski i spojeni; činili su svojevrsnu visoravan sa koje se otvarao vidik prema aerodromu. Pokazala se njiva u kojoj su nekad bili krompiri. Zatim, gustiš u kome su lovili, pa šuma u kojoj su ubili onu lisicu zato što je jela noume.

I, gle... nešto malo i žuto, zakotrljano preko njiva.

Angalo ispruži vrat.

"Izgleda kao neka mašina", priznade on. Tražio je pojedine poluge samo prstima, netremice gledajući u ekran. "Ali nenormalna."

Još neke stvari kretale su se po drumovima dole. Imale su sevajuća svetla na sebi.

"Oni automobili jure ono, zar ti se ne čini?" upita Angalo.

"Možda žele da razgovaraju o paljenju kamiona", reče Masklin. "Možeš li ti pre njih da stigneš to?"

Angalovi očni kapci su se suzili. "Čuj, mislim da mogu da stignem do toga pre njih čak i ako prvo odletim do Floridije i nazad." On nađe drugu polugu i pomače je malo.

Samo treptaj predela i taj kamion je već bio tačno pred njima.

"Vidiš?" upita on.

"Još bliže", reče Masklin.

Angalo pritisnu jedno dugme. "Pazi, ekran može da ti pokaže i prizore koji su tačno ispod..." počeo on.

"Eno su noumi!" reče Gurder.

"A oni automobili beže!" povika Angalo iz sveg glasa. "Tako je! Bežite! Inače, dolaze i zubi i pipci!"

"Samo da i noumi ne pomisle da je to", reče Gurder. "Maskline, misliš li..."
Masklin, još jednom, nije bio tu.

Trebalo je ranije da mislim na ovo, razmišljao je.

Taj komad grane bio je trideset puta duži nego noum. Čuvali su ga pod svetlima i grana je rasla, činilo se, sasvim srećno, sa presečenim krajem zamočenim u lonac naročite biljne vode. Videlo se da su nekadašnji noumi-brodaši gajili mnogo biljaka na taj način.

Pion mu pomože u dovlačenju lonca do donjih vrata. Žabe su gledale Masklina zainteresovano.

Kad su namestili granu najbolje što su mogli, Masklin otvori vrata. To nisu bila ona koja klize ustranu. Drevni noumi su ih koristili kao lift, ali bez ikakvih kablova - sama vrata su, odvojena od Broda, klizila gore i dole, držana nekom tajanstvenom silom, možda Antinom gravitacijom ili nečim

sličnim.

Sad su kliznula u dubinu. Masklin pogleda dole i vide da žuti kamion usporava i zaustavlja se. Onda se Masklin uspravi i primeti da ga Pion gleda zbunjeno.

"Cvet poruka?" upita mladić.

"Da. Jedne vrste."

"Nema reči?"

"Nema", reče Masklin.

"Zašto nema?"

Masklin slegnu ramenima.

"Ne znam kako da ih kažem."

Kraj je tu negde, blizu...

Ali ne bi trebalo da bude baš ovde.

Noumi su se razmireli po čitavom Brodu. Da se i našlo neko čudovište sa pipcima i zubima, bilo bi pobeđeno brojnošću i snagom noumstva.

Mladi noumi ispunili su kontrolnu dvoranu, gde su vredno pokušavali da pritiskaju dugmad. Dorkas i njegovi studenti inženjerstva zavukli su se nekud, u potrazi za brodskim motorima. Duž sivih hodnika odjekivali su glasovi i smeh.

Masklin i Grima sedeli su sami, zagledani u žabice u njihovom cvetu.

"Morao sam se uveriti da li je istina", reče Masklin.

"Najdivnija stvar na svetu", reče Grima.

"Nije. Ja mislim da na svetu verovatno ima mnogo divnijih stvari", reče Masklin. "Ali prilično je lepo, ipak."

Grima mu je ispričala šta se sve događalo u Kamenolomu - kakva je bitka sa ljudima bila, kako su ukrali Džekuba-zemljogurača i pobjegli. Oči su joj

sijale dok je pričala o borbama protiv ljudi. Masklin ju je gledao usta otvorenih od divljenja. Bila je blatnjava i pocepana, kosa kao da joj je bila češljana živicom, ali je Grima ipak pucketala takvom unutrašnjom snagom da samo što nisu iskre izletale iz nje. Dobro je što smo stigli na vreme, pomisli on. Ljudi bi trebalo da mi budu zahvalni.

"Šta ćemo sad?" upita ona.

"Ne znam", reče Masklin. "Stvar tvrdi da tamo, daleko, postoje svetovi na kojima su noumi. Mislím, samo noumi. A mogli bismo naći jedan svet samo za nas."

"Znaš", reče Grima, "mislím da bi noumi-radnjaši bili srećniji ako bi jednostavno ostali u Brodu. Zato oni njega toliko vole. Ovde im je kao u Radnji. Sve ono Izvan je izvan."

"Onda bi trebalo da se postaram da pamte kako postoji nešto Izvan. To je, kao, moje zaposlenje, valjda", reče Masklin. "A kad ih ipak iskrcamo negde, želim da se vratim. Ovim Brodom."

"Zašto? Šta će ovde biti?" upita Grima.

"Biće ljudi", reče Masklin. "Trebalo bi razgovarati s njima."

"Ha!"

"Oni zaista žele da veruju u... hoću reći, oni provode sve svoje vreme izmišljajući priče o nepostojećim stvarima. Misle da su sami na svetu. Mi nikada nismo ni pomišljali tako nešto. Oduvek smo znali da postoje ljudi. Ljudi su strašno usamljeni, ali toga nisu svesni." On mahnu rukom neodređeno. "Naprosto, mislím da se možemo lepo slagati s njima", dovrši on.

"Oni bi nas pretvorili u patuljke!"

"Ne ako se vratimo Brodom. Ako postoji išta što je čak i ljudima jasno, to je okolnost da ovaj brod uopšte nije patuljast."

Grima posegnu i dohvati ga za šaku.

"Dobro... ako je to ono što zaista želiš da radiš."

"Jeste."

"Vratiću se i ja, s tobom."

Iza njih se začulo nešto. Gurder. Iguman je nosio neku vreću, okačenu oko vrata. Imao je onaj odlučni, iscrpljeni izgled nekoga ko je rešio da istera ono što je naumio, po svaku cenu.

"Hm. Dođoh ja da se oprostimo", reče.

"Kako to misliš?" upita Masklin.

"Čuo sam te. Rekao si da ćeš se vratiti, Brodom?"

"Hoću, ali..."

"Molim te, ne raspravljaj se." Gurder se osvrte. "Razmišljao sam o ovome od trenutka kad smo uzeli Brod. Zaista postoje drugi noumi, tamo negde. Neko treba da im javi da će se Brod vratiti. Ne možemo ih povesti sada, ali trebalo bi da neko nađe sve druge noume na svetu i da im pravu istinu zbori. Trebalo bi da to budem ja, zar ne? Moram biti od neke koristi."

"Sam-samcit?" upita Masklin.

Gurder poče preturati po vreći. "Ne, poneo sam i Stvar", reče on, vadeći crnu kocku.

"E..." poče Masklin.

"Ne brini", reče Stvar. "Prekopirao sam sebe u brodske kompjutere. Ja mogu biti i tamo i ovde u isto vreme."

"To je nešto što ja zaista želim da radim", reče Gurder bespomoćno.

Masklin razmotri mogućnost da se upusti u raspravu, a onda pomisli: zašto i čemu? Gurder će tako biti, po svoj prilici, srećniji. Istina je, sumnje nema, da Brod pripada svim noumima. Prema tome, Gurder je u pravu. Možda neko treba da pronalazi sve ostale, gde god ih po svetu ima, i da im govori istinu o noumstvu. Ne mogu se setiti ikog ko bi za taj posao bio bolje pripremljen nego Gurder. Ovo je veliki svet. Potreban je neko ko je spreman da zaista veruje.

"Želiš li da iko pođe s tobom?" upita on.

"Ne. Možda ću naći noume koji će biti voljni da mi pomognu." On se nagnu bliže. "Istinu da kažem", reče, "to jedva čekam."

"Hm. Da. Ali sveta ima mnogo, znaš", reče Masklin.

"Uzeo sam to u obzir. Razgovarao sam sa Pionom."

"Jesi? Pa... ako si siguran..."

"Jesam. Sigurniji nego što sam ikad u išta bio", reče Gurder. "A ja sam u životu bio poprilično siguran u mnoge stvari, kao što znaš."

"Onda bi trebalo da nađemo neko zgodno mesto da te spustimo."

"Tako je", reče Gurder. A onda pokuša da izgleda hrabar. "Neko mesto gde ima mnogo gusaka", reče.

U smiraj dana ostavili su Gurdera pokraj nekog jezera. Rastanak je trajao kratko. Ljudi su stekli običaj da hrle ka svakom mestu gde bi se brod zadržao duže od nekoliko minuta.

Masklin ga je poslednji put video kao sitnu priliku koja stoji na obali i maše. Onda je postojalo samo jezero, koje se začas pretvorilo u zelenu tačku na predelu koji se i sam brzo smanjivao. Oko njih se odmotavao čitav jedan svet, sa jednim nevidljivim noumom u sredini.

Onda ni jezera višenije bilo.

Kontrolna dvorana bila je puna nouma koji su gledali kako se predeli ispod Broda odmotavaju u širinu, zbog njegovog uzletanja.

U to je zurila i Grima.

"Pojma nisam imala da ovo ovako izgleda", reče ona. "Ima ga toliko mnogo!"

"Prilično je veliko", reče Masklin.

"Noum bi pomislio da je jedan svet dovoljan za sve nas", reče Grima.

"Pa, ne znam", reče Masklin. "Možda ni za koga nije dovoljan samo jedan

svet. Angalo, na koju ćemo stranu?"

Angalo protrlja ruke i povuče sve poluge redom do kraja, ka sebi.

"Ići ćemo gore", reče on zadovoljno, "sve do mesta gde više neće postojati 'dole'."

Brod se izvi u visine, ka zvezdama. Svet se ispod njega prestao širiti, zato što je došao do sopstvenih ivica; začas je postao crni disk ocrtan naspram Sunca.

Noumi i žabice gledali su dole, ka njemu.

A Sunce ga je obuhvatilo i sve njegove rubove obasulo svetlošću, tako da je prosipao zrake pravo u mrak i izgledao baš kao cvet.